

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

İZMİR
KALKINMA
AJANSI

İZMİR KALKINMA AJANSI

2026 YILI ÇALIŞMA PROGRAMI

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

İZMİR
KALKINMA
AJANSI

İZMİR KALKINMA AJANSI 2026 YILI ÇALIŞMA PROGRAMI

—

İÇİNDEKİLER

YÖNETİCİ ÖZETİ	7
1. GİRİŞ	11
1.1. Kuruluş Süreci ve Organizasyon Yapısı	11
1.2. Kurumsal Temel Politika ve Öncelikler	12
1.3. İzmir Bölge Planı (2024-2028)	13
2. SONUÇ ODAKLI PROGRAMLAR	15
2.1. Temiz Enerji ve Temiz Teknolojiler Sonuç Odaklı Programı (TETSOP)	17
2.1.1. Amaç	17
2.1.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi	17
2.1.3. Sonuç ve Çıktı Hedefleri	21
2.1.4. Proje ve Faaliyetler	23
2.1.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması	28
2.1.6. Yönetim ve Koordinasyon Düzenlemeleri	29
2.1.7. İzleme ve Değerlendirme	29
2.2. Deniz Ekonomisi Sonuç Odaklı Programı (DESOP)	31
2.2.1. Amaç	31
2.2.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi	31
2.2.3. Sonuç ve Çıktı Hedefleri	34
2.2.4. Proje ve Faaliyetler	35
2.2.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması	42
2.2.6. Yönetim ve Koordinasyon Düzenlemeleri	43
2.2.7. İzleme ve Değerlendirme	43
2.3. Yenilik ve Girişimcilik Sonuç Odaklı Programı (YGSOP)	45
2.3.1. Amaç	45
2.3.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi	45
2.3.3. Sonuç ve Çıktı Hedefleri	48
2.3.4. Proje ve Faaliyetler	50
2.3.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması	57

2.3.6.	Yönetim ve Koordinasyon Düzenlemeleri	58
2.3.7.	İzleme ve Değerlendirme	58
2.4.	Kent ve Kültür Sonuç Odaklı Programı (Kültür SOP)	61
2.4.1.	Amaç	61
2.4.2.	Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi	61
2.4.3.	Sonuç ve Çıktı Hedefleri	65
2.4.4.	Proje ve Faaliyetler	66
2.4.5.	Program Süresi ve Zaman Planlaması	72
2.4.6.	Yönetim ve Koordinasyon Düzenlemeleri	73
2.4.7.	İzleme ve Değerlendirme	73
3	KURUMSAL GELİŞİM	75
3.1.	Faaliyetler	75
3.1.1.	Araştırma, Analiz ve Programlama:	76
3.1.2.	İşbirliği ve Koordinasyon	76
3.1.3.	Kapasite Geliştirme	77
3.1.4.	Tanıtım Faaliyetleri	77
3.1.5.	Diğer Proje ve Faaliyetler	79
4.	YEREL KALKINMA FIRSATLARI	83
4.1.	Amaç	83
4.2.	Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi	83
4.3.	Sonuç ve Çıktı Hedefleri	84
4.4.	Proje ve Faaliyetler	85
4.4.1.	Araştırma, Analiz ve Programlama	86
4.4.2.	İşbirliği ve Koordinasyon	86
4.4.3.	Ajans Destekleri	87
4.4.4.	AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler	88
4.5.	Program Süresi ve Zaman Planlaması	89
4.6.	Yönetim ve Koordinasyon Düzenlemeleri	90
4.7.	İzleme ve Değerlendirme	90
5.	SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	93

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ALUP	: Aliğa Limanları Arka Alanı Ulaşım ve Lojistik Etüdü İle Müdahale Perspektifi
ANKARAKA	: Ankara Kalkınma Ajansı
Ar-Ge	: Araştırma ve Geliştirme
B2B	: Business to Business
BAKA	: Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı
BASBAŞ	: Batı Anadolu Serbest Bölge Kurucu ve İşleticisi A.Ş.
BEBKA	: Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı
BM	: Birleşmiş Milletler
CBS	: Coğrafi Bilgi Sistemi
DESOP	: Deniz Ekonomisi Sonuç Odaklı Programı
DÜRED	: Deniz Üstü Rüzgâr Enerjisi Derneği
EBSO	: Ege Bölgesi Sanayi Odası
ENHANCER	: Sürdürülebilir Sosyoekonomik Uyum İçin Girişimcilik Kapasitesinin Geliştirilmesi Projesi
ENSİA	: Enerji Sanayicileri ve İş Adamları Derneği
ESBAŞ	: Ege Serbest Bölge Kurucu ve İşleticisi A.Ş.
İKTM	: İzmir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
İKVP	: İzmir Kaynak Verimliliği Programı
IMO	: Dünya Denizcilik Örgütü
İSTKA	: İstanbul Kalkınma Ajansı
İTTM	: İzmir Tarım Teknoloji Merkezi
İYTE	: İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü
İZBP	: İzmir Bölge Planı, 2024-2028
İZFAŞ	: İzmir Fuarcılık Hizmetleri Kültür ve Sanat Etkinlikleri A.Ş.
İZKA	: İzmir Kalkınma Ajansı
İZTO	: İzmir Ticaret Odası
KAGM	: Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü
KG	: Kurumsal Gelişim
KOBİ	: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme

- KOSGEB** : Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
- KUZİP** : Kuzey İzmir Mekânsal Gelişme Perspektifi
- KYB** : Kurumsal Yönetim Birimi
- MEB** : Milli Eğitim Bakanlığı
- MBPB** : Mavi Büyüme Politikaları Birimi
- OECD** : Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (Organization for Economic Co-operation and Development)
- OSB** : Organize Sanayi Bölgesi
- PUİB** : Proje Uygulama ve İzleme Birimi
- RES** : Rüzgâr Enerji Santrali
- SOGEF** : Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı
- SoGreen** : Türkiye Sosyal Kapsayıcı Yeşil Geçiş Projesi
- SOP** : Sonuç Odaklı Program
- STB** : Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
- STK** : Sivil Toplum Kuruluşu
- TETSOP** : Temiz Enerji ve Temiz Teknolojiler Sonuç Odaklı Programı
- TGB** : Teknoloji Geliştirme Bölgesi
- TTO** : Teknoloji Transfer Ofisi
- TÜBİTAK** : Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
- TÜİK** : Türkiye İstatistik Kurumu
- TÜREB** : Türkiye Rüzgâr Enerjisi Birliği
- UAB** : Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı
- UNCTAD** : Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (United Nations Conference on Trade and Development)
- UNDP** : Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (United Nations Development Programme)
- Ür-Ge** : Ürün Geliştirme
- YBPB** : Yeşil Büyüme Politikaları Birimi
- YDO** : Yatırım Destek Ofisi
- YGSOP** : Yenilik ve Girişimcilik Sonuç Odaklı Programı
- YGPB** : Yenilik ve Girişimcilik Politikaları Birimi
- YKF** : Yerel Kalkınma Fırsatları

YÖNETİCİ ÖZETİ

Ajansların yürüteceği faaliyetlerin ve sağlayacakları desteklerin, bölgesel ihtiyaçlar odağında orta vade- li programlar şeklinde belirlenmesi ve uygulamanın somut performans göstergeleri bazında izlenmesi amacıyla, kalkınma ajansları 2018 yılından itibaren faaliyetlerini Sonuç Odaklı Program (SOP) yaklaşımı ile sürdürmektedir.

Sanayi, tarım, turizm ve hizmet ana sektörleri açısından önemli bir potansiyele sahip olan İzmir’de hızla büyüyen kirlotici sanayi ve bölgede önemli bir yeri olan tarımsal faaliyetler, doğal kaynaklar üzerinde ciddi baskılar oluşturmaktadır. Bu durum, yoğun kaynak tüketimine dayanan mevcut ekonomik faaliyetlerin devamlılığı bakımından acil tedbir alınmasını gerektiren ciddi çevresel, sosyal ve ekonomik riskler barındırmaktadır. Ajansımız tarafından gerçekleştirilen analizler ve saha çalışmaları, sözü edilen risklerin azaltılması ve İzmir’in sahip olduğu potansiyelin değerlendirilmesi için çevre odaklı sürdürülebilir büyüme yaklaşımının benimsenmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. “Yeşil büyüme” ve “mavi büyüme” kavramlarında karşılık bulan ve somutluk kazanan “sürdürülebilir üretim” yaklaşımı, 2021-2023 SOP döneminde olduğu gibi 2024-2026 yıllarını kapsayan yeni SOP döneminde de bölge için öncelikli müdahale alanı olmaya devam etmektedir. Önceki dönem üretilen bilgi altyapısı ve kurumsal ilişki birikimini uygulamaya dönüştürecek koordinasyon, kapasite geliştirme ve teknik ve mali destek sağlama faaliyetlerine yeni SOP dönemi boyunca devam edilecektir. Bunların yanı sıra Mevcut SOP’lara ek olarak Ajansın kent kültürü alanında 2019 yılından itibaren yürüttüğü çalışmaların sentezi olarak 2025 yılında ortaya çıkan Kültür SOP ile birlikte aşağıda yer alan SOP başlıkları Ajansın yol haritasını oluşturmaktadır.

- Temiz Enerji ve Temiz Teknolojiler Sonuç Odaklı Programı (TETSOP)
- Deniz Ekonomisi Sonuç Odaklı Programı (DESOP)
- Yenilik ve Girişimcilik Sonuç Odaklı Programı (YGSOP)
- Kent ve Kültür Sonuç Odaklı Programı (Kültür SOP)

Yeşil büyüme yaklaşımı TETSOP kapsamında sanayi ve tarım sektörlerinde temiz üretim teknolojilerinin yaygınlaştırılması; mavi büyüme yaklaşımı DESOP kapsamında İzmir bölgesi limanları odağında bölgenin kıyı ekonomisi potansiyelinin harekete geçirilmesi hedeflerinde karşılığını bulurken, YGSOP ise bu iki SOP’u yenilik ve girişimcilik boyutu itibarıyla besleyecek şekilde konumlandırılmıştır. Ajansın kültürel gelişim yaklaşımı ise Kültür SOP başlığında karşılık bulmaktadır. Bölge için önemli olduğu değerlendirilen diğer konular, Yerel Kalkınma Fırsatları (YKF) başlığı altında kavranmış ve her SOP ile de işlevsel olarak ilişkilendirilmiştir.

Ajansımız 2025 yılı boyunca İzmir’e yönelik kapsamlı bilgi ve veri altyapısı oluşturmaya devam etmiş, bu çalışmalar sürdürülebilir üretimi odağa alan program ve faaliyetlerin teknik altyapısını ve uygulama çerçevesini oluşturmuştur. İzmir Küçük Menderes Havzası’nda Dış Mekân Süs Bitkileri, Dünyada ve Türkiye’de Su Ürünleri, Su Ürünleri Sektöründe Sürdürülebilirlik, Deniz üstü Rüzgâr Enerjisi Sanayi Envanteri, İzmir Yenışehir Gıda Çarşısı ve Yakın Çevresinin Döngüsel Kent İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi, Teknoloji Girişimciliği ve İzmir Girişimcilik Ekosistemi Analizi, İzmir Oyun Sektörü ve İzmir Oyun Ekosistemi İhtiyaç Analizi raporları son dönemde yayımlanan çalışmalar arasında yer almaktadır. İzmir’in yeşil ve mavi büyüme eksenlerinde dönüşümünü yönlendirmek amacıyla Ajansımız tarafından hazırlanan İzmir’de Yeşil Dönüşüm ve Mavi Fırsatlar Perspektifinin hayata geçirilmesine yönelik eylem planlarının uygulanmasına 2025 yılında da devam edilmiş, bu doğrultuda ulusal ve uluslararası işbirlikleri geliştirilmiştir. Gerçekleştirdiği araştırma, analiz ve içerik geliştirme çalışmalarını genişleterek sürdüreceği olan Ajansımız, bölgeye müdahalesini çeşitli mali ve teknik destek araçlarıyla devam ettirmektedir.

Bu çerçevede 2025 yılında; Dış Mekân Süs Bitkilerinde Sürdürülebilir Üretim Mali Destek Programı uygulama faaliyetlerine başlanmıştır. Ajans 2026 yılında, Dünya Bankası tarafından finanse edilen ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı’nın uygulayıcısı olduğu Sosyal Kapsayıcı Yeşil Geçiş Projesi (SOGREEN) kapsamında,

yeşil dönüşüm ve sosyal kapsayıcılık alanlarında proje destekleri sağlayacaktır. Bu doğrultuda mikro ve küçük ölçekli işletmelerinde su ve enerji verimliliğini desteklemek üzere “Üretimde Yeşil Dönüşüm Mali Destek Programı” ilan edilmiş olup projelerin 2026 yılında uygulaması gerçekleştirilecektir. Ayrıca 2026 yılında, bölgede endüstriyel simbiyoz işbirliklerinin yaygınlaştırılması ve kaynak verimliliği uygulamalarının desteklenmesi amacıyla “Yeşil ve Mavi Dönüşüm Destek Programı” yürütülmesi hedeflemektedir. Öte yandan Ajans, 2025 yılında başlatılan ve önümüzdeki dönemde de uygulamaya devam edilecek olan “Sanayide Yeşil Dönüşüm Teknik Destek Programı” ile firmaların yeşil dönüşüm kapasitelerinin artırılması planlanmaktadır.

İzmir Kaynak Verimliliği Programı kapsamında, endüstriyel simbiyoz, temiz enerji ve dijital dönüşüm alanlarında İzmir sanayisine hizmet sağlayacak Kaynak Verimliliği Merkezi’nin kurulmasına yönelik uygulama faaliyetleri 2025 yılında başlatılmıştır. Programın endüstriyel simbiyoz bileşeni kapsamında ise; işletmeler arasında endüstriyel simbiyoz ağı kurma ve ulusal endüstriyel simbiyoz yazılımı geliştirme faaliyetlerine devam edilecektir.

Ajansımız ve Enerji Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (ENSİA) ortaklığıyla, Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti mali işbirliği çerçevesinde finanse edilen ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yürütülen Rekabetçi Sektörler Programı kapsamında uygulanan BEST For

Energy (Enerjide Etkin ve Sürdürülebilir Dönüşümün Desteklenmesi) Projesi 2023 yılında tamamlanmıştır. İzmir ve çevresinde, temiz enerji ve temiz teknolojiler alanında ekipman ve teknoloji üretimi ile hizmet sektöründe rekabet gücü yüksek bir küme geliştirme hedefiyle gerçekleştirilen projenin 3 yıllık uygulama döneminde çok sayıda başarılı çalışmaya imza atılmıştır. Proje kapsamında oluşan işbirliklerini sürdürmek ve güçlendirmek üzere 2026 yılında uluslararası paydaşlar ile ortak etkinlikler düzenlenecek ve temiz enerji sektörüne yönelik analiz çalışmalarına devam edilecektir.

İzmir’de mavi büyüme ilkeleri odağında deniz ve kıyı ekonomisinin geliştirilmesi hedefiyle gerçekleştirilen analiz ve bilgi üretme çalışmalarına 2026 yılında da devam edilecektir. Bu kapsamda limanların konumunu ve gücünü pekiştirme hedefiyle Aliağa liman arkası bölgenin gelişimine yönelik fizibilite çalışmaları ve Kuzey İzmir Mekânsal Gelişme Perspektifi doğrultusunda çalışmalar yürütülecektir. Ajansın mavi büyüme perspektifi ile oluşturduğu stratejilerin hayata geçirilmesi, mavi büyüme yaklaşımının kentteki etkinliğinin artırılması, yerelde yürütülen mekânsal planlama çalışmalarının bu doğrultuda güçlendirilmesi amacıyla “Mavi Büyüme Teknik Destek Programı” uygulanacaktır. Gerek Teknik Destek gerekse kurulan işbirlikleri aracılığı ile İzmir’de denizler, kıyılar ve bağlantılı alanların sürdürülebilir gelişimi için bölgesel analiz çalışmaları gerçekleştirilecektir.

2024 yılında su ürünleri özelinde yapılan çalışmalar ve yayımlanan raporlar ardından uygulaması başlatılan “Sürdürülebilir Denizler ve Su Ürünleri Üretimi Mali Destek Programı” kapsamında projeler hayata geçirilecektir. Mavi kaynakların sürdürülebilirliği ve mavi ekonominin geliştirilmesi için yurtdışı fon kaynaklarına yönelik çalışmalar yapılacaktır.

Bölgede girişimcilik ekosisteminin ve girişimcilik kapasitesinin güçlendirilmesine yönelik olarak girişimcilerin ve ekosistem paydaşlarının bir arada ve eşgüdüm halinde çalışmalarının hedeflendiği Start in İzmir markasının ve platformunun 2024 yılında lansmanı düzenlenmiş olup iletişim kampanyasına 2025 yılında devam edilmiştir. Platformun güncelliğinin sağlanmasına ve Start in İzmir iletişim kampanyasının devamlılığına yönelik çalışmalara 2026 yılında devam edilecektir. Bunun yanında, ekosistem paydaşları arasındaki iletişim ve koordinasyonun artırılması amacıyla “Start in İzmir Buluşmaları” adıyla etkinlikler düzenlenecektir.

İzmir’de yenilikçilik kültürünün gelişimine katkı sağlanması ve bu alanda nitelikli insan kaynağının geliştirilmesi hedefiyle 2026 yılında yeşil ve mavi girişimciliği arttırmayı hedefleyen Accelerate İzmir hızlandırma programı yürütülecektir. Bununla birlikte, Ajansın oyun ve teknoloji girişimlerine yönelik yaptığı analiz çalışmalarıyla elde ettiği sonuçlar ışığında girişimlerin geliştirilmesi amacıyla teknik destek programları ilan edilecektir.

Yerli ve yabancı yatırımcılara liman kenti İzmir’in sunduğu yatırım ortamı ve iş olanaklarını tanıtarak kenti bir çekim merkezi haline getirme hedefiyle, bölgenin mevcut veya potansiyel fırsatlarının yatırıma dönüştürülmesine yönelik fizibilite ve etüt çalışmaları, bu alanlarda yatırımcılara destek sağlama faaliyetleri 2026 yılında da sürdürülecektir. 2026 yılı Çalışma Programı’nın uygulanmasıyla, Ajansımız yeşil ve mavi büyüme yaklaşımları temelinde bilgi üretmeye; öncü, özgün ve örnek çalışmalarla bölgenin sürdürülebilir kalkınmasına ivme kazandırmaya devam edecektir.

Ajansın ilk olarak 2019 yılında Kültür Yayınları ile başladığı kent kültürü çalışmaları zaman içerisinde genişlemiş ve Ajans bünyesinde kent kültürüne ilişkin önemli bir birikimin oluşmasını beraberinde getirmiştir. Bu kapsamda kent ve kültür alanındaki çalışmalar 2025 yılından itibaren bütüncül şekilde kurgulanmış, “Hafıza İzmir” olarak isimlendirilen bir kent kültürü kavrayışı etrafında birleştirilmiş ve sonuç odaklı program kurgusu ile hayata geçirilmiştir. Bu kapsamda Kültür Yayınları, Kent Kimliği, Hafıza Çalışmaları gibi başlıklarda kent ve kültür alanındaki çalışmalara devam edilecektir.

1. GİRİŞ

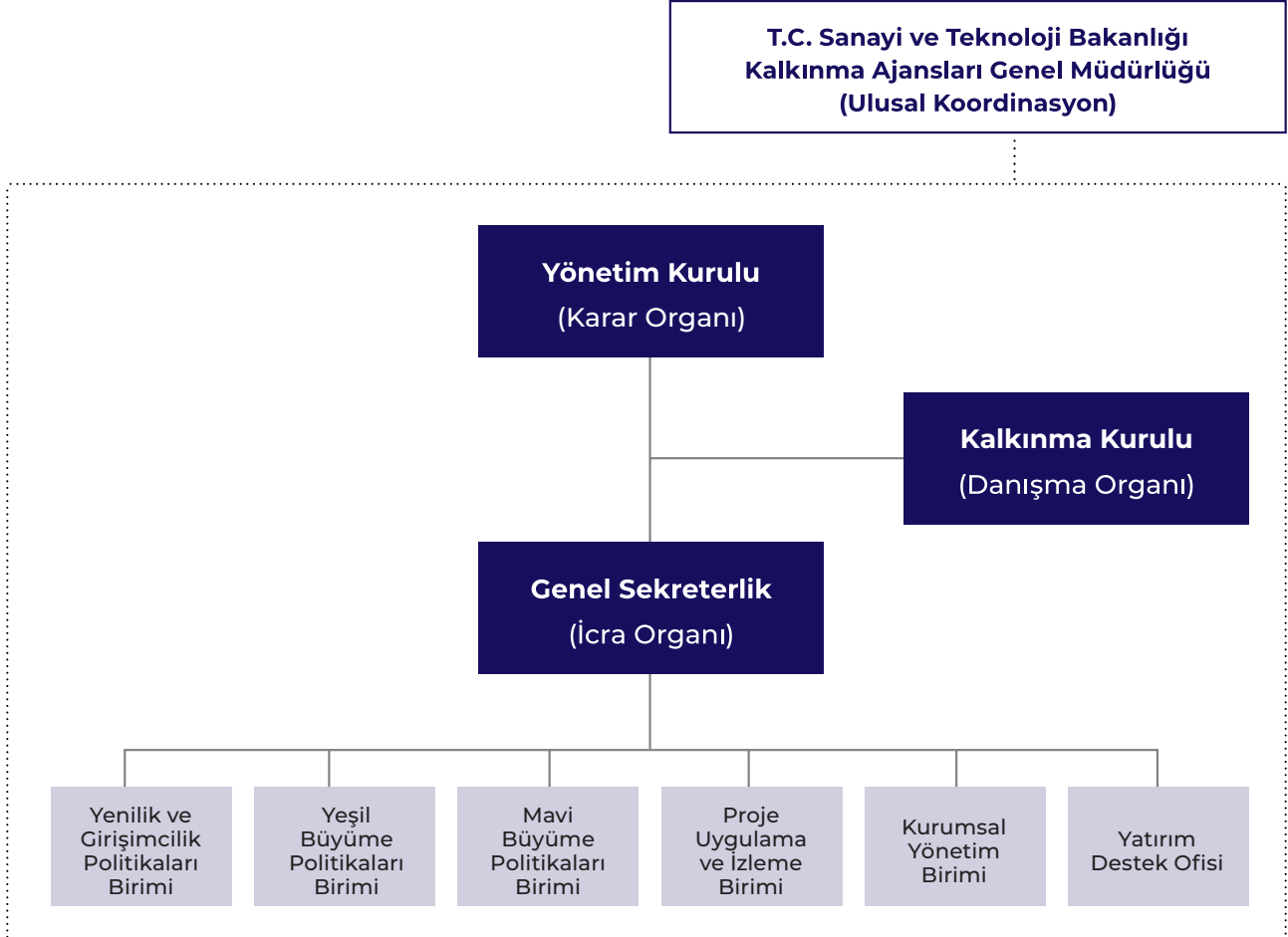
1.1. Kuruluş Süreci ve Organizasyon Yapısı

Bazı Düzey 2 Bölgelerinde Kalkınma Ajansları kurulmasını öngören 2006/10550 sayılı Bakanlar Kurulu kararnamesinin 06 Temmuz 2006 tarihli ve 26220 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmasıyla birlikte, Ajans İzmir ili merkez olmak üzere TR31 Düzey 2 bölgesinde kurulmuştur.

Ajans faaliyetleri Genel Sekreterlik altında yer alan; Yenilik ve Girişimcilik Politikaları Birimi (YGPB), Yeşil Büyüme Politikaları Birimi (YBPB), Mavi Büyüme

Politikaları Birimi (MBPB), Proje Uygulama ve İzleme Birimi (PUİB), Kurumsal Yönetim Birimi (KYB) ve Yatırım Destek Ofisi (YDO) tarafından yerine getirilmektedir.

Mevcut durumda 1 Genel Sekreter, 4 Çalışma Birimi Başkanı, 17 Uzman Personel, 3 Destek Personeli ve 7 Sürekli İşçi olmak üzere toplam 32 personel aşağıda yer alan organizasyon şeması çerçevesinde Ajansta görev yapmaktadır.

1.2. Kurumsal Temel Politika ve Öncelikler

Ajansın vizyonu, “Ürettiği bilgiler, geliştirdiği yöntemler ve hayata geçirdiği özgün ve yenilikçi dönüşüm programları ile bölgesel politika uygulamaları alanında örnek alınan, uluslararası bilinirliğe sahip bir kurum olmak” olarak tanımlanmış, misyonu ise “İzmir için yeşil ve mavi büyüme yaklaşımları temelinde bilgi üretmek, öncü, özgün ve örnek (3Ö) projeler geliştirmek” olarak belirlenmiştir.

Ajans tüm faaliyetlerini yasal görevleri çerçevesinde, katılımcılık, yenilikçilik, tarafsızlık, şeffaflık, güvenilirlik, çözüm odaklılık, verimlilik, sürdürülebilirlik, bilimsellik, çevreye ve kültürel değerlere duyarlılık, toplumsal sorumluluk, etkinlik ve erişilebilirlik temel ilke ve değerleri doğrultusunda gerçekleştirmektedir.

İzmir Kalkınma Ajansı'nın

VİZYONU

Ürettiği bilgiler, geliştirdiği yöntemler ve hayata geçirdiği özgün ve yenilikçi dönüşüm programları ile bölgesel politika uygulamaları alanında örnek alınan, uluslararası bilinirliğe sahip bir kurum olmak

İzmir Kalkınma Ajansı'nın

MİSYONU

İzmir için yeşil ve mavi büyüme yaklaşımları temelinde bilgi üretmek, öncü, özgün ve örnek (3Ö) projeler geliştirmek

1.3. İzmir Bölge Planı (2024-2028)

İzmir Bölge Planı (2024-2028), sürdürülebilir kalkınma ilkeleri çerçevesinde, İzmir'in var olan kaynaklarının en etkin şekilde değerlendirilmesi, kaynak kullanmadaki bilinç, sorumluluk ve verimliliği arttırarak gelecek nesillerin yaşam kalitesi standartlarına sahip çıkmak sorumluluğu ile Ajans koordinatörlüğünde hazırlanmıştır.

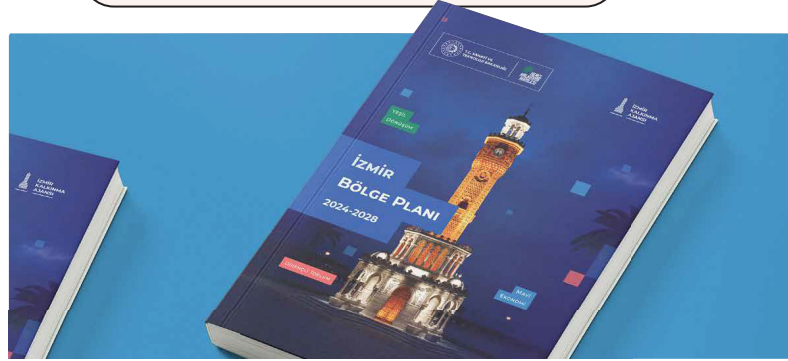
İzmir Bölge Planı (2024-2028), 16 Aralık 2024 tarih ve 9253 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

İzmir'in var olan kaynaklarının etkin ve verimli şekilde değerlendirilmesi, gerek iklim değişikliği ile mücadele gerekse çevresel tehditlerin ortadan kaldırılarak ekonomik gelişmenin sürdürülebilirliğinin sağlanması için "yeşil dönüşüm" ile "mavi ekonominin geliştirilmesi" ve bu süreçleri besleyecek "toplumsal dönüşüm", İzmir Bölge Planı'nın ana kurgusunu oluşturmaktadır. Toplumsal dirençliliğin arttırılması ile birlikte, iklim değişikliğinin etkileri dâhil olmak üzere afet risklerini merkezine alan bir mekânsal gelişme ve dönüşüm yaklaşımı da Bölge Planı'nda belirlenen kalkınma stratejisinde merkezi bir yere sahiptir. Bu ana kurgu çerçevesinde, girişimcilik ve mekân boyutları hem bu kurguyu besleyen hem de bu kurgudan beslenen yatay eksenler olarak ele alınmıştır.

İzmir'in mevcut durumuna ilişkin tespitler ve son dönemde yapılan veriye dayalı çalışmalar İzmir Bölge Planı (2024-2028) için altlık teşkil etmiştir. Bilgilerin üretilmesi, plan hazırlık sürecinde gerçekleştirilen çok sayıda bölgesel analiz ve katılımcılık uygulamalarına dayanmaktadır. Bu bağlamda, İzmir Bölge Planı'nın vizyonu; "Yeşil Dönüşüme ve Mavi Büyümeye Öncülük Eden, Dirençli ve Canlı Bir Liman Şehri" olarak belirlenmiştir. Plan, ulusal stratejilerle uyumlu olarak bölgenin ihtiyaçları ve potansiyellerine odaklanan stratejik öncelikler, hedefler, tedbirler, program ve proje önerilerini, diğer bir ifadeyle, belirlenen bu vizyona ulaşmayı sağlayacak temel müdahale alanlarını içermektedir.

Gerçekleştirilen analizler, araştırmalar, paydaş görüş ve değerlendirmeleri, ulusal ve uluslararası düzeydeki güncel eğilimler, İzmir'in mevcut yapısına ilişkin üç stratejik önceliği ortaya koymuştur. Bölgenin kalkınma

perspektifi, her biri aynı zamanda birbiri ile ilişkili ve birbirini tamamlar nitelikte olan bu üç eksen üzerine inşa edilmiştir:

1**İzmir'de Mevcut Ekonomik Faaliyetlerin Yeşil Dönüşümünün Sağlanması****2****Mavi Ekonomi Potansiyelinin Değerlendirilmesi****3****Toplumsal Dirençliliğin Sürdürülebilirlik Temelinde Arttırılması**

"İzmir'de Mevcut Ekonomik Faaliyetlerin Yeşil Dönüşümünün Sağlanması" stratejik önceliği çerçevesindeki temel hedefler; kaynak verimliliği uygulamalarının yaygınlaştırılması, doğal kaynakların korunması, yeşil ve mavi dönüşüm sürecini destekleyecek altyapının güçlendirilmesi ve temiz enerji ve temiz teknolojilerin kullanımının arttırılması olarak ortaya çıkmıştır.

"Mavi Ekonomi Potansiyelinin Değerlendirilmesi" stratejik önceliği başlığı altında, mavi büyüme sektörlerinin sürdürülebilirliği ve bu sektörlerden elde edilen gelirin arttırılması, İzmir'de bulunan limanların canlandırılarak bölge ekonomisine olan katkılarının arttırılması ve bölgenin lojistik altyapısının geliştirilmesi ele alınmıştır.

"Toplumsal Dirençliliğin Sürdürülebilirlik Temelinde Arttırılması" stratejik önceliğinde ise kentsel ve kırsal yaşam kalitesinin iyileştirilmesi, yeşil ve mavi dönüşüm sürecini destekleyecek şekilde sosyokültürel ve sosyoekolojik dönüşümün desteklenmesi, mevcut iş gücünün dönüşümü, yenilik ve teknoloji üretiminin geliştirilmesi ve girişimcilik ekosisteminin güçlendirilmesi hedeflenmiştir.

2.SONUÇ ODAKLI PROGRAMLAR

Ajansın önceki dönemden uygulamasına devam ettiği üç SOP başlığının yanına Kültür SOP'un da dâhil edilmesiyle birlikte yeni dönemde yürütülecek olan dört SOP başlığı aşağıda belirtilmiştir:

1

TEMİZ ENERJİ VE TEMİZ TEKNOLOJİLER
SONUÇ ODAKLI PROGRAMI
(TETSOP)

2

DENİZ EKONOMİSİ
SONUÇ ODAKLI PROGRAMI
(DESOP)

3

YENİLİK VE GİRİŞİMCİLİK
SONUÇ ODAKLI PROGRAMI
(YGSOP)

4

KENT VE KÜLTÜR
SONUÇ ODAKLI PROGRAMI
(KÜLTÜR SOP)

2026 Yılı Çalışma Programında, yürütülecek SOP'ların detayları sırasıyla verilmiştir. SOP'lar kapsamında değerlendirilmeyen ancak bölge kalkınması için yapılması gereken önemli çalışmalar YKF başlığı altında programlanmıştır. Hem SOP'lar hem de YKF

kapsamında yapılacak çalışmaların bölge kalkınmasına ayrı bir ivme katacağı ve önümüzdeki dönemlerde bölgeyi daha gelişmiş bir konuma taşıyacağı öngörülmektedir.

2.1. Temiz Enerji ve Temiz Teknolojiler Sonuç Odaklı Programı (TETSOP)

TETSOP hakkında tanımlama amaçlı bilgiler aşağıda yer almaktadır. TETSOP'un daha detaylı bilgisi SOP Yönetim Planı'nda bulunmaktadır. 2026 yılı içinde yapılan SOP izleme ve değerlendirme çalışmalarında bu SOP kapsamına girebilecek yeni faaliyetlerin belirlenmesi durumunda SOP Yönetim Planı revize edilecektir.

2.1.1. Amaç

Genel Amaç: İzmir'de yeşil dönüşüm için sürdürülebilir üretim ve temiz enerji uygulamalarının yaygınlaştırılması

Özel Amaç 1: Temiz enerji kümesinin, yerli ekipman üretimini ve mesleki eğitim kapasitesini güçlendirecek şekilde geliştirilmesi

Özel Amaç 2: Temiz enerji ve temiz teknoloji sektörlerinde İzmir'in yatırım olanaklarının tanıtılması ve yatırımların arttırılması

Özel Amaç 3: İzmir'de başta sanayi ve tarım sektörleri olmak üzere sürdürülebilir üretim kapasitesinin geliştirilmesi

2.1.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Son yıllarda küresel iklim değişikliği, nüfus artışı, doğal kaynakların azalması, artan çevre kirliliği gibi gelişmelerin dünyanın geleceğini tehdit ettiği bilimsel verilerle kanıtlanmıştır. 2020 yılının başından itibaren yaşanan Covid-19 pandemisi de tüm insanlık için farklı bir tehdit alanı oluşturmuştur. Hızlı teknolojik gelişim ve tüketici davranışlarındaki değişim ile ciddi boyutlara ulaşan bu tehditlerle başa çıkabilmek için ekonomilerde sosyo-ekolojik dönüşüm bir fırsat olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyo-ekolojik dönüşüm pek çok ülke bakımından sürdürülebilir ve kaliteli büyüme için izlenmesi zorunlu bir yol haline gelmiştir. Yeşil büyüme tam da bu noktada dönüşümün hayata geçirilmesine yönelik bir büyüme modeli olarak ortaya çıkmıştır. İlk defa 2005 yılında "çevre odaklı

sürdürülebilir ekonomik büyüme" olarak ortaya çıkan yeşil büyüme kavramı özellikle gelişmekte olan ülkeler için yeni ve rekabetçi bir büyüme stratejisi olarak kabul edilmektedir. OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü), yeşil büyümeyi "çevresel etmenlerin ve doğal kaynakların insanların refahını ve esenliğini sağlamaya devam ettikleri, diğer taraftan ise ekonominin de bu hususları dikkate alarak geliştiği bir sistem" olarak tanımlamaktadır (OECD, 2011).

Yeşil büyümeye geçiş için kaynakların korunmasına, ürünlerin dayanıklılığının arttırılmasına, sürdürülebilir üretim ve tüketim uygulamalarına, eko-tasarıma ve geri dönüşüme odaklanan döngüsel ekonomi modeli önemli bir araç olarak görülmektedir. Bu modelde; hammadde ve ürünlerin sistemde daha uzun süre kalması, atık üretiminin en aza indirilmesi esastır.

Gerek iklim değişikliği ve çevresel tehditlerle mücadele gerekse çevre koruma ve ekonomik büyüme arasındaki dengenin sağlanması açısından önemli bir araç olarak kabul edilen yeşil büyümenin sürdürülebilir üretim uygulamaları, değişen tüketim alışkanlıkları, enerji verimliliği ve temiz enerji kullanımı ile yeni iş imkânları yaratacağı dolayısıyla istihdam ve gelir artışı sağlayacağı öngörülmektedir. Temiz üretim ve temiz enerji alanındaki araştırma ve geliştirme harcamalarının daha da artacağı, çevresel performansı yüksek yeni yatırımların hızlanacağı, temiz üretim ve temiz enerji yatırımlarının giderek önünün açılacağı, kaynak ve enerji verimliliği ekipmanları, enerji depolama üniteleri, elektrikli araçlar, akıllı şehirler, yeşil binalar, geri dönüşüm teknolojileri vb. pek çok alanda temiz teknolojilerin geliştirilmesi süreçlerinin hızlanacağı, eko-verimliliğe yönelik uygulamaların artacağı beklenmektedir.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na bağlı olarak çalışan UNCTAD (BM Ticaret ve Kalkınma Konferansı) tarafından 2019 yılında yayımlanan "Yeni Bir Küresel Yeşil Anlaşmayı Finanse Etmek" başlıklı Ticaret ve Kalkınma Raporu, küresel ekonomik sistemin

yaşadığı istikrarsızlaşma, artan borç, belirsizlik, gelirin kutuplaşması ve artan işsizlik gibi sorunların çözümü için yeni teknolojilerle ilgili fırsatları değerlendirmeye, temiz enerji, ulaşım ve gıda sistemlerine büyük yatırımlar yapmaya ihtiyaç olduğuna dikkat çekmektedir. Ekonomideki trendler ve çevresel bozulma hızı bu şekilde devam ederse, 2030 yılında her iki alanda da geri dönüşü olmayan bir noktaya ulaşılacağı pek çok kaynak tarafından ifade edilmektedir. Ulusal ve uluslararası kurumların ve platformların ortaya koyduğu çözümler ortak sorumluluk bilinci ile yeşil teknolojiler ve yeşil işlere yatırımları ve daha kapsayıcı ve sürdürülebilir bir büyüme için yeşil dönüşümü hızlandırmayı işaret etmektedir. Hedeflenen yeşil dönüşüm temiz enerji kullanımının yaygınlaştırılması, üretimde entegre kaynak verimliliği/eko-verimlilik/temiz üretim uygulamaları, yeşil teknolojilerin geliştirilmesi, sorumlu tüketim alışkanlıklarının yaygınlaştırılması ve kapsayıcı politikaların geliştirilmesi eylem alanlarını içermektedir (UNCTAD, 2019).

İklim değişikliği ve çevresel bozulmanın tüm dünya için varoluşsal bir tehdit haline geldiği günümüzde, bu sorunların üstesinden gelebilmek için Avrupa Birliği kendisini modern, kaynakları etkin kullanan ve rekabetçi bir ekonomiye dönüştürecek yeni bir büyüme stratejisi ortaya koymuştur. 2019 yılının sonunda açıklanan Avrupa Yeşil Mutabakatı, Avrupa Birliği'nin ekonomisini sürdürülebilir kılmak için ortaya koyduğu bir plandır. Sürdürülebilirliği sağlamak için iklimsel ve çevresel sorunları fırsatlara dönüştürmek ve bu dönüşümü adil ve herkesi kapsayacak şekilde gerçekleştirmek hedeflenmektedir. Yeşil Mutabakat hedefleri Avrupa Birliği coğrafyasıyla sınırlı olmayıp küresel çapta etkide bulunacaktır. Bu anlamda, iklim değişikliğiyle mücadelenin yanı sıra yeni bir uluslararası ticaret ve iş bölümü kurgulanmaktadır.

Ülkemiz de bu yeni büyüme stratejisinin getirdiği fırsatlar ve risklerden etkilenecektir. Bu kapsamda en büyük fırsat, Avrupa Birliği'nin çevre ülkelere vereceği desteklerdir. En büyük risk ise, en önemli ticaret partneri Avrupa Birliği olan ve ihracatı genelde karbon ağırlıklı sektörlerle dayanan Türkiye'deki firmaların, Sınırdaki Karbon Düzenlemesi mekanizması nedeniyle ek maliyetlerle karşılaşması, rekabet

gücünün düşmesi hatta Avrupa Birliği'nin tedarik zincirlerinden tamamen çıkmasıdır. Sınırdaki Karbon Düzenlemesi mekanizması, Avrupa Birliği bünyesindeki firmaların rekabet gücünü korumak amacıyla ithal edilen ürünlere ve hammaddelere (ihracatçı ülke tarafından daha önce uygulanmamışsa) karbon vergisi/fiyatlandırması uygulamasıdır. Bu uygulamadan öncelikli olarak enerji yoğun sektörler etkilenecektir. Ülkemizin uluslararası ticaret düzeninde son yıllarda ivme kazanan iklim değişikliği ile mücadele politikalarına adaptasyonunu sağlamayı hedefleyen ve ihracatta rekabetçiliğimizi güçlendirecek bir yol haritası niteliğinde olan Yeşil Mutabakat Eylem Planı 16.07.2021 tarihinde yayımlanmıştır. Yeşil Mutabakat Eylem Planı, uluslararası ticaret ve ekonomide meydana gelen bu değişim ve dönüşüm karşısında ülkemizin kalkınma hedefleri doğrultusunda sürdürülebilir ve kaynak-etkin bir ekonomiye geçişini desteklemeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, ihracatımızda rekabetçiliğimizin korunması ve geliştirilmesi, ülkemizin Gümrük Birliği sayesinde AB ile sağlamış olduğu bütünleşmenin derinleştirilmesine katkı sağlanması hedeflenmektedir. En önemli ticaret ortağımız olan AB tarafından açıklanan Avrupa Yeşil Mutabakatı ile öngörülen kapsamlı değişiklikler başta olmak üzere bu alandaki dönüşüme zamanlıca uyum sağlanması ve karşı karşıya kalacağımız risklerin fırsata çevrilmesi amacıyla hazırlanan Eylem Planı, 9 ana başlık altında toplam 32 hedef ve 81 eylemi içermektedir. Eylem Planı, ülkemizin küresel tedarik zincirlerine sağladığı entegrasyonun güçlendirilmesi ve yeşil yatırımların ülkemize çekilmesi bakımından da büyük önem arz etmektedir.

Yeşil yatırımlar kapsamında yaratılan gelir ve istihdamın genel olarak yatırımın bulunduğu yerde oluşması, İzmir'in sürdürülebilir ve kaliteli büyümesi için önemli fırsatlar ve etkili araçlar sunmaktadır. Ajans bu fırsatlar ışığında; iklim değişikliğine uyumun sağlanması ve etkilerinin önlenmesi amacıyla temiz enerji, tarımda ve sanayide sürdürülebilir üretim dönüşümü alanlarında önemli faaliyetler yürütmektedir. İzmir Bölge Planı (2024-2028), sürdürülebilir kalkınma ilkeleri çerçevesinde, İzmir'in var olan kaynaklarının en etkin şekilde değerlendirilmesi, kaynak kullanmadaki bilinç,

sorumluluk ve verimliliği arttırarak gelecek nesillerin yaşam kalitesi standartlarına sahip çıkılması sorumluğunu dikkate almıştır. Yeni küresel işbölümü, iklim değişikliği, enerji sorunu ve inovasyon ekonomilerinin öne çıkmasının beklendiği plan döneminde, Türkiye ve dünya gündeminin ana temalarından biri olan “sürdürülebilirlik” konusuna odaklanılmıştır.

Ajans faaliyetlerini İzmir Bölge Planı ile birlikte, pek çok üst ölçekli plan ve strateji doğrultusunda tasarlamakta ve yürütmektedir. Sürdürülebilir kalkınma alanında küresel bağlamda yönlendirici en temel belge BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleridir.

2024 yılında yürürlüğe giren On İkinci Kalkınma Planı, Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine paralel olarak sürdürülebilir kalkınmaya odaklı hedef ve eylem alanları içermektedir. Planda, doğal kaynakların kullanımında nesiller arası hakkaniyet ve sürdürülebilirlik ilke olarak benimsenmiş olup, “her alanda yeşil ve dijital dönüşüm odaklı rekabetçilik, afetler başta olmak üzere risklere karşı dirençli yaşam alanları ve sürdürülebilir çevre” temel hedefler arasında sıralanmaktadır. Bu hedeflere ulaşmak için enerji verimliliği, yenilenebilir enerji kaynaklarının arttırılması, düşük karbonlu üretim süreçlerinin teşvik edilmesi ve yeşil

altyapı yatırımlarının hayata geçirilmesi öne çıkan tedbirler olarak yer almaktadır. 2023 yılında yayınlanan Orta Vadeli Program (2024-2026) ise, “yeşil ve dijital dönüşüm odağıyla verimlilik ve ihracat artışı yoluyla büyümeyi ve cari işlemler dengesinde kalıcı iyileşmeyi” temel amaç olarak belirlemekte ve bu kapsamda ülkemizde yeşil dönüşüm sürecinin hızlanmasına yönelik kapsamlı politikaların geliştirileceğini vurgulamaktadır. Bu program, On İkinci Kalkınma Planı’nda yer alan yeşil büyüme yaklaşımını desteklemektedir.

Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisinde (2024-2028) İzmir, potansiyel küresel il olarak tanımlanmış ve küresel değer zincirinde daha üst sıralarda yer almasını sağlayacak şekilde rekabet gücünün artırılması hedeflenmiştir. Bunun için sanayi ve kamu sektörü iş birliğinde yüksek teknoloji üretimi, katma değeri yüksek ürün üretimi ve ihracatı, nitelikli iş gücünün ve yerli-yabancı yatırımların korunması ve yenilerinin çekilmesi, lojistik imkânların güçlendirilmesi ile doğal ve kültürel değerlerin korunarak kentlerin markalaşması planda belirlenen önemli stratejilerdir.

İzmir, çok boyutlu ve çok sektörlü ekonomik yapısı ile sanayi, tarım, turizm ve hizmet ana sektörleri açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Doğal kaynak kullanımının ve tarımsal üretime dayalı sektörlerin baskın olduğu ilde mevcut ekonomik faaliyetlerin devamlılığı son yıllarda yaşanan kaynak kıtlığı ve çevre kirliliği nedeniyle önemli bir tehdit altındadır. Özellikle tarım ve sanayide bilinçsiz ve aşırı miktarda su kullanımı nedeniyle yaşanan su kıtlığının iklim değişikliğinin etkileri ile önümüzdeki dönemde şiddetleneceği, mevcut tarımsal üretimi ve imalat sanayi üretimini azaltacağı öngörülmektedir (İZKA, 2022a).

Bunun yanında ülkemizin en fazla atık üreten illerinden biri olan İzmir'de atık geri dönüşüm oranlarının düşük olması nedeniyle yılda 700 bin ton ekonomik değere sahip atık ekonomiye kazandırılmamaktadır. Bu nedenle İzmir'de katma değerli geri dönüşüm altyapısının geliştirilmesi, özellikle plastik, kâğıt, cam, tekstil ve metal sektörlerinin ihtiyaç duyduğu kaliteli ve yeterli miktarda, sürdürülebilir hammaddenin ülke içerisinde temin edilmesini sağlayacaktır (İZKA, 2022a).

Doğal kaynakların korunduğu, kaynakların verimli kullanıldığı, aynı zamanda ekonominin temiz enerji ve temiz teknolojiler üzerine geliştiği bir ekonomik düzene geçişi ifaden eden yeşil dönüşüm İzmir için mevcut ekonomik sistemden kaynaklı risklerin azaltılması ve İzmir'in sahip olduğu fırsatların değerlendirilmesi bakımından önemli bir araçtır. Yeşil dönüşümün İzmir için sunduğu ekonomik, çevresel ve sosyal kazanımları ortaya koymak amacıyla Ajans tarafından 2022 yılında hazırlanan İzmir'de Yeşil Dönüşüm ve Mavi

Fırsatlar Perspektifi, yeşil dönüşüm hedeflerini, dönüşümün etkisinin en fazla görüleceği alanları, öncelikli müdahaleleri ve odak mekânları ortaya koymaktadır. Dönüşüm senaryolarına göre, gelecek on yıl için en az 20,9 milyar dolar tutarında net ekonomik kazanım mümkün görünmektedir. Bu değer İzmir'in 2020 yılı gayri safi yurtiçi gelirinin %48'ine denk gelmektedir (İZKA, 2022a). Yeşil dönüşüm için belirlenen müdahale alanlarının başında doğal kaynakların verimli kullanımı ve etkin bir atık yönetimi ile doğal kaynakların korunması, geliştirilmesi ve değerinin artırılması yoluyla kaynak darboğazlarının aşılması ve ekonomik faaliyetlerin devamlılığının sağlanması yer almaktadır. İzmir için yeşil dönüşüm süreci, yapısal değişimlerin yanı sıra yeşil sektörler ve temiz teknolojiler gibi yeni büyüme alanlarının ortaya çıkmasının sunduğu fırsatları da içermektedir.

Bu bilgiler ışığında TETSOP, İzmir Bölge Planında belirlenen "İzmir'de Mevcut Ekonomik Faaliyetlerin Yeşil Dönüşümünün Sağlanması" stratejik önceliği altında yer alan hedeflere katkı sağlayacak biçimde kurgulanmıştır.

Ön Risk Değerlendirmesi

SOP'un Ajans tarafından uygulanmasına karar verilmesi aşamasında en büyük riskin, ülkemizde söz konusu alanlarda yatırımların durması ve bu alanlarda teknoloji geliştirmenin önemini yitirmesi olacağı değerlendirilmiştir. Ancak kalkınma planlarımızda öncelikli dönüşüm programları yoluyla kritik müdahale alanı olarak belirlenmiş olan bu konular için bu riskin gerçekleşme ihtimalinin zayıf olduğu söylenebilir.

Diğer etkisi yüksek bir risk ise, yerel paydaşlar tarafından söz konusu alanların sahiplenmesinde yaşanacak sıkıntılardır. İzmir'in sahip olduğu eğitimli nüfusun bu konuları önceliklendirmesi söz konusudur. Ayrıca yerel paydaşların da konuların önceliğine ve çevre yatırımlarına önem verdikleri görülmekle beraber, bu konuda yapılacak bilinçlendirme çalışmalarıyla farkındalığın ve bu alanlara desteğin artırılması sağlanabilecektir.

2.1.3. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Söz konusu SOP kapsamında ulaşılması hedeflenen sonuçlar aşağıdaki Temel Performans Göstergeleri ve Çıktı Performans Göstergeleri tablolarında yer almaktadır.

Temel Performans Göstergeleri					
No	Gösterge Adı	Birim	Hedef	Doğrulama Kaynağı	İlgili Özel Amaç(lar) No
1	Geliştirilen Küme Sayısı	Adet	1	Ajans Verileri	1
2	Küme Üyesi Firma Sayısı	Adet	30	Ajans Verileri	1
3	İzmir'de Temiz Enerji ve Temiz Teknoloji Ekipmanları Üretimi Yapan Yeni Firma Sayısı	Adet	10	Sektör Analizi	1
4	Küme Firmalarının Temiz Enerji ve Temiz Teknoloji Ekipmanları İhracatı Artışı	Yüzde	10	Sektör Analizi	1
5	İzmir'de Temiz Enerji ve Temiz Teknoloji Alanında Oluşturulan Yeni İstihdam Sayısı	Adet	600	Ajans Verileri	1, 2
6	Uygulanan Endüstriyel Simbiyoz Modeli	Adet	1	Ajans Verileri	3
7	Endüstriyel Simbiyoz Uygulamalarına Başlayan Sanayi Bölgesi Sayısı	Adet	3	Ajans Verileri	3
8	Uygulamaya Başlanan Endüstriyel Simbiyoz İşbirliği Sayısı	Adet	10	Ajans Verileri	3
9	Sürdürülebilir Üretim Yöntemleri Uygulamaya Başlayan Yeni Firma Sayısı	Adet	20	Ajans Verileri	3
10	İzmir'de Temiz Enerji ve Temiz Teknoloji Alanında Kurulan Mesleki Eğitim Kurumu Sayısı	Adet	1	İl Milli Eğitim Md. Verileri	1, 2
11	Kaynak Verimliliği Merkezi	Adet	1	Ajans Verileri	1, 2, 3

Çıktı Performans Göstergeleri					
No	Çıktı Göstergesi	Birim	Hedef		Doğrulama Kaynağı
			2026	Toplam	
1	Temiz Enerji Alanında Sektörel Analiz/Fizibilite Çalışması	Adet	1	3	Ajans Faaliyet Raporu
2	Yeşil Dönüşüm Mavi Fırsatlar Perspektifi Kapsamında Geliştirilen ve Uygulanan Program/Proje Sayısı	Adet	1	3	Ajans Raporları
3	Sürdürülebilir Üretim Uygulamalarının Yaygınlaştırılması Amacıyla Yapılan Toplantı Sayısı	Adet	4	12	Ajans Raporları
4	Eğitim Alan Sanayi İşletmesi Sayısı	Adet	4	10	Ajans Faaliyet Raporu
5	Eğitim Alan Sanayi İşletmesi Çalışanı Sayısı	Adet	8	20	Ajans Faaliyet Raporu
6	Eğitim Alan Kooperatif ve Sulama Birliği Sayısı	Adet	4	10	Ajans Faaliyet Raporu
7	Eğitim Alan Kooperatif ve Sulama Birliği Üyesi Sayısı	Adet	8	20	Ajans Faaliyet Raporu
8	Uygulanan Pilot Endüstriyel Simbiyoz İşbirliği Sayısı	Adet	2	3	Ajans Faaliyet Raporu
9	Endüstriyel Simbiyoz Yazılım Sayısı	Adet	1	1	Ajans Raporları
10	Endüstriyel Simbiyoz İşbirliği İçin Düzenlenen Saha Ziyareti Sayısı	Adet	20	50	Ajans Faaliyet Raporu
11	Endüstriyel Simbiyoz Alanında Desteklenen TÜBİTAK Bursiyeri Sayısı	Adet	3	7	Ajans Faaliyet Raporu
12	Temiz Enerji Sektörüne Yönelik Katılım Sağlanan Yurt İçi ve Yurt Dışı Yatırım Tanıtım Etkinlikleri Sayısı	Adet	3	9	Ajans Faaliyet Raporu
13	Temiz Enerji Sektörüne Yönelik Katılım Sağlanan Yurt İçi ve Yurt Dışı Yatırım Tanıtım Etkinliklerinde Ulaşılan Firma Sayısı	Adet	20	60	Ajans Faaliyet Raporu
14	Temiz Enerji Sektöründe İzmir'in Yatırım Ortamının Geliştirilmesine Yönelik Organizasyon Sayısı	Adet	2	6	Ajans Faaliyet Raporu
15	Temiz Enerji Sektöründe İzmir'in Yatırım Ortamının Geliştirilmesine Yönelik Organizasyonlara Katılımcı Sayısı	Adet	100	300	Ajans Faaliyet Raporu
16	Kümelenme Amaçlı Düzenlenen Toplantı Sayısı	Adet	2	10	Ajans Faaliyet Raporu
17	İzmir'de Düzenlenen Sektörel Fuar Sayısı	Adet	1	2	İZFAŞ Verileri
18	Teknik Destek Sağlanan İşletme Sayısı	Adet	20	50	Ajans Raporları
19	İşletmeler için Hazırlanan Fizibilite Sayısı	Adet	2	6	Ajans Raporları
20	Temiz Enerji Sektörüne Yönelik Yatırım Tanıtımı Amaçlı Hazırlanan İnfografik, Animasyon, Video, Haber vb. Tanıtım Materyalleri Sayısı	Adet	2	10	Ajans Raporları, İnternet Sayfası

2.1.4. Proje ve Faaliyetler

Söz konusu SOP kapsamında gerçekleştirilecek proje ve faaliyetler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

SOP Bileşenleri Tablosu						
İKY Kodu	Bileşen Adı	Tür	Yöntem	Sorumlu Kuruluş	Sorumlu Birim	Özel Amaç(lar)
1	İzmir'de Yeşil Dönüşüm ve Mavi Fırsatlar Perspektifinin Hayata Geçirilmesine Yönelik Faaliyetler	Faaliyet	Araştırma, Analiz ve Programlama	İZKA	YBPB, MBPM, YGPB	1, 2, 3
2	Temiz Enerji Alanında Sektörel Analiz Çalışmaları	Faaliyet	Araştırma, Analiz ve Programlama	İZKA	YDO	1, 2
3	İzmir Kaynak Verimliliği Programı (İKVP)	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	İZKA	YBPB, YGPB, YDO	1, 2, 3
4	Kaynak Verimliliği ve Sürdürülebilir Üretim Uygulamalarının Yaygınlaştırılmasına Yönelik Çalışmalar	Faaliyet	Kapasite Geliştirme	İZKA	YBPB	1, 2, 3
5	SOP Kapsamında Paydaşlar Tarafından Düzenlenen Etkinliklere Katılım ve İlgili Çalışmalar	Faaliyet	Kapasite Geliştirme	İZKA	YBPB, YDO	1, 2, 3
6	Temiz Enerji Sektörüne Yönelik Yurt İçi ve Yurt Dışı Yatırım Tanıtım Etkinlikleri	Faaliyet	Tanıtım ve Yatırım Destek	İZKA	YDO	1, 2
7	Temiz Enerji Sektörüne Yönelik Yatırım Tanıtım Materyalleri	Faaliyet	Tanıtım ve Yatırım Destek	İZKA	YDO	2
8	Temiz Enerji Alanında Ulusal ve Uluslararası Ağ Kuruluşların Faaliyetlerinin Takibi	Faaliyet	Tanıtım ve Yatırım Destek	İZKA	YDO	1, 2
9	Temiz Enerji Sektörü Yatırım Ortamının Geliştirilmesi	Faaliyet	Tanıtım ve Yatırım Destek	İZKA	YDO	2
10	Dış Mekân Süs Bitkilerinde Sürdürülebilir Üretim Mali Destek Programı	Alt Program	Mali Destek	İZKA	YBPB, PUİB	1, 2, 3
11	Üretimde Yeşil Dönüşüm Mali Destek Programı	Alt Program	Mali Destek	İZKA	YBPB, PUİB, YGPB	1, 2, 3
12	Sanayide Yeşil Dönüşüm Teknik Destek Programı	Alt Program	Teknik Destek	İZKA	YBPB, PUİB	1, 2, 3

2.1.4.1. Araştırma, Analiz ve Programlama

Bu SOP kapsamında, Ajansın mevcut çalışmalarına ek olarak aşağıdaki araştırma ve analizlerin yapılması planlanmıştır.

İzmir'de Yeşil Dönüşüm ve Mavi Fırsatlar Perspektifinin Hayata Geçirilmesine Yönelik Faaliyetler:

İzmir'in yeşil ve mavi büyüme eksenlerinde dönüşümünü desteklemek amacıyla hazırlanan "İzmir'de Yeşil Dönüşüm ve Mavi Fırsatlar Perspektifi" belgesi, 2022 yılında yayınlanmıştır. Perspektif çalışması "atık, su ve enerji" öncelikli dönüşüm alanlarında tarım, sanayi ve mavi ekonomi öncelikli ana sektörleri altında dönüşüm hedeflerine yönelik eylem düzeyinde müdahale seçenekleri sunmaktadır. Bu müdahale seçeneklerinin hayata geçirilmesi amacıyla; ilgili kuruluşlarla işbirlikleri geliştirilecek, ek analiz ve araştırmaların yanı sıra bölgedeki paydaşları sürece dâhil etmek ve dönüşümü besleyecek bir bölgesel kapasite oluşturmak amacıyla eğitim, bilgilendirme, koordinasyon ve farkındalık çalışmaları yapılacaktır, amaca yönelik mali ve teknik destek programları ilan edilecek, yurtiçi ve dışında ilgili etkinlikler takip edilecektir. 2024 yılında ilan edilen Akdeniz Havzasında Sınır Ötesi İşbirliği Programı (INTERREG) altında açılan ilk çağrıya uluslararası kuruluşlarla ortaklık kurularak yapılan üç proje başvurusundan biri başarılı olmuştur. 2026 yılında, başarılı olan Döngüsel Tekstil Tasarımı İçin Akdeniz Yolu (MATRIX) isimli projenin uygulama süreçleri yürütülecektir. Ayrıca, 2025 yılında ERASMUS+ Programı kapsamında sunulan ve gıda sistemlerinin sürdürülebilir dönüşümüne yönelik modellerin geliştirilmesini konu alan "Yapılandırılmış Çevresel Sistemler Üzerinden Gıda Direncinin Arttırılması (FRAME)" projesi başarılı bulunmuş ve sözleşme imzalanmıştır. Projenin uygulama süreçlerine 2026 yılında başlanacaktır.

Su potansiyeli açısından su fakiri olarak sınıflandırılan bir bölge olan İzmir'de su kaynaklarının en az %70'inin tarım sektörü tarafından tüketilmekte, sektör su miktarı ve su kalitesi üzerinde baskı oluşturmaktadır. Diğer sektörlerden farklı olarak, tarım sektöründe veri kaydı ve yönetimi oldukça düşüktür.

Sektöre ilişkin sağlıklı analiz ve planlama yapmayı sağlayacak veri setleri ya hiç bulunmamakta ya da yetersiz kalmaktadır. Günümüzde uzaktan algılama teknolojileri sayesinde pek çok verinin üretilmesi bu konuda da bir fırsat sunmaktadır.

2026 yılında uzaktan algılama teknolojileri yardımıyla İzmir'de su kaynaklarının kalite ve miktarının trend analizinin yapılması hedeflenmektedir. İzmir'de yer üstü ve yer altı su kaynaklarının kalite ve miktarında son 30 yıllık dönemde iklim değişikliği etkileri ve tüketim nedeniyle meydana gelen değişim, uzaktan algılama teknolojileri kullanılarak analiz edileceği çalışmada gelecek dönem projeksiyonları da oluşturularak bir trend analizi gerçekleştirilecektir. Elde edilecek sonuçlar su kaynaklarının verimli kullanımına yönelik politika önerilerinde kullanılacaktır.

Temiz Enerji Alanında Sektörel Analiz Çalışmaları:

Geçmiş yıllarda yürütülen çalışmalar doğrultusunda Ajansın ana çalışma alanlarıyla uyumlu olması ve İzmir'de bu alanda kümelenme faaliyetlerinin derinleşmesi sebebiyle öncelikli yatırım tanıtım alanlarından birisi olarak belirlenen temiz enerji ve temiz teknolojiler alanında dünyadaki son gelişmelerin takip edilmesi ve İzmir'in bu alandaki yatırım yapılabilirliğinin ortaya konulması amacıyla sektörel analizler gerçekleştirilecektir.

2.1.4.2. İşbirliği ve Koordinasyon

Söz konusu SOP kapsamındaki faaliyetlerin tümü farklı paydaşlarla işbirlikleriyle ve bölgedeki ilgili paydaşların koordinasyonu ile yürütülecektir. İşbirliği ve koordinasyon kapsamına giren faaliyetler aşağıda özetlenmiştir:

İzmir Kaynak Verimliliği Programı (İKVP):

Ajansımızın önceki yıllarda kaynak verimliliği, endüstriyel simbiyoz ve dijital dönüşüm alanlarında bölgedeki paydaşlarla birlikte yürüttüğü çalışmalar, 2021-2024 dönemini kapsayacak operasyonel bir program çerçevesinde ele alınmıştır. Endüstriyel simbiyoz, temiz enerji ve karbon yönetimi, dijital dönüşüm olmak üzere üç bileşenden oluşan program kapsamında bölgenin bu alanlarda mevcut kapasitesinin geliştirilmesi ve bir Kaynak Verimliliği Merkezi'nin hayata geçirilmesi hedeflenmiştir.

İzmir Bölgesinde Endüstriyel Simbiyoz Projesi, programın ilk bileşeni olarak 2021 yılında Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) işbirliğinde uygulanmaya başlanmıştır. Projenin temel amacı bölgedeki odalar, borsalar, birlikler, OSB'ler başta olmak üzere ilgili paydaşların katılımıyla İzmir'e özgü bir endüstriyel simbiyoz modeli hayata geçirmektir. 2024 yılı başından itibaren Ajansımız bünyesinde müstakil olarak yürütülen proje kapsamında; İZKA bünyesinde bir proje ofisi oluşturulmuş, proje personeli istihdam edilmiş, endüstriyel simbiyoz konusunda mevcut durum analizi gerçekleştirilmiş, İzmir özelinde bir yönetim modeli ortaya konmuş, TÜBİTAK işbirliğinde doktora tezleri desteklenmiş, firmalar arasındaki sinerji ilişkilerini ortaya çıkarmak amacıyla çalıştaylar düzenlenmiş, tespit edilen işbirliklerinin takibi amacıyla işletmelere düzenli saha ziyaretleri gerçekleştirilmiş, yasal altyapıya yönelik mevcut durum analizleri gerçekleştirilmiş ve ulusal bir endüstriyel simbiyoz yazılımı geliştirilmesine yönelik faaliyetler yürütülmüştür.

2025 yılında proje faaliyetlerine devam edilmiş, bu kapsamda Ulusal Endüstriyel Simbiyoz Yazılımı'nın geliştirme süreci tamamlanmış ve işletmelerin kullanımına sunulmuştur. Ayrıca Ege Serbest Bölge Kurucu ve İşleticisi A.Ş. (ESBAŞ) iş birliğiyle, serbest bölgede faaliyet gösteren firmalar arasındaki potansiyel iş birliklerini ve sinerji alanlarını belirlemek amacıyla bir sinerji çalıştayı düzenlenmiş, çalıştay sonrasında katılımcı firmalara yönelik özel iş birliği raporları hazırlanmıştır. İzmir Kaynak Verimliliği Merkezi bünyesinde oluşturulması planlanan mentor havuzuna katkı sağlamak ve bu sayede merkezin bölgedeki firmalara karbon yönetimi konusunda hizmet sunmasını desteklemek amacıyla, 21 kişilik bir gruba yönelik dört günlük "Karbon Ayak İzi Hesaplama ve Raporlama" eğitimi gerçekleştirilmiştir.

Proje faaliyetleri kapsamında 2026 yılında; farklı sektörlerden firmaların katılımıyla sinerji çalıştaylarının düzenlenmesi, saha ziyaretleri ile işletmelere işbirliği geliştirmeleri konusunda teknik danışmanlık sağlanması, geliştirilen yazılımın yaygınlaştırılması, TÜBİTAK işbirliğinde doktora tezlerinin desteklenmesine devam edilmesi ve kentsel simbiyoz örneklerinin yaygınlaştırılması için okullarda geri dönüşüm

ve atıktan gelir elde etmeye yönelik model oluşturacak çalışmalarının yürütülmesi planlanmaktadır. Ayrıca bu bileşen kapsamında 2026 yılında en az üç endüstriyel simbiyoz uygulamasının hayata geçirilmesi hedeflenmiştir.

2.1.4.3. Kapasite Geliştirme

Söz konusu SOP kapsamındaki faaliyetlerin tümü hem İzmir'deki paydaşların hem de Ajansın kapasitesini arttırmaya yönelik faaliyetler içermektedir. Ancak bunlar diğer başlıklar altında da yer aldığından, burada ayrıca yer verilmemiştir. Kapasite geliştirme kapsamına giren diğer faaliyetler ise aşağıda özetlenmiştir.

Kaynak Verimliliği ve Sürdürülebilir Üretim Uygulamalarının Yaygınlaştırılmasına Yönelik Çalışmalar:

Kaynak verimliliği ve sürdürülebilir üretim araçlarının kaliteli büyüme, rekabetçilik ve doğal kaynakların korunmasındaki öneminin vurgulanması, bilinirliğinin artırılması; endüstriyel simbiyoz, eko-verimlilik, geri dönüşüm, atık yönetimi gibi uygulamaların yaygınlaştırılması amacıyla 2026 yılında ilgili kurumlarla işbirliği halinde:

- TETSOP bileşenleri kapsamında ilgili sektörlerde potansiyel sorun ve çözümlerin tespitine yönelik yüz yüze ya da uzaktan eğitim, konferanslar ve seminerler düzenlenecek; çalıştaylar gerçekleştirilecektir.
- Bölge açısından kritik önem taşıyan ve ihtiyaç duyulan araştırma ve fizibilite hazırlanacaktır.
- İlgili paydaşların bir araya gelerek tecrübe paylaşımı ve iş birliklerinin tasarlandığı sektörel buluşmalar, yayınlar oluşturulması vb. çalışmalar yürütülecektir.

Bu çalışmalar İzmir'de Yeşil Dönüşüm ve Mavi Fırsatlar Perspektifi ve İzmir Kaynak Verimliliği Programı'na yönelik çalışmalarla birbirini tamamlayacak şekilde gerçekleştirilecek; bu şekilde 2026 yılından sonra da uygulanmaya devam edilecektir.

SOP Kapsamında Paydaşlar Tarafından Düzenlenen Etkinliklere Katılım ve İlgili Çalışmalar:

Gerek bölgesel gerekse ulusal ve uluslararası düzeydeki kurum ve kuruluşlar SOP amaç ve önceliklerine uygun, bu anlamda Ajansa ve bölgeye katkı sağlayacak birtakım çalışmalar yürütmekte ve etkinlikler düzenlemektedir. Bu kapsamda;

- ▶ Ajansımız tarafından; EBSO Çevre Çalışma Grubu, Yenilenebilir Enerji ve Enerji Verimliliği Çalışma Grubu, Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Ağı İzmir Kurulu, İzmir İl Su Yönetimi Koordinasyon Kurulu, Küçük Menderes Havza Yönetim Heyeti, Küresel İklim Topluluğu İzmir ve Circlean Projesi Kilit Paydaş Grubu gibi kurul ve komite çalışmaları takip edilecek ve katkı sağlanacaktır.
- ▶ Sonuç odaklı program öncelikleri ile uyumlu olan söz konusu etkinlik ve çalışmaların takibi ile uluslararası, ulusal ve bölgesel ölçekteki gelişmelerin izlenmesine devam edilecek, sonuçlar bölgede yaygınlaştırılacak, elde edilen bilgiler gereken durumlarda SOP'un geliştirilmesi ve revizyonu için dikkate alınacaktır.
- ▶ SOP amaç ve öncelikleri, Ajans Kurumsal İletişim Planı çerçevesinde, SOP içerik ve amaçlarına katkı sağlayacak şekilde çalıştaylar, toplantı, etkinlikler ve eğitim programları ilgili paydaşlarla işbirliği halinde düzenlenecektir.

2.1.4.4. Tanıtım ve Yatırım Destek

Söz konusu SOP kapsamında yatırım tanıtımına yönelik gerçekleştirilecek fuar ve yatırım tanıtım turu faaliyetlerinin listesi ve açıklamaları aşağıda yer almaktadır.

Temiz Enerji Sektörüne Yönelik Yurt İçi ve Yurt Dışı Yatırım Tanıtım Etkinlikleri:

Temiz enerji sektöründe faaliyet gösteren ve yeni yatırımlar planlayan firmalara, İzmir'in bu sektöre yönelik sunduğu yatırım fırsatlarını tanıtmak ve bu firmaların yatırım yeri belirleme karar süreçlerinde İzmir'i seçenekler arasına almalarını sağlayabilmek amacıyla; yurt dışındaki hedef ülke ve pazarlarda tanıtım etkinlikleri düzenlenecek, düzenlenen sektörel etkinliklere katılım sağlanacaktır. Bu faaliyetler

kapsamında hedef ülkeler Danimarka, Almanya ve İspanya olarak belirlenmiştir ve planlanan etkinlikler aşağıda açıklanmıştır.

Wind Europe Fuarı ve Konferansı, rüzgâr enerjisi konusunda sektörün önde gelen firmalarının katıldığı Avrupa'daki en büyük etkinliklerden birisidir. Etkinlik, Avrupa Rüzgâr Enerjisi Birliği Wind Europe tarafından dönüşümlü olarak İspanya veya Danimarka'da yapılmaktadır ve 2026 yılında 21 – 23 Nisan tarihlerinde İspanya'nın Madrid şehrinde gerçekleştirilecektir. Fuar kapsamında, Ajans yatırım tanıtım stratejisinde belirlenen hedef sektörlerden olan temiz enerji sektörünün özellikle rüzgâr türbini ekipmanı üretimine yönelik tanıtım faaliyetleri yürütülecek, fuar katılımcılarına İzmir'in yatırım ortamı hakkında bilgiler sunulacaktır. Ayrıca fuara temiz enerji sektöründe faaliyet gösteren firmaların katılımı sağlanacak, gerçekleştirilecek B2B görüşmeler ile İzmir'in bu alandaki yatırım tanıtımını gerçekleştirilecektir.

BEST For Energy projesi kapsamında gerçekleştirilen faaliyetler ile sağlanan uluslararası bağlantıları geliştirmek ve ortaklıklara devam edilebilmesini teminen uluslararası paydaşlar ile ortak etkinlikler yapılabilmesi için çalışmalara devam edilecektir. Bu bağlamda 2023 ve 2024 yıllarında gerçekleştirilen Uluslararası BEST For Energy Konferansı'nın 2026'da da organize edilerek gerek ulusal gerekse uluslararası paydaşların bir araya getirilmesi hedeflenmektedir.

Bu çalışmaların yanı sıra SOP hedefleri ve Ajans Kurumsal İletişim Planı ile uyumlu olarak temiz enerji alanında gerek ulusal gerekse uluslararası paydaşlar ile işbirliği çalışmalarına devam edilecek, düzenlenecek etkinliklere katılım sağlanacaktır.

Temiz Enerji Sektörüne Yönelik Yatırım Tanıtım Materyalleri:

İzmir'in temiz enerji sektörüne yönelik sunduğu yatırım fırsatlarını tanıtmak üzere, özellikle dijital medya kanallarında kullanılacak infografik, animasyon, video, haber vb. materyaller oluşturulacak, yıl boyunca güncel olarak yayınlanmaları sağlanacaktır.

Temiz Enerji Alanında Ulusal ve Uluslararası Ağ Kuruluşların Faaliyetlerinin Takibi:

Ajansın temiz enerji sektörüne yönelik yatırım tanıtımı ve diğer faaliyetleri kapsamında, başta yatırımcılar olmak üzere ilgili uluslararası paydaşlarla yakın iletişim kurulabilmesini ve işbirlikleri yapılabilmesini sağlamak üzere ulusal ve uluslararası ağ kuruluşlarına üyelikler sağlanacaktır. Bu kapsamda üye olunan kuruluşlardan birisi olan Türkiye Rüzgâr Enerjisi Birliği (TÜREB), 1992 yılında Bakanlar Kurulu kararı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından kurulmuş, rüzgâr enerjisi konusunda Türkiye'deki en güçlü sivil toplum kuruluşudur.

Temiz Enerji Sektörü Yatırım Ortamının Geliştirilmesi:

Temiz enerji sektörünün rekabetçiliğinin geliştirilmesi ve İzmir ekonomisine olan katkısının arttırılmasına yönelik sektörel eğitim programları, araştırma çalışmaları, etkinlikler gerçekleştirilecektir. Bu faaliyetlerin planlanmasında, Ajansımız tarafından yürütülen BEST For Energy Projesi kapsamında hazırlanan analiz ve strateji dokümanlarının bulgularından yararlanılacaktır. İlgili çalışmalar iki başlık altında yoğunlaşacaktır.

► Kümelenme Kapsamında Yapılacak Toplantılar

Ajansın rüzgâr enerjisi sektörüne yönelik faaliyetlerinden elde ettiği olumlu sonuçların; güneş, biyokütle, jeotermal ve hidrojen gibi diğer temiz enerji başlıklarında da yaygınlaştırılması için çalışmalar yürütülecektir. 2026 yılında, BEST For Energy projesi kapsamında hazırlanan yönetim planı doğrultusunda kümelenme çalışmalarının koordinasyonu sağlanacak ve etkinlikler gerçekleştirilecektir. Tüm sektör paydaşlarını bir araya getiren bu etkinliklerle sektörel küme aktörleri arasındaki işbirlikleri güçlendirilerek yatırım ortamının iyileşmesine katkı sağlanacaktır.

Denizüstü rüzgâr sanayii ve yeşil hidrojen bu bağlamda önceliklendirilmiştir. Bu sektörlerin kümelenme temelli gelişmeleri ve rekabet güçlerini arttırmaları için çalışma grupları etkin hale getirilecektir. Türkiye'de yeşil hidrojen teknolojileri değer zincirinin güçlendirilmesi, deniz üstü rüzgâr enerjisi sektörünün geliştirilmesi, bu alanlardaki küresel ve ulusal

gelişmelerin tartışılması ve ekosistemin işbirliği kabiliyetlerinin arttırılması amacı ile her iki sektörde ekosistem buluşması etkinliği düzenlenecektir.

Benzer şekilde, daha önceki dönemlerde oluşturulan İzmir Rüzgâr Türbini Geri Dönüşümü Yol Haritasının hayata geçirilmesine yönelik olarak kurumlar arası işbirliklerinin geliştirilmesi amacıyla toplantılar düzenlenecektir.

► Sektörel Eğitim Toplantıları

Yine BEST For Energy Projesinde üretilen yönetim planında belirtilen hedefler doğrultusunda; temiz enerji ve temiz teknolojiler sektörünün Ar-Ge yenilik kapasitesinin arttırılması, katma değerli üretime geçişin hızlanması, sektörün yeşil dönüşüm kapsamındaki ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik ulusal ve uluslararası finans kaynakları hakkında bilgilendirme ve eğitim toplantıları yapılacaktır.

2.1.4.5. Ajans Destekleri

Dış Mekân Süs Bitkilerinde Sürdürülebilir Üretim Mali Destek Programı:

Dış mekân süs bitkileri sektörü, üretim alanı ve miktarı bakımından ülke genelinde ilk sırada yer alması nedeniyle TR31 İzmir Bölgesi açısından kritik önem taşımaktadır. Mali destek programının hedefi, sektörün ekonomik dayanıklılığının sürdürülebilir üretim teknolojilerinin yaygınlaştırılması yoluyla geliştirilmesi ve rekabet gücünün arttırılmasıdır. 2025 yılında ilan edilerek sözleşmeleri imzalanan program kapsamında; dış mekân süs bitkileri üretiminde kaynak verimliliğini arttıracak sürdürülebilir üretim teknolojilerinin yaygınlaştırılmasına, ürün kalitesinin iyileştirilmesine, bölgenin hedef pazarlara erişiminin kolaylaştırılmasına ve ithal girdilerin yerli olarak üretilmesine yönelik projelerin uygulanmasına 2026 yılında devam edilecektir.

Üretimde Yeşil Dönüşüm Mali Destek Programı:

Türkiye Sosyal Kapsayıcı Yeşil Geçiş Projesi (SoGreen) kapsamında uygulanan Üretimde Yeşil Dönüşüm Mali Destek Programı, küçük ve mikro ölçekli işletmeler ile kooperatif ve üretici birliklerinin üretim sürecinde enerji tüketiminin azaltılması ve su verimliliğinin

arttırılmasına yönelik projeleri desteklemeyi hedeflemektedir. Bu kapsamda programın, yeşil dönüşüm sürecinden etkilenmesi muhtemel küçük ve mikro ölçekli üreticiler ile kırılgan grupların kapasitelerinin geliştirilmesine ve dirençliliklerinin arttırılmasına katkı sağlaması beklenmektedir. 2025 yılında başvuru ve değerlendirme süreci tamamlanan program kapsamında desteklenen projelerin 2026 yılında uygulama süreçleri devam edecektir.

Sanayide Yeşil Dönüşüm Teknik Destek Programı:

Kaynak kıtlığı, çevresel bozulmalar ve iklim değişikliğinin etkileri, İzmir'deki mevcut sanayi üretiminin sürdürülebilirliği açısından önemli tehditler oluşturmaktadır. Özellikle Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamındaki uygulamalar, işletmeler üzerinde yeşil dönüşüm yönünde artan bir baskı yaratmaktadır. Bu doğrultuda, işletmelerin karbon ve enerji yönetimi,

düşük karbonlu ve temiz üretim ile kaynak verimliliği konularında teknik ve kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi ve hazırlık düzeylerinin arttırılması amacıyla 2025 yılında Sanayide Yeşil Dönüşüm Teknik Destek Programı uygulanmıştır. Programın 2026 yılında yeniden uygulanması planlanmaktadır.

2.1.4.6. Diğer Proje ve Faaliyetler

Kurumlar arası ve projeler arası etkileşim ve işbirliği, SOP'un amacına ulaşılmasında kritik rol taşımaktadır. Söz konusu SOP kapsamında Ajansın bölgedeki diğer paydaşların gerçekleştireceği çalışmalarda yönlendirici olması söz konusu olabilecektir. 2026 yılı içinde yapılan SOP değerlendirmelerinde önemli bir yeni proje veya faaliyetin belirlenmesi durumunda SOP revize edilecektir.

2.1.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması

SOP'un süresi, 2024-2026 yıllarını içerecek şekilde üç yıldır. Bu süre içinde SOP'un temel faaliyetleri tamamlanacaktır. Bu kapsamda 2021-2023 yıllarında uygulanan uzun erimli proje ve programlara bu dönemde devam edilecektir. Bununla birlikte bir önceki SOP döneminde

uygulanan analiz sonuçları doğrultusunda 3 yıl boyunca pilot uygulamalar hayata geçirilecek, tasarlanacak farklı destek mekanizmaları ile mali ve teknik destekler sağlanacaktır.

SOP Zaman Planlama Tablosu				
İKY Kodu	Bileşen Adı	Süre	Başlangıç Dönemi (Yıl/Çeyrek)	Bitiş Dönemi (Yıl/Çeyrek)
1	İzmir'de Yeşil Dönüşüm ve Mavi Fırsatlar Perspektifinin Hayata Geçirilmesine Yönelik Faaliyetler	36 ay	2024/1	2026/4
2	Temiz Enerji Alanında Sektörel Analiz Çalışmaları	36 ay	2024/1	2026/4
3	İzmir Kaynak Verimliliği Programı (İKVP)	48 ay	2024/2	2028/2
4	Kaynak Verimliliği ve Sürdürülebilir Üretim Uygulamalarının Yaygınlaştırılmasına Yönelik Çalışmalar	36 ay	2024/1	2026/4
5	SOP Kapsamında Paydaşlar Tarafından Düzenlenen Etkinliklere Katılım ve İlgili Çalışmalar	36 ay	2024/1	2026/4
6	Temiz Enerji Sektörüne Yönelik Yurt İçi ve Yurt Dışı Yatırım Tanıtım Etkinlikleri	36 ay	2024/1	2026/4
7	Temiz Enerji Sektörüne Yönelik Yatırım Tanıtım Materyalleri	36 ay	2024/1	2026/4
8	Temiz Enerji Alanında Ulusal ve Uluslararası Ağ Kuruluşların Faaliyetlerinin Takibi	36 ay	2024/1	2026/4
9	Temiz Enerji Sektörü Yatırım Ortamının Geliştirilmesi	36 ay	2024/1	2026/4
10	Dış Mekân Süs Bitkilerinde Sürdürülebilir Üretim Mali Destek Programı	36 ay	2025/1	2027/4
11	Üretimde Yeşil Dönüşüm Mali Destek Programı	12 ay	2026/1	2026/4
12	Sanayide Yeşil Dönüşüm Teknik Destek Programı	24 ay	2025/1	2026/4

2.1.6. Yönetim ve Koordinasyon Düzenlemeleri

SOP'ların etkin bir şekilde yönetilmesini ve SOP'un gerektirdiği tematik uzmanlaşmayı sağlamak üzere Ajansa çalışma birimleri SOP temelli olarak kurgulanmıştır. Bu kapsamda SOP'un uygulanması Yeşil Büyüme Politikaları Birimi (YBPB) ve Yatırım Destek Ofisi (YDO) tarafından gerçekleştirilecektir. SOP kapsamındaki bileşenlerden sorumlu farklı birimler yukarıdaki bileşenler tablosunda yer almaktadır. SOP kapsamında yürütülecek alt programların ve güdümlü projelerin izlenmesinden ve değerlendirilmesinden Proje Uygulama ve İzleme Birimi sorumlu olacaktır.

SOP'un Ajans içi koordinasyon ve takibi Genel Sekreter ve Birim Başkanlarından oluşan SOP Yönetim Çalışma Grubu tarafından yapılacaktır. SOP Yönetim Çalışma Grubu'nun yapacağı aylık toplantılarla SOP sürecinin koordineli bir şekilde yönetimi sağlanacaktır. SOP içindeki faaliyetler konusunda ilgili birim başkanı tarafından uzman bazında Bileşen Sorumlusu belirlenecek ve Bileşen Sorumlusu tarafından oluşturulacak detaylı iş takvimi ışığında SOP Yönetim Çalışma Grubu tarafından gerekli takip gerçekleştirilecektir.

Programın genel ilerlemesi Ajans Yönetim Kurulu tarafından takip edilecek, varsa yaşanan sıkıntılar ve bunlara dair çözüm önerileri için kurulun isteği doğrultusunda SOP kapsamında iş birliği yapılan kurum ve kuruluşların da görüş ve önerileri alınabilecektir.

2.1.7. İzleme ve Değerlendirme

SOP çalışmalarının izleme ve değerlendirmesi, yukarıda belirtilen yönetim yapısı çerçevesinde sağlanacaktır. Yapılan düzenli toplantılarda SOP'un güncel durumu izlenerek, riskler değerlendirilecek ve gerekli düzenleyici önlemlerin alınması sağlanacaktır. SOP kapsamında Ajans tarafından yürütülecek alt programların ve güdümlü projelerin izlenme ve değerlendirilmesinden PUİB sorumlu olacaktır. SOP kapsamında Ajans tarafından yürütülecek faaliyetlerin çıktılarının değerlendirilmesi ilgili birim tarafından gerçekleştirilecektir. SOP kapsamında diğer kurumlar tarafından gerçekleştirilecek faaliyetlerin izlenmesi SOP Yönetim Çalışma Grubu üyeleri tarafından gerçekleştirilecektir. SOP'lar için 6 ayda bir hazırlanacak Dönemsel İlerleme Raporlarının ve SOP için 3. ve 5. yıllarında sonunda hazırlanacak kapanış raporlarının hazırlanmasından YBPB sorumludur. SOP'un 7. yılının sonunda ise, SOP Yönetim Çalışma Grubu tarafından bir etki analizi çalışması yapılması sağlanacaktır.

2.2. Deniz Ekonomisi Sonuç Odaklı Programı (DESOP)

Ajans tarafından 2020 yılından itibaren uygulanmaya başlanan bu SOP hakkında tanımlama amaçlı bilgiler aşağıda yer almaktadır. DESOP hakkında daha detaylı bilgi SOP Yönetim Planı'nda bulunmaktadır. 2026 yılı içinde yapılan SOP izleme ve değerlendirme çalışmalarında bu SOP kapsamına girebilecek yeni faaliyetlerin belirlenmesi durumunda SOP Yönetim Planı revize edilecektir.

2.2.1. Amaç

Genel Amaç: İzmir'de mavi büyüme ilkeleri odağında deniz ve kıyı ekonomisinin geliştirilmesi

Özel Amaç 1: İzmir'de mavi ekonomi sektörlerinin potansiyelinin ve rekabet gücünün geliştirilmesi

Özel Amaç 2: İzmir'de limanların ve lojistik kapasitesinin geliştirilmesi

Özel Amaç 3: İzmir'de denizel temiz enerji kaynaklarının belirlenmesi, değerlendirilmesi ve denizel temiz enerji ekipman üretiminin geliştirilmesi

2.2.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

"Mavi ekonomi" kavramı, denizler ve okyanuslar üzerinden ekonomik büyümeyi, sosyal içermeyi ve korumayı amaçlar. Nitekim mavi ekonomi, BM'nin "Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri" çerçevesinde "sudaki yaşamı" destekleyen ve bu sayede okyanusların ve denizlerin şimdiki ve gelecek nesiller için sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesi ve korunması adına koordineli eylemler sunan, çevresel riskleri ve ekolojik kısıtlıkları önemli ölçüde azaltan, kıyının potansiyelini değerlendirmek üzere sürdürülebilir seçenekler sunan, etkilenen tüm sosyal grup ve sektörlerin katılımını sağlamayı hedefleyen ve bu sayede pozitif dışsallıkları arttırmayı amaçlayan yeni nesil bir kalkınma paradigmasıdır. Bu paradigma denizleri ve okyanusları yalnızca ekonomik büyüme için bir mekanizma olmaktan çıkarıp sosyal ve ekonomik değer setini genişleten kapsayıcı bir model sunar. Mavi ekonomi ile sadece ekonomik büyüme değil; aynı zamanda, gelecekteki yaşam biçimleri, karbon salımı ve iklim değişikliğinin yıkıcı etkilerinin hafifletilmesine yardımcı olmak

için, kıyılardaki somut olmayan "mavi" kaynakların korunması ve geliştirilmesi de hedeflenmektedir. AB 2024 Mavi Ekonomi Raporu'nda mavi büyüme yaklaşımının geleneksel sektörleri deniz taşımacılığı, liman hizmetleri, gemi yapım ve onarımı, gemi geri dönüşümü, balıkçılık, kıyı turizmi olarak belirtilirken, gelişmekte olan (yenilikçi) sektörleri denizel temiz enerji (deniz üstü rüzgâr enerjisi, yüzer güneş santralleri, yeşil hidrojen üretimi, dalga enerjisi vb.), biyoteknoloji, akuakültür (su altı yaşamı, alg üretimi) deniz madenciliği gibi alanlar olarak tanımlanmaktadır. Tüm bu alanlarda denizler ve okyanuslar, ekonomik değer üretimi ve yenilik için temel kaynak olarak konumlandırılırken, deniz ve okyanus alanlarının korunması ve devamlılığının sağlanması yaklaşımın bütüncül unsurlarını oluşturmaktadır.

Gerek On İkinci Kalkınma Planı gerekse İzmir Bölge Planı (2024-2028), tanımlanan kalkınma hedefleri doğrultusunda, mavi ekonominin farklı boyutlarıyla sürdürülebilir biçimde geliştirilmesine yönelik öncelikler ve politikalar içermektedir.

Deniz Ekonomisi Sonuç Odaklı Programı (DESOP), üç yıllık sonuç odaklı planlama döneminde mavi büyüme yaklaşımının özellikle deniz taşımacılığı ve limanlar bileşenine odaklanmıştır. Deniz üstü (off-shore) rüzgâr enerjisi özelinde denizel temiz enerji potansiyelinin kullanılması, rüzgâr enerjisi ekipman üretiminin güçlendirilmesi, kıyı turizminin ve kıyılardaki ekonomik faaliyetlerin desteklenmesi ve ekonomik çeşitliliğin artırılması, bölgede balıkçılık ve su ürünleri sektörünün sürdürülebilir gelişimi, denizel kaynakların sürdürülebilirliğinin güçlendirilmesi konuları bütüncü bir biçimde SOP kapsamında ele alınmıştır.

İzmir kent ekonomisi içerisinde mavi ekonomi sektörleri önemli bir yere sahiptir. Mavi ekonomi İzmir'de yaklaşık 2,1 milyar dolarlık bir ekonomik büyüklük oluşturmaktadır. 2019 yılı resmi kayıtlarına göre, toplam 881 işletme doğrudan mavi ekonomi sektörleri ile ilişkili biçimde faaliyet göstermektedir. Bu işletmelerde mavi ekonomi istihdamı 14.428 kişiden oluşmaktadır. Ajansımızca 2021 yılında güncellenen İzmir Bölgesel Girdi-Çıktı Analizi bu verilerle uyumlu biçimde bölgenin mavi ekonomisine ilişkin çarpıcı sonuçlar sunmaktadır. Örneğin; Türkiye'nin

sektörel üretimi ve katma değerine İzmir'in en fazla katkı yaptığı sektör, %28 pay ile "suyolu taşımacılığı" sektörü, yani deniz taşımacılığı ve liman hizmetleri sektörüdür. Türkiye'nin sektörel ihracatı içerisinde İzmir'in payının en yüksek olduğu ikinci sektör %27'lik pay ile balıkçılık, balık üretme ve yetiştirme çiftliklerinin işletilmesi ve balıkçılıkla ilgili hizmetler" olarak gösterilmektedir. Bu anlamda DESOP, BM sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden "Hedef14-Sudaki Yaşam" ile uyumlu olarak deniz ve kıyı eko-sistemlerini sürdürülebilir biçimde yönetmeyi, kirlenmeden korumayı amaçlarken, ülkemiz ve bölge için denizlerin ve denizle ilişkili sektörlerin ekonomik değerine de dikkat çekmeyi hedeflemektedir.

Dünya ticaretinde yüklerin %90'ı deniz ticareti ile taşınmakta, 2022 yılında 12 milyar tona ulaşan yük miktarının 2030 yılında 14 milyar tonu, 2050 yılında ise 16 milyar tonu aşması beklenmektedir. Ticaretin giderek daha fazla küreselleşmesi, büyüyen gemi boyları ve taşıma kapasiteleri bu yük artışını beslemektedir. En büyük gemi kapasitesi bundan yirmi yıl önce 7.000 TEU civarındayken, bu rakam 2009 yılında 14.000 TEU'ya ulaşmış, 2020 yılı sonrasında ise 23.000 TEU üzerine çıkmıştır. Bu eğilime yeni ticaret rotalarının ve konteyner ihracatına yönelik talep artışlarının eşlik etmesi, deniz taşımacılığının gelecekte de hâkim taşıma yöntemi olacağına dair düşünceyi güçlendirmektedir. Liman şehirleri tarihi gelişimlerinde görece rekabet avantajlarına sahip oldukları gibi, bu kimliğin günümüzde de şehirlere önemli avantajlar sağladığı görülmektedir. Oxford Economics tarafından hazırlanan Küresel Şehirler Analizi 2020-2035 çalışması, 2035 yılına kadar dünyanın en büyük kent ekonomileri arasına girecek olan ilk on kentin yedisinin liman şehirleri olacağını göstermektedir. Nitekim DESOP, İzmir'in hâkim mavi ekonomi sektörü olan deniz taşımacılığı ve liman hizmetleri sektörünün, kentin büyüme perspektifinde kritik ekonomik unsur olacağı kabulü ile kurgulanmıştır.

Ege Bölgesi'nin gerek nüfus gerekse dış ticaret açısından en büyük şehri olan İzmir, aynı zamanda beş bin yıllık bir liman kentidir. 2022 yılında Ajansımız tarafından yayınlanan İzmir Limanları Mevcut Durum Analizi ve Gelişim Perspektifi çalışmasında, İzmir'deki limanların bütünsel analizi yapılmış ve limanlar için geliştirme önerileri oluşturulmuştur. Çalışmaya göre kıyı ve kıyı etkileşim sahaları ile değerlendirildiğinde 22 ayrı

limanın bulunduğu Ege Bölgesi'nde, TR31 İzmir bölgesi sahip olduğu 16 liman ile deniz taşımacılığı ve limanlar bakımından üstünlüklere sahip bir bölgedir. İzmir'in 24 milyar doları aşan ihracatının %75'i deniz taşımacılığı ile yapılmaktadır. İzmir limanları 2024 yılı itibarıyla 91 milyon ton yük elleçleyerek ülkemiz toplam yükünün %17,5'ine hizmet vermiştir. Aliağa limanları 2024 yılındaki 85 milyon 454 bin ton elleçleme ile Türkiye'de birinci sıraya yükselmiş ve en fazla yük elleçleyen liman başkanlığı konumuna gelmiştir.

Ülkemizde taşımacılık perspektifinden stratejik yük olan konteyner yükünün %15'i İzmir limanlarında elleçlenmektedir ve 2024 yılı itibarıyla bölgedeki 4 konteyner limanı ile hizmet verilen konteyner yükü 2,3 milyon TEU düzeyindedir. Bu rakam Akdeniz yük trafiği açısından hizmet verilen her 8 konteynerden birinin İzmir'de elleçlendiğini göstermektedir. Bölgedeki konteyner limanlarının direkt bağlantılı oldukları 220 liman sayesinde bölgede elleçlenen yük, direkt hatlarla Avrupa, Amerika ve Akdeniz coğrafyasına hızla dağılmaktadır. Nitekim bu ihracatı yaratan ve doğrudan tasarım ile ürün niteliğinin geliştirilebileceği deniz yoluyla ihracat yapan sektörler, gıda, tekstil-hazır giyim, plastik, makine aksam ve parçaları ve fonksiyonel tasarıma dayanan mobilya imalatı olarak ayrışmaktadır.

Öte yandan Türkiye'nin rüzgâr enerjisi başkenti olarak nitelendirilen İzmir, Türkiye'de rüzgâr enerjisi ekipman üretimi konusunda son dönemde önemli bir merkeze dönüşmüştür. Rüzgâr enerjisinden elektrik üretimi alanındaki öncü pozisyonunu rüzgâr türbini ekipmanları imalatı konusunda da sürdürmekte ve lojistik altyapısı, nitelikli insan kaynağı, yatırımcıya ve çalışanlara sunduğu yüksek yaşam kalitesi, rüzgâr enerjisi potansiyeli ve sektördeki önemli uluslararası firmaların varlığı sayesinde kendi coğrafyasında rüzgâr enerjisi ve ekipmanlarının üretim üssüne dönüşmüştür. Küresel türbin üreticileri arasında yer alan Siemens-Gamesa, Enercon ve General Electric (GE) rüzgâr türbini ana ekipmanlarının imalatını İzmir'de yapmaktadır. Buna ilave olarak İzmir'de bağımsız ekipman üreticisi olan TPI Composites iki adet kanat fabrikasına ve Ar-Ge merkezine, CS Wind çelik kule fabrikasına, Ateş Wind Power ise kule ve doğrudan tahrikli jeneratör fabrikasına sahiptir. Ayrıca, İzmir'de ana ekipman üreticileri dışında bu ekipmanların bileşenlerini üreten yerli firmalardan oluşan geniş bir tedarik

zinciri oluşmuştur. Rüzgâr sanayiinde 2025 yılı itibarıyla 10.000'in üzerinde çalışan bulunmaktadır ve limanlar vasıtasıyla yıllık 1 milyar doların üzerinde, genellikle proje yük olarak sınıflandırılabilir türde büyük ebatlı aksam ve parça ihracatı gerçekleştirilmektedir. Bu tutar İzmir'in yıllık olarak gerçekleştirdiği ihracatın yaklaşık %5'ini oluşturmaktadır.

Ülkemizde ve bölgemizde mavi ekonomi sektörleri içerisinde, sektörün tamamının İzmir'de yerleşik olması özelliği ile gemi geri dönüşüm (gemi söküm) endüstrisi diğer alanlardan ayrılmaktadır. Kullanım ömrünü tamamlamış ticari ya da askeri gemilerin ve deniz üstü platformlarının, insan ve çevre sağlığı için tehdit oluşturmayacak yöntemler kullanılarak sökülmesi, bu sayede yeniden değerlendirilmek üzere farklı endüstri alanları için hammadde ve yarı mamul maddeye dönüştürülmesi işlemleri gemi söküm ya da gemi geri dönüşüm endüstrisi olarak tanımlanmaktadır. Gemi geri dönüşüm endüstrisi sayesinde, %98'i çelik kullanılarak inşa edilmiş olan hurda gemiler, %95 oranında yeniden kullanılabilir maddelere dönüştürülmektedir. Dünya Denizcilik Örgütü (IMO) tarafından enerji ve kaynakların küresel anlamda korunmasına katkı sağladığı için, 2019 yılından bu yana gemi geri dönüşüm endüstrisi "yeşil endüstri" olarak kabul edilmektedir.

Bölgemizde ağır endüstri işletmelerinin yerleşmiş olduğu Aliğa ilçesi, aynı zamanda gemi geri dönüşüm alanında faaliyet gösteren 22 işletmeye de ev sahipliği yapmaktadır. Bu firmalar yıllık ortalama 800.000 ton geminin sökümünü gerçekleştirirken, sektör yaklaşık 2.000 kişiye doğrudan istihdam sağlamakta, 500 milyon dolar üzerinde bir ekonomik büyüklük arz etmektedir. Ülkemiz bu ekonomik büyüklük ve gerçekleştirilen söküm tonajı ile sektörün dünyada yoğunlaştığı ülkeler arasında 3. sırada gelmektedir. İzmir'de faaliyet gösteren bu firmalardan 8'i, Avrupa Parlamentosu tarafından, AB ülkesi bayrağı taşıyan gemilerin sökümü sırasında oluşan olumsuz etkileri azaltmak amacıyla 2013 yılında yürürlüğe konulan "Gemi Söküm Yönetmeliği" kapsamındaki regülasyonlara uygun söküm yaptığı belirlenerek akredite edilmiştir. Gemi geri dönüşüm endüstrisi faaliyetlerinin kaynaklık ettiği yeniden değerlendirme sektörü İzmir Bölgesel Girdi-Çıktı Analizi çerçevesinde geri bağlantısı en yüksek sektörler arasında olmasıyla bölgenin kilit sektörlerinden birisi olarak ifade edilmektedir. Sektörün

yapısı ve önemine binaen istihdamın "insana yakışır iş" prensipleriyle uyumlu biçimde geliştirilmesi, sektörün dirençliliğinin ve yeşil uygulamaların arttırılması, odaklanılan uygulamaların temel unsurlarıdır. Ajansımızca 2021 yılında hazırlanan "Gemi Geri Dönüşüm Endüstrisi Değer Zinciri Analizi" sektörün mevcut durum analizi yanında dirençliliğinin arttırılmasına yönelik önerileri kapsamaktadır.

Ülkemizin toplam su ürünleri yetiştiriciliğinin %21,6'sını gerçekleştiren İzmir, Muğla'nın ardından ikinci sırada gelmektedir. İzmir'de Dikili Denizköy, Urla Gülbahçe, Karaburun Kuzey ve Mordoğan, Çeşme Adalar, Çeşme Gerence, Çeşme İldırı, Çeşme Mersinkoy, Urla Demircili olmak üzere 8 ayrı alanda yetiştiricilik yapılmakta ve ağırlıklı olarak levrek ve çipura üretimi gerçekleştirilmektedir. Söz konusu türlerin Akdeniz ve Avrupa ülkelerinde de yoğun olarak üretilmesi ile İzmir'in su ürünleri yetiştiriciliğinde rekabet gücü düşmekte ve yeni türlerin yetiştiriciliğe alınmasını gündeme getirmektedir. 2023-2024 yılında 2 milyar ABD Doları'nı aşan Türkiye'deki su ürünleri ihracatının ağırlıklı bölümü İzmir olmak üzere %68'i Ege Bölgesi'nden yapılmıştır. Son 20 yılda İzmir'de üretim miktarı açısından yetiştiriciliğin gelişim, avcılığın ise düşüş içinde olduğu görülmektedir. İzmir ilinde deniz işletmesi, iç su işletmesi ve kuluçkahane biçiminde toplamda 93 adet faal su ürünleri tesisi ile 57 adet su ürünleri işleme tesisi bulunmaktadır ve bu firmalar balık ve kabuklu işleme tesisleri, yem üreticileri gibi işletmeler ile yakın ilişki içindedir. DESOP kapsamında İzmir'deki su ürünleri ve balıkçılık alanında faaliyet gösteren yerel aktörlerin kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi, üretim faaliyetlerinin modern teknikler, teknolojiler ve sürdürülebilirlik uygulamaları açısından güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Bu bilgiler ışığında DESOP, 2024-2028 İzmir Bölge Planında belirlenen "Mavi Ekonomi Potansiyelinin Değerlendirilmesi" stratejik önceliği altında yer alan hedeflere katkı sağlayacak biçimde kurgulanmıştır.

Ön Risk Değerlendirmesi

Yukarıda belirtildiği üzere DESOP kapsamında en önemli faaliyet limanlar üzerinden bölgeye dair bir ekonomik analizin ortaya konulmasıdır. Çalışmanın hedef kitlesi, kentin denizcilik endüstrisi ve lojistik paydaşlarıdır. Bu doğrultuda programın hedef

kitlesini oluşturan sektörel bileşenler kapsamında ki grupların ve kuruluşların programa isteksizliği en temel risk olarak değerlendirilmektedir. Bu riskin yönetiminde etkin katılım mekanizmalarının oluşturulması önem taşımaktadır. Bu kapsamda mevcut yönetişim mekanizmalarına düzenli katılım sağlanması, yeni bir yönetişim mekanizmasının oluşturulması ve

hedef gruplar ile düzenli bir iletişimin sağlanması hedeflenmektedir. Küresel ölçekteki krizler ve ekonomik belirsizliklerin sektörler üzerinde yarattığı etki göz önüne alınarak, müdahale araçları ve SOP faaliyetlerine ilişkin zaman planlaması çevik ve esnek olacak biçimde planlanmaktadır.

2.2.3. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Söz konusu SOP kapsamında ulaşılması hedeflenen sonuçlar aşağıdaki Temel Performans Göstergeleri ve Çıktı Performans Göstergeleri tablolarında yer almaktadır.

Temel Performans Göstergeleri					
No	Gösterge Adı	Birim	Hedef	Doğrulama Kaynağı	İlgili Özel Amaç(lar) No
1	Geliştirilen Küme Sayısı	Adet	1	Ajans Verileri	1, 2
2	İzmir Limanları Elleçlenen Yük Artışı	Yüzde	5	UAB Verileri	1, 2, 3
3	İzmir Limanlarının Elleçlenen Konteyner Miktarındaki Payı	Yüzde	20	UAB Verileri	1, 2, 3
4	Yeni Geliştirilen Liman ve Entegre Sanayi Bölgesi Projesi	Adet	1	Ajans Verileri	1, 2

Çıktı Performans Göstergeleri					
No	Çıktı Göstergesi	Birim	Hedef		Doğrulama Kaynağı
			2026	Toplam	
1	Liman Topluluğu Aktörleri Koordinasyon Toplantı Sayısı	Adet	2	6	Ajans Verileri
2	Aliağa Liman ve Sanayi Bölgesine Yönelik Fizibilite/ Rapor Çalışması	Adet	1	1	Ajans Raporları
3	Deniz Üstü Rüzgâr Enerjisi Sektörüne Yönelik Analiz/ Fizibilite Çalışması	Adet	1	3	Ajans Raporları
4	Kıyılar ve Etkileşim Sahalarının Analizi Raporu	Adet	1	1	Ajans Raporları
5	Liman Topluluğu Aktörleri Koordinasyon Toplantıları Katılımcı Sayısı	Adet	10	30	Ajans Verileri
6	Mavi Ekonomi Sektörlerinin Geliştirilmesine Yönelik Analiz ve Fizibilite Çalışması	Adet	2	6	Ajans Raporları
7	Mavi Ekonominin Geliştirilmesine Yönelik Verilen Teknik Destek	Adet	5	5	Ajans Raporları
8	Mavi Ekonomi Odağında Yurtiçi ve Yurtdışı Fon Kaynaklarından Yararlanılarak Geliştirilecek Proje Ortaklıkları	Adet	1	1	Ajans Verileri

2.2.4. Proje ve Faaliyetler

Söz konusu SOP kapsamında gerçekleştirilecek olan program, proje ve faaliyetler aşağıdaki SOP bileşenleri tablosunda yer almaktadır.

SOP Bileşenleri Tablosu						
İKY Kodu	Bileşen Adı	Tür	Yöntem	Sorumlu Kuruluş	Sorumlu Birim	Özel Amaç(lar)
1	Aliağa Liman ve Sanayi Bölgesinin Gelişimine Yönelik Fizibilite Çalışmaları	Faaliyet	Araştırma, Analiz ve Programlama	İZKA	MBPB	1, 2
2	Deniz Üstü Rüzgâr Enerjisi Sektörü Geliştirme Faaliyetleri	Faaliyet	Araştırma, Analiz ve Programlama	İZKA	YDO	1, 2, 3
3	Mavi Ekonomi Sektörleri ve Mavi Kaynakların Sürdürülebilirliğinin Geliştirilmesine Yönelik Analiz ve Fizibilite Çalışmaları	Faaliyet	Araştırma, Analiz ve Programlama	İZKA	MBPB	1
4	İzmir'de Kıyılar ve Etkileşim Sahalarının Analizine Yönelik Çalışmalar	Faaliyet	Araştırma, Analiz ve Programlama	İZKA	MBPB	1, 2, 3
5	Çandarlı Limanı ve Temiz Enerji İhtisas Organize Sanayi Bölgesi'ne Yönelik Çalışmalar	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	İZKA	MBPB, YDO	1, 2, 3
6	Liman Topluluğu Aktörleri Koordinasyon Çalışmaları	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	İZKA	MBPB	1, 2, 3
7	İzmir'in Akdeniz Liman Kentleri ile İlişkilerinin Geliştirilmesine Yönelik Çalışmalar	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	İZKA	MBPB	1, 2, 3
8	SOP Kapsamında Paydaşlar Tarafından Düzenlenen Faaliyetlerle İlgili Çalışmalar	Faaliyet	Kapasite Geliştirme	İZKA	MBPB, YDO	1, 2, 3
9	Çandarlı Limanı	Faaliyet	Kamu Yatırım Programı Projesi	UAB	MBPB, YDO	1, 2, 3
10	Kemalpaşa Lojistik Merkezi	Faaliyet	Kamu Yatırım Programı Projesi	UAB	MBPB, YDO	1, 2, 3
11	Mavi Büyüme Teknik Destek Programı	Alt Program	Teknik Destek	İZKA	MBPB	1, 2, 3
12	Sürdürülebilir Denizler ve Su Ürünleri Üretimi Mali Destek Programı	Alt Program	Proje Teklif Çağrısı	İZKA	MBPB	1
13	Deniz ve Kıyı Gözlem Merkezi Gündümlü Projesi	Alt Program	Gündümlü Proje Desteği	İZKA	MBPB	1

2.2.4.1. Araştırma, Analiz ve Programlama

Bu SOP kapsamında, Ajansın mevcut çalışmalarına ek olarak aşağıdaki araştırma ve analizlerin yapılması planlanmıştır.

Aliağa Liman ve Sanayi Bölgesinin Gelişimine Yönelik Fizibilite Çalışmaları:

2022 yılında yayımlanan İzmir Limanları Mevcut Durum Analizi ve Gelişim Perspektifi çalışmasının ortaya koyduğu en önemli hususlardan biri, Aliağa bölgesindeki limanların özellikle limanların geri sahasında kalan karayolu ve bağlantı yolları bakımından altyapı yetersizlikleri olmuştur. Bu doğrultuda konuyu derinlemesine analiz eden Aliağa Limanları Arka Alanı Ulaşım ve Lojistik Etüdü İle Müdahale Perspektifi Çalışması (ALUP) hazırlanarak 2023 yılında yayınlanmıştır. Çevresindeki ağır sanayi yapıları ile beraber yoğun bir yük trafiğine sahne olan bölgenin gelişimi için gerekli olan altyapı çalışmalarını, yol iyileştirme, kavşak düzenleme, tır parkı, liman ön sahası, lojistik sahalar gibi yatırım önceliklerini belirleyen çalışma aynı zamanda bütünsel alan yönetimi anlamındaki ihtiyaçlara yönelik öneriler içermektedir. 2024 yılında ALUP önerilerinin ilgili kurum ve kuruluşlarca hayata geçirilmesi, yerel yönetimlerin ve merkezi kuruluşların plan ve yatırım çalışmalarında önerilerin yer alabilmesi için çalışmalar yürütülmüş, 25.04.2024 tarihinde alınan karar ile Aliağa Limanları Arka Alanı Ulaşım ve Lojistik Etüdü Çalışmalarının Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Lojistik Koordinasyon Kurulu ve Lojistik Koordinasyon İcra Kurulu Alt Çalışma Komitesince Yürütülmesi kabul edilmiştir. 2026 yılında ilgili komite çalışmalarına katkı verilmeye devam edilecektir. Gerek çalışmadaki önerilerin hayata geçirilmesine, gerekse İzmir'de liman, sanayi, ulaşım, lojistik temelinde benzer özellik taşıyan sorunlara yönelik olarak ihtiyaç duyulan teknik analiz, rapor, plan, proje ve fizibilite çalışmalarına devam edilecektir.

Deniz Üstü Rüzgâr Enerjisi Sektörü Geliştirme Faaliyetleri:

Deniz üstü rüzgâr enerjisi, dünyada hızla gelişmekte olan ve ülkemizde de son dönemde gündeme gelen

bir temiz enerji türüdür. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından deniz üstü rüzgâr enerjisi santral sahalarının oluşturulması amacıyla ihale hazırlıkları devam etmekte ve rüzgâr enerjisi sektörünün bu alana ilgisi giderek artmaktadır.

İzmir, kara ve deniz bağlantıları, lojistik altyapısı, nitelikli insan kaynağı, yatırımcıya ve çalışanlara sunduğu yüksek yaşam kalitesi, rüzgâr enerjisi potansiyeli ve sektördeki önemli uluslararası firmaların varlığı sayesinde kendi coğrafyasında rüzgâr enerjisi ve ekipmanlarının en gelişmiş üretim üssü haline gelmiştir. İzmir rüzgâr sanayisinin ulaşmış olduğu olgunluk seviyesinin sürdürülebilirliğinin sağlanması ve deniz üstü rüzgâr enerjisi pazarına ulaşabilmesinin sağlanması için sektöre yönelik bir yol haritası oluşturulmuştur. 2025 yılında tamamlanan Deniz Üstü Rüzgâr Ölçümü Projesi kapsamında üretilen model ve verilerin sektör ile paylaşılmasıyla geleceğe yönelik strateji ve yatırımlar bölge özelinde planlanabilecektir. Bunun yanı sıra deniz üstü RES yatırımı yapılabilecek alanların tespiti, denizel alanlara uygun türbin kapasitesi ve teknoloji tespiti, insan kaynakları, üretim, lojistik, şebeke vb. altyapı ihtiyaçlarının tespiti ve tanıtım gibi başlıkları içeren araştırma, analiz ve programlama çalışmaları yürütülerek sektörün gelişiminin ivmelendirilmesi hedeflenmektedir.

Tüm bu çalışmalar Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Türkiye Rüzgâr Enerjisi Birliği (TÜREB), Deniz Üstü Rüzgâr Enerjisi Derneği (DÜRED), Güney Marmara Kalkınma Ajansı başta olmak üzere ilgili kuruluşlarla koordinasyon ve işbirliği içinde gerçekleştirilecektir.

Mavi Ekonomi Sektörlerinin Geliştirilmesi ve Mavi Kaynakların Sürdürülebilirliğine Yönelik Fizibilite Çalışmaları:

AB kaynaklarında genel olarak kıyı turizmi, denizyolu taşımacılığı, gemi inşası, onarımı ve geri dönüşümü, liman hizmetleri, deniz dibi madenciliği, su ürünleri yetiştiriciliği, deniz balıkçılığı mevcut sektörler; denizel temiz enerji (deniz üstü rüzgâr enerjisi, yüzer güneş santralleri, yeşil hidrojen üretimi, dalga enerjisi vb.), mavi biyoteknoloji (alg üretimi vb.), deniz suyunun arıtılması (desalinasyon) vb. sektörler ise gelişen

yenilikçi sektörler olarak ele alınmaktadır. Gerek mevcut gerekse yeni gelişen sektörlerde bölgenin sahip olduğu potansiyelin ve yatırım imkânlarının tespiti; bölgenin lojistik gibi mavi ekonomi sektörleri açısından kritik olan altyapılarının geliştirilmesine dönük fizibilite etütleri, analizler ve sektörel ağ haritalaması çalışmaları gerçekleştirilecektir. Mavi ekonomide oldukça geniş bir yelpaze sunan İzmir'in mavi görünümünün verilerle tespitine ilişkin çalışmalar yapılacaktır.

İzmir Körfezi başta olmak üzere, İzmir'de mavi kaynakların sürdürülebilirliğine dönük bilgi altyapısının güçlendirilmesi sağlanacaktır. Bu amaçla mavi karbon ekosistemlerinin envanterlenmesi, İzmir kıyı ve deniz ekosistemlerinin dirençliğinin güçlendirilmesine yönelik doğa temelli çözümlerin ortaya konulması gibi çalışmalar geliştirilecektir. Hassas denizel alanlarda ekonomik faaliyetlerin uyumunun ve sürdürülebilirliğinin güçlendirilmesi için örnek uygulamaların teknik çerçeveleri geliştirilecektir. Su krizine çözüm sağlayabilecek bir yöntem olarak deniz suyunun arıtılması ve tatlı suya dönüştürülmesi konusunda örnek modeller geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılacaktır. Kıyı ve denizel alanlara ilişkin üretilmiş verilerin entegre edilmesini, bunların karar verme ve uygulama süreçleri ile buluşmasını sağlayacak arayüz platformların oluşturulmasına ilişkin çalışmalar yürütülecektir. Denizlerin sürdürülebilir yönetiminin ve sürdürülebilir mavi ekonominin geliştirilmesi bağlamında bölge paydaşları, üniversiteler ve ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği halinde gerekli araştırma, analiz, fizibilite ve proje geliştirme çalışmaları yapılacaktır.

Bölgede turizmin çeşitlendirilmesine, deniz turizminin su altı dalış turizmi gibi alternatif ve daha yüksek katma değerli tipleri itibarıyla gelişimine temel oluşturacak araştırma ve fizibilite çalışmaları, konuyla ilgili diğer Kalkınma Ajansları ile işbirliği içerisinde ulusal ölçekte etki ve fayda üretmeye yönelik bir perspektifle gerçekleştirilecektir.

İzmir'de Kıyılar ve Etkileşim Sahalarının Analizine Yönelik Çalışmalar:

İzmir resmi rakamlara göre 629 km kıyı şeridinde sahiptir. Kara ve deniz boyutları ile kıyı alanlarında

turizm, sanayi, liman fonksiyonları, konut yerleşimleri, korunacak alanlar gibi çok farklı kullanımlar ve yeni gelişmeler söz konusudur. İkinci konutlar, turizm gelişmeleri, kıyı yapıları, kıyı ile ilişkili sektörlerin yer seçimleri İzmir'de güçlü bir kıyısallaşma eğilimini tanımlamaktadır. Bu eğilimlerin sağlıklı yönlendirilmesi, kıyının ve kıyı ile bağlantılı olan ve kıyıyı etkileme potansiyeline sahip iç alanların incelenmesini, ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte bilgi tabanının güçlendirilmesini gerektirmektedir. Kıyılar ve etkileşim sahalarının iktisadi olarak etkin, kaynak verimli, doğa ile uyumlu ve yaşam kalitesi yüksek bir yapıda gelişimi için kurum ve kuruluşlarca yapılacak planlama çalışmalarına rehberlik edecek ve bilgi altlığı oluşturacak bu çalışmaların yerel ve merkezi düzeyde ilgili kurumlarla işbirliği halinde hayata geçirilmesi sağlanacaktır. İzmir'de mavi ekonomi temelinde kıyı ve ilişkili alanlar incelenecek, etaplar halinde yapılacak analizlerle kentsel gelişme dinamikleri, ekonomik gelişim potansiyelleri ve mekânsal yapı birlikte ele alınacaktır.

İzmir Bölge Planı Mekânsal Gelişim Şemasında Kuzey İzmir, Merkez, Yarımada ve Küçük Menderes alt bölgeleri ele alınmıştır. 2026 yılında alt bölgeler özelinde nitelikli bilgiyi arttıracak, sürdürülebilir gelişmeye ilişkin politika üretimini ve karar verme süreçlerini destekleyecek araştırma ve analiz çalışmalarına devam edilecektir. 2025 yılında raporlamaları tamamlanan "KUZİP-Kuzey İzmir Mekânsal Gelişim Perspektifi" çalışmasına bağlı olarak oluşan yeni araştırma alt başlıkları özelinde ihtiyaç duyulan çalışmalar yürütülecek, Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen Yer-Sis çalışmaları ile entegre biçimde Kuzey İzmir'in metropol kent ve de Manisa-Muradiye hattı ile ilişkisini inceleyen detaylı çalışmalar gerçekleştirilecektir. Ayrıca KUZİP'in yerel ve merkezi düzeyde tanıtımı ve rapordaki sonuç ve bulguların yaygınlaştırılmasına yönelik toplantı ve organizasyonlar gerçekleştirilecektir.

İzmir'de kıyılarla etkileşim açısından önem kazanan diğer bir husus denizel alan planlamasıdır. Denizel alanların, deniz üstü enerji, deniz ulaşımı, su ürünleri vb. sektörlerin gelişen ihtiyaçları kapsamında daha geniş ölçekte kullanımına yönelik talepler hızla

artmaktadır. Ekolojik, ekonomik ve sosyal hedefleri birlikte yerine getirme amacına yönelik olarak, deniz alanlarındaki insan faaliyetlerinin mekânsal ve zamansal dağılımını analiz eden, yer seçim/taahhüs kararları veren kamusal süreçlerin kolaylaştırılmasına yönelik araştırma, analiz ve planlama çalışmaları gerçekleştirilecektir. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü ile işbirliği halinde İzmir Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi ve Denizel Alan Planlaması çalışmalarına katkı sağlanacaktır. Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) Akdeniz Eylem Planı Öncelikli Eylemler Programı Bölgesel Faaliyet Merkezi'nin (PAP/RAC) koordinasyonunda yürütülmesi planlanan "Kıyı Alanları Yönetim Projesi - CAMP Türkiye (İzmir)" kapsamında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü ile birlikte yerel paydaş olarak yer alınacaktır. Geliştirilecek projede 2026–2027 döneminde uygulanacak olan teknik çalışmalar ile Deniz Mekânsal Planlaması – Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetim Planı entegrasyonu, mavi ekonomi, veri yönetimi, paydaş yönetimi alanlarında faaliyetlerin yürütülmesi, pilot uygulamaların gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

2.2.4.2. İşbirliği ve Koordinasyon

Söz konusu SOP kapsamındaki faaliyetlerin tümü farklı paydaşlarla işbirlikleriyle ve bölgedeki ilgili paydaşların koordinasyonu ile yürütülecektir. Ancak bunlara diğer başlıklar altında da yer aldığından, burada ayrıca yer verilmemiştir. İşbirliği ve koordinasyon kapsamına giren diğer faaliyetler ise aşağıda özetlenmiştir.

Çandarlı Limanı ve Temiz Enerji İhtisas Organize Sanayi Bölgesi'ne Yönelik Çalışmalar:

Endüstriyel makine ve rüzgâr türbini aksam ve parçaları gibi proje yük olarak sınıflandırılan ekipmanların üretimi konusunda ülkemizin önde gelen şehirleri arasında yer alan İzmir'de söz konusu yüklerin lojistik süreçlerinin yürütülebileceği liman altyapısı sınırlıdır. Konteyner ve dökme yük elleçleme kapasitesinin göreceli olarak daha yüksek olması ve limanların da bu doğrultuda faaliyetlerini odaklaması sebebiyle

altyapı anlamında proje yük taşımacılığı ikinci plandadır. Katma değeri yüksek fakat lojistik süreçleri daha karmaşık olan endüstriyel makine ve rüzgâr türbini aksam ve parçalarının ihracatının gerçekleştirilebilmesi için İzmir'de bu alanda uzmanlaşmış yeni bir liman altyapısına ihtiyaç duyulmaktadır. Türkiye'de faaliyet gösteren 3 adet rüzgâr türbini kanadı üretim fabrikasının tamamı İzmir'de yer almaktadır. Fakat İzmir'de 50-70 metre aralığında üretilen ve lojistiği sağlanabilen türbin kanatlarına olan talep küresel pazarda artık değişim göstermeye başlamıştır. Deniz üstü uygulamalarla beraber sektörde 100-120 metreyi bulan kanatlar da kullanılmaya başlanmıştır ve bu ürünlerin kullanımı hızlı bir şekilde yaygınlaşmaktadır. Aynı şekilde kule, nasel ve döküm parçalarına olan talep de benzer şekilde değişmeye başlamıştır. Bununla beraber, yüzer platformların üretimi ve lojistiği de ihtisaslaşmış bir liman ihtiyacını beraberinde getirmektedir. Yurt dışı iyi uygulama örnekleri (Aalborg, Esbjerg, Hull, Bilbao) incelendiğinde, yüksek hacimli türbin bileşenlerinin üretim sahalarının üretilen ekipmanların lojistiğinin en kolay biçimde gerçekleştirilecek şekilde tasarlandığı görülmektedir. Sektörün İzmir ve çevresinde kümelenildiği düşünüldüğünde, İzmir'de hali hazırda yapımı devam eden Çandarlı Limanı'nın ülkemizde bu tür bir gelişim için en uygun aday olduğu değerlendirilmiş, bölge limanlarını bütünsel olarak değerlendiren İzmir Limanları Mevcut Durum Analizi ve Gelişim Perspektifi'nde limanın rüzgâr enerjisi ekipmanları üzerine ihtisaslaşması önerilmiştir. Çandarlı Limanı'nın iyi örneklerde olduğu gibi üretimi de içeren biçimde Temiz Enerji İhtisas Organize Sanayi Bölgesi ile beraber geliştirilmesine yönelik fizibilite çalışmaları 2022 ve 2023 yıllarında gerçekleştirilmiştir. Bu projenin uygulanmasına yönelik bilgilendirme, tanıtım, koordinasyon faaliyetlerinin ve fizibilitelerde gerekli olabilecek revizyon ve güncellemeler ile ilave analizlerin, ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği halinde yapılması yönündeki çalışmalara 2026 yılında devam edilecektir.

Liman Topluluğu Aktörleri Koordinasyon Çalışmaları:

Limanların performansının artırılması ve hizmetlerinin geliştirilmesinde çok-aktörlü katılımcı ve ortaklık temelli yeni yönetim modellerine dayanan liman yönetişimi uygulamaları ile karşılaşılmaktadır. Limanların gelişmişliği, etkinliği ve verimliliği konum, alt yapının ve üst yapının gelişmişliği, ulaştırma sistemleriyle bağlantı, paydaşlar, müşteriler ve çevre ile olan ilişkilerine bağlıdır. İzmir Limanları Mevcut Durum Analizi ve Gelişim Perspektifinin bölge paydaşları tarafından benimsenmesi ve sahiplenilmesi, çalışmada işaret edilen gelişim senaryoları üzerinden paydaşlarla ve paydaşlar arasındaki işbirliğinin artırılması, bölgedeki liman paydaşlarının yönetim ilkeleri doğrultusunda farkındalıklarının artırılması, aktörler arası diyalogun, şeffaflığın, işbirliğinin ve hesap verebilirliğin geliştirilmesi, performansın arttırılmasına yönelik çalışmalar yapılması hedeflenmektedir. Bu çerçevede, limanlara iyi uygulama örneklerinin incelenmesi konusunda deneyim paylaşımına dönük ziyaretler, tanımlanmış konu başlıkları çerçevesinde uzman panelleri ve çalıştaylar, topluluk üyeleri arasında işbirliğini geliştirmeye dönük toplantılar düzenlenecektir. İşbirliği ve koordinasyon çalışmaları özellikle limanların ortak sorunlarının çözümü, çeşitli fon kaynaklarından faydalanma ve limanlara ilişkin güncel gelişmeler özelinde şekillendirilecektir. Aliağa Limanları Arka Alanı Ulaşım ve Lojistik Etüdü ile Müdahale Perspektifi (ALUP) ve Kuzey İzmir Mekânsal Gelişim Perspektifi (KUZIP) çalışmaları bağlamındaki öngörü ve stratejiler, ilgili faaliyetlere altlık teşkil edecektir.

İzmir'in Akdeniz Liman Kentleri ile İlişkilerinin Geliştirilmesine Yönelik Çalışmalar:

İzmir'in sahip olduğu güçlü liman geçmişi ve deneyimini, günümüzün değişen koşulları içinde daha ileriye nasıl taşıyabileceği "İzmir Bölgesi Limanları Mevcut Durum Analizi ve Gelişim Perspektifi" ile ele alınmış, gerek limanlara dair konumlandırmaya gerekse liman yönetim modellerine dair öneriler oluşturulmuştur. 18. yüzyılda Doğu Akdeniz'in en büyük liman şehri olan İzmir'in sahip olduğu tarihsellik ve gelişme perspektifi

içinde Akdeniz'deki diğer liman şehirleri ile ilişkiler kurması, mevcut kapasitenin gelişimi ve bölgenin tanınırlığı açısından önem taşımaktadır.

Akdeniz liman şehirleri, 27 milyar Avro yıllık brüt katma değer, yaklaşık 550 bin kişilik istihdam ve önümüzdeki on yılda yıllık %4 büyüme perspektifi ile şehir ekonomilerinin gelişiminde taşımacılıktan başarı ile istifade etmektedir. Akdeniz başta olmak üzere İzmir'in uluslararası düzeyde liman şehirleri ile arasındaki işbirliğini geliştirmek amacıyla yapılacak çalışmalar aşağıdaki başlıklar odağında ele alınacaktır.

- 2025 yılındaki Akdeniz Sınır Ötesi İşbirliği Programı çağrısına limanların dijitalleşmesi odağında ortak olarak proje sunulmuş olup 2026 yılında da aynı program ve olabilecek diğer destek programlarına uygun yurtiçi-yurtdışı ortaklıkların geliştirilmesi suretiyle başvuru çalışmaları gerçekleştirilecektir.
- 2025 yılındaki Avrupa Birliği-Türkiye İklim Değişikliği Hibe Programı çağrısına denizel ekosistemlerin korunması ve sürdürülebilirliği odağında Dokuz Eylül Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Enstitüsü ortaklığında "İzmir Körfezi'nde İklim Değişikliğinin Etkilerine Karşı Ekosistem Tabanlı Yönetime Geçiş: Alg Patlamaları Erken Uyarı Sistemi" başlıklı proje sunulmuştur. Proje ön değerlendirme aşamasını geçmiş olup nihai durumun olumlu olmasına bağlı olarak 2026 yılında proje uygulama çalışmaları gerçekleştirilecektir.
- Mavi ekonomi sektörlerinin sürdürülebilir gelişimi, denizel ekosistemlerin ve biyoçeşitliliğin korunması, yenilikçi ve teknoloji temelli izleme ve veri üretimi gibi konu başlıklarını odağına alacak şekilde diğer liman şehirleri ve mavi ekonomi paydaşları ile işbirliği içerisinde başta AB olmak üzere dış kaynaklı desteklerden faydalanılması amacıyla proje ortaklıkları geliştirilecektir.
- İzmir'in Avrupa ve Akdeniz Liman Kentleri ile ilişkilerinin güçlendirilmesine, bölgelerarası bilgi paylaşımı, iletişim ve işbirliğini geliştirmeye dönük çalışmalar yürütülecektir.

2.2.4.3. Kapasite Geliştirme

SOP Kapsamında Paydaşlar Tarafından Düzenlenen Faaliyetlerle İlgili Çalışmalar:

Gerek bölgesel gerekse ulusal düzeydeki kurum ve kuruluşlar SOP amaç ve önceliklerine uygun, bu anlamda Ajansa ve bölgeye katkı sağlayacak birtakım

çalışmalar yürütmekte ve etkinlikler düzenlemektedir. Sonuç odaklı program öncelikleri ve Ajans Kurumsal İletişim Planı ile uyumlu olan söz konusu toplantı, etkinlik ve diğer çalışmalara katılım sağlanacaktır. İlgili çalışmaların takibi ile uluslararası, ulusal ve bölgesel ölçekteki gelişmeler takip edilecek, sonuçlar bölgede yaygınlaştırılacak, elde edilen bilgiler gereken durumlarda SOP'un geliştirilmesi ve revizyonu için dikkate alınacaktır. Ayrıca yine SOP amaç ve öncelikleri çerçevesinde, SOP içerik ve amaçlarına katkı sunacak şekilde etkinlik, çalıştay ve eğitim programlarına katılım sağlanacaktır.

2.2.4.4. Ajans Destekleri

Sürdürülebilir Denizler ve Su Ürünleri Üretimi Mali Destek Programı:

Denizler yaşam için gıda, ulaşım, enerji gibi çok sayıda imkân sunarken karbon emilimi, oksijen üretimi ve biyolojik çeşitlilik gibi önemli ekosistem hizmetleri sağlamakta ve sürdürülebilir ekonomiye geçişte kilit rol oynamaktadır. Denizlerin kalkınma ve refah için sürdürülebilir biçimde yönetimi olarak özetlenebilecek mavi büyüme kavramı doğrudan denizlere dayanan veya denizlerle dolaylı ilişkiye sahip olan ekonomik sektörleri kapsayan mavi ekonomi ile eşleşmektedir. Mavi ekonomi içindeki su ürünleri sektörü, dünya genelinde hem ekonomik hem de sosyal açıdan kritik önemde olup çevresel dengeyi korumak ve gelecekte de sektörün sunduğu kaynaklardan yararlanabilmek adına sektörün sürdürülebilir yönetimi gereklidir. İzmir, Türkiye'nin su ürünleri üretim faaliyetlerinin en çok yapıldığı ikinci il konumundadır. Ege Denizi kıyılarındaki 61 önemli balıkçılık merkezinin 34'ü (%56) İzmir'de bulunmakta, özellikle İzmir Körfezi civarında yoğunlaşmaktadır. 2024 yılında Ajansımız tarafından sektörü ele alan analiz raporları hazırlanmış olup özetlenen bakış açısı doğrultusunda 2025 yılında ilan edilen mali destek programı ile İzmir'de su ürünleri sektörlerinde sürdürülebilir üretim uygulamalarının geliştirilmesi, denizel ekosistemlerin korunması ve mavi ekonomide dayanıklılığın artırılması başlıkları önceliklendirilmiştir. Bu bağlamda denizel ekosistemlerin ve biyoçeşitliliğin korunmasına katkı sağlayacak, çevreyle dost, yenilikçi teknik ve teknolojileri kullanan

uygulamaların hayata geçirilmesi ve daha özelde su ürünleri sektörlerinde çevresel etkiyi azaltan, katma değeri arttıran ve atığa değer kazandıran uygulamaların yapılması konularında desteklenen projelerin 2026 yılında uygulamasına devam edilecektir.

Mavi Büyüme Teknik Destek Programı:

İzmir'de mavi büyüme ilkeleri odağında deniz ve kıyı ekonomisinin geliştirilmesi, mavi ekonomi sektörlerinin potansiyelinin ve rekabet gücünün güçlendirilmesi, kıyı ve bağlantılı alanlar başta olmak üzere mekânsal planlama süreç ve uygulamalarının desteklenmesi amacıyla 2026 yılında Mavi Büyüme Teknik Destek Programı ilan edilecektir. Program ile kurumların sayılan alanlarda teknik ve kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi ve ihtiyaç duyulan çalışmaların desteklenmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca 2025 yılında ilan edilen Mekânsal ve Kültürel Çalışmalar Teknik Destek Programının uygulamasına da devam edilecektir.

Deniz ve Kıyı Gözlem Merkezi GÜDÜMLÜ PROJESİ:

Türkiye'nin en büyük doğal körfezi olan İzmir Körfezi aynı zamanda tüm Akdeniz'de en önemli kirlilik yoğunlaşmasının yaşandığı odaklardan biri haline gelmiştir. Özellikle iç körfezde şiddetli şekilde etkisini gösteren kirlenmeye, evsel ve endüstriyel atıklar, yağışlar, dereler, tarımsal drenaj suları, erozyon, liman faaliyetleri ve gemi trafiği gibi kirleticiler kaynaklar neden olmaktadır. Son yıllarda nüfusun, ekonomik faaliyetlerin ve iklim değişikliğine bağlı su sıcaklığının artışı gibi sebeplerle kirlilik artmakta, alg patlamalarına bağlı koku ve balık ölümleri yaşanmaktadır. Diğer yandan İzmir Körfezi'nde farklı alanlar itibarı ile çok sayıda kurum ve kuruluş yetkili olduğundan izlemeye ve bütünsel yönetime ilişkin altyapılarının geliştirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Ağır çevresel baskı altındaki İzmir Körfezi'nde izlenebilirliği, veriye dayalı yönetimi, aktörler arası yönetimi güçlendirme amacıyla ilgili kurum ve kuruluşların ortaklığında güdümlü proje hayata geçirilmesi hedeflenmektedir. 2026 yılında fizibilite ve proje uygulama çalışmalarının yapılması amaçlanmaktadır.

2.2.4.5. Önemli Kamu Yatırımları

Çandarlı Limanı:

Türkiye'nin en büyük limanı olması hedeflenen Çandarlı (Kuzey Ege) Limanı'nın yer seçimi 2003 yılında yapılmış ve liman yapımı 2011 yılında başlamıştır. Projenin tasarlandığı dönemde aktarma yüklere hizmet vermek üzere yaklaşık 6 milyon metrekare alanda konteyner odaklı planlanan liman için ilk etapta 2 milyon TEU/yıl kapasiteye, 2035 yılına kadar ise 2 bin metre rıhtım ve 4 milyon TEU/yıl kapasiteye ulaşması öngörülmüştür. Buna rağmen günümüze kadar sadece 1.500 metre uzunluğa sahip dalgakıranın inşası tamamlanabilirken liman sahasına yönelik yatırımlar henüz gerçekleştirilememiştir. İzmir Limanları Mevcut Durum Analizi ve Gelişim Perspektifinde Çandarlı Limanı'nın rüzgâr enerjisi ekipmanları üzerine ihtisaslaşması öngörülmüş, 2022 ve 2023 yıllarında bu gelişim senaryosuna uygun biçimde Ajansımız tarafından Çandarlı Limanı ve Temiz Enerji İhtisas Organize Sanayi Bölgesi yatırımları için detaylı fizibilite çalışmaları hazırlanmıştır. 2026 yılında ilgili projeye ilişkin olarak merkezi ve yerel ölçekteki çalışmaların ve gelişmelerin takip edilmesi, projelerin hayata geçirilmesine yönelik çalışmalar yapılması planlanmaktadır.

Kemalpaşa Lojistik Merkezi:

Kemalpaşa ilçesinde Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından yürütülen lojistik merkez projesi, demiryolu bağlantısı ile başta İzmir olmak üzere Turgutlu, Manisa, Torbalı, Aydın, Denizli'deki OSB'lere, karayolu-otoban ile de İstanbul ve Ankara'ya bağlantı imkânı sağlayacaktır. 1,2 milyon metrekarelik alanda kurulması planlanan merkezin 3 milyon metrekare geri sahası olacaktır. 2010 yılı yatırım programına alınan ve 2012 yılında altyapı ihalesi yapılan merkezin ilk aşaması tamamlanmış, 2018 yılında ikinci faz ihalesi gerçekleştirilmiştir. 2025 yılında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca imar planları, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığınca genel yerleşim vaziyet planları onaylanan merkezin İzmir Valiliği, İZTO, EBSO ve EİB ortaklığıyla hayata geçirilmesi ve sonraki süreçte üstyapı yapım işlerinin yürütülmesi planlanmaktadır. Lojistik merkezin İzmir'deki tüm limanlara bağlanarak verimliliğinin sağlanabilmesi açısından, TCDD İzmir Limanı, Aliağa Bölgesi Limanları ve Çandarlı Limanı bağlantı hatlarının yatırım programına alınması önem arz etmektedir. 2026 yılında ilgili projeye ilişkin olarak merkezi ve yerel ölçekteki çalışmaların ve gelişmelerin takip edilmesi planlanmaktadır.

Çandarlı Limanı

2.2.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması

SOP'un süresi, 2025-2027 yıllarını içerecek şekilde üç yıldır. Bu süre içinde SOP'un temel faaliyetleri tamamlanacaktır. Bu kapsamda 2022-2024 yıllarında uygulanan uzun erimli proje ve programlara bu dönemde devam edilecektir. Bununla birlikte bir önceki SOP

döneminde uygulanan analiz sonuçları doğrultusunda 3 yıl boyunca pilot uygulamalar hayata geçirilecek, tasarlanacak farklı destek mekanizmaları ile mali ve teknik destekler sağlanacaktır.

SOP Zaman Planlama Tablosu				
İKY Kodu	Bileşen Adı	Süre	Başlangıç Dönemi (Yıl/Çeyrek)	Bitiş Dönemi (Yıl/Çeyrek)
1	Aliağa Liman ve Sanayi Bölgesinin Gelişimine Yönelik Fizibilite Çalışmaları	36 ay	2025/1	2027/4
2	Deniz üstü Rüzgâr Enerjisi Sektörü Geliştirme Faaliyetleri	36 ay	2025/1	2027/4
3	Mavi Ekonomi Sektörlerinin Geliştirilmesi ve Mavi Kaynakların Sürdürülebilirliğine Yönelik Analiz ve Fizibilite Çalışmaları	36 ay	2025/1	2027/4
4	İzmir'de Kıyılar ve Etkileşim Sahalarının Analizine Yönelik Çalışmalar	36 ay	2025/1	2027/4
5	Çandarlı Limanı ve Temiz Enerji İhtisas Organize Sanayi Bölgesi'ne Yönelik Çalışmalar	36 ay	2025/1	2027/4
6	Liman Topluluğu Aktörleri Koordinasyon Çalışmaları	36 ay	2025/1	2027/4
7	İzmir'in Akdeniz Liman Kentleri ile İlişkilerinin Geliştirilmesine Yönelik Çalışmalar	36 ay	2025/1	2027/4
8	SOP Kapsamında Paydaşlar Tarafından Düzenlenen Faaliyetlerle İlgili Çalışmalar	36 ay	2025/1	2027/4
9	Çandarlı Limanı	36 ay	2025/1	2027/4
10	Kemalpaşa Lojistik Merkezi	36 ay	2025/1	2027/4
11	Mavi Büyüme Teknik Destek Programı	12 ay	2025/4	2026/4
12	Sürdürülebilir Denizler ve Su Ürünleri Üretimi Mali Destek Programı	36 ay	2025/1	2027/4
13	Deniz ve Kıyı Gözlem Merkezi Güdümlü Projesi	36 ay	2025/4	2028/4

2.2.6. Yönetim ve Koordinasyon Düzenlemeleri

SOP'ların etkin bir şekilde yönetilmesini ve SOP'un gerektirdiği tematik uzmanlaşmayı sağlamak üzere Ajansa çalışma birimleri SOP temelli olarak kurgulanmıştır. Bu kapsamda SOP'un uygulanması Mavi Büyüme Politikaları Birimi (MBPB) tarafından gerçekleştirilecektir. SOP kapsamındaki bileşenlerden sorumlu farklı birimler yukarıdaki bileşenler tablosunda yer almaktadır. SOP kapsamında yürütülecek alt programların ve güdümlü projelerin izlenmesinden ve değerlendirilmesinden Proje Uygulama ve İzleme Birimi sorumlu olacaktır.

SOP'un Ajans içi koordinasyon ve takibi Genel Sekreter ve Birim Başkanlarından oluşan SOP Yönetim Çalışma Grubu tarafından yapılacaktır. SOP Yönetim Çalışma Grubu'nun yapacağı aylık toplantılarla SOP sürecinin koordineli bir şekilde yönetimi sağlanacaktır. SOP içindeki faaliyetler konusunda ilgili birim başkanı tarafından uzman bazında Bileşen Sorumlusu belirlenecek ve Bileşen Sorumlusu tarafından oluşturulacak detaylı iş takvimi ışığında SOP Yönetim Çalışma Grubu tarafından gerekli takip gerçekleştirilecektir.

Programın genel ilerlemesi Ajans Yönetim Kurulu tarafından takip edilecek, varsa yaşanan sıkıntılar ve bunlara dair çözüm önerileri için kurulun isteği doğrultusunda SOP kapsamında iş birliği yapılan kurum ve kuruluşların da görüş ve önerileri alınabilecektir.

2.2.7. İzleme ve Değerlendirme

SOP çalışmalarının izleme ve değerlendirmesi, yukarıda belirtilen yönetim yapısı çerçevesinde sağlanacaktır. Yapılan düzenli toplantılarda SOP'un güncel durumu izlenerek, riskler değerlendirilecek ve gerekli düzenleyici önlemlerin alınması sağlanacaktır. SOP kapsamında Ajans tarafından yürütülecek alt programların ve güdümlü projelerin izlenme ve değerlendirilmesinden PUİB sorumlu olacaktır. SOP kapsamında Ajans tarafından yürütülecek faaliyetlerin çıktılarının değerlendirilmesi ilgili birim tarafından gerçekleştirilecektir. SOP kapsamında diğer kurumlar tarafından gerçekleştirilecek faaliyetlerin izlenmesi SOP Yönetim Çalışma Grubu üyeleri tarafından gerçekleştirilecektir. SOP'lar için 6 ayda bir hazırlanacak Dönemsel İlerleme Raporlarının ve SOP için 3. ve 5. yılların sonunda hazırlanacak kapanış raporlarının hazırlanmasından MBPB sorumludur. SOP'un 7. yılının sonunda ise, SOP Yönetim Çalışma Grubu tarafından bir etki analizi çalışması yapılması sağlanacaktır.

2.3. Yenilik ve Girişimcilik Sonuç Odaklı Programı (YGSOP)

Ajans tarafından uygulanan bu SOP hakkında tanım-lama amaçlı bilgiler aşağıda yer almaktadır. YGSOP hakkında daha detaylı bilgi SOP Yönetim Planı'nda bulunmaktadır. 2026 yılı içinde yapılacak SOP izleme ve değerlendirme çalışmalarında bu SOP kapsamına girebilecek yeni faaliyetlerin belirlenmesi durumunda SOP Yönetim Planı revize edilecektir.

2.3.1. Amaç

Genel Amaç: İzmir'de yenilik ve girişimcilik ekosisteminin geliştirilmesi ve uluslararasılaşmasının sağlanması

Özel Amaç 1: İzmir'de yeşil ve mavi girişimcilik başta olmak üzere teknoloji girişimciliğinin geliştirilmesi

Özel Amaç 2: İzmir girişimcilik ekosisteminin paydaş-ları arasındaki işbirliğinin ve koordinasyonun artırılması ile ekosistemin markalaştırılmasının sağlanması

Özel Amaç 3: Bölgede katma değeri yüksek sektörlerde teknoloji ve yenilik üretme kapasitesinin geliştirilmesi

2.3.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Ülkelerin rekabet güçlerini artırma ve bu yolla toplum refahını yükseltmelerinde araştırma, geliştirme ve yenilik alanlarına yaptıkları yatırımlar belirleyici bir role sahiptir. Buna bağlı olarak ülkeler Ar-Ge ve yeniliğin geliştirilmesine önemli kaynaklar ayırmaktadır. OECD'nin 2023 yılı verilerine göre, dünyada gayrisafi yurtiçi hasılasına oranla Ar-Ge harcamalarına en fazla pay ayıran ülkeler %6,3 ile İsrail ve %5,0 ile Güney Kore'dir. İsveç %3,6, Japonya %3,4 ve Almanya %3,1 pay ile Ar-Ge harcamalarında üst sıralarda yer almaktadır. AB içinde %2,1 dolayında seyreden bu oran ABD'de %3,4'ü aşmış durumdadır. Özellikle son 20 yılda hızlı bir gelişme gösteren Çin %2,6'yı geçerek AB ortalamasını geride bırakmıştır.

AB, Ar-Ge ve yeniliği geliştirmek amacıyla fonlar

sağlayarak ülkelerdeki araştırma ekipleri ve disiplinler arasındaki işbirliğini teşvik etmekte, start-up firmalarına risk sermayesi yatırımları yapmakta, yenilikçi ürünler ve hizmetlerin kamu tarafından alımını desteklemektedir. Diğer taraftan, Ufuk Avrupa gibi 100 milyar avroluk Ar-Ge ve eğitim programları içeren 2021-2027 bütçesinin hayata geçirilmesi, start-up firmalarına risk sermayesi yatırımını teşvik edecek yeni programlar başlatılması ve bölgeler düzeyinde akıllı uzmanlaşma stratejilerinin desteklenmesi AB yenilik gündemi içinde yer almaktadır (Avrupa Komisyonu¹, 2018). Dijital teknolojilerdeki gelişmelerin araştırma, bilim ve yeniliği daha açık, daha fazla işbirliğine uygun ve daha küresel hale getirmesine bağlı olarak, AB 2030 Yenilik Stratejisi'ni açık yenilik, açık bilim ve açık dünya eksenlerine oturtmuştur (Avrupa Komisyonu², 2016).

Ülkemizde Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinin artırılması yönünde son yıllarda önemli ilerlemeler sağlanmış, Ar-Ge harcamalarının GSYH içindeki payı 2013'te %0,82 iken 2023'de %1,42'ye yükselmiştir. Ar-Ge ve yenilik destek programları çeşitlendirilmiş, özel sektör Ar-Ge harcamalarında ve araştırmacı insan gücü sayısında artış yaşanmış, araştırma altyapıları yaygınlaştırılmış ve etkinliklerinin artırılmasına yönelik olarak yasal düzenlemeler yapılmıştır. Bununla birlikte On İkinci Kalkınma Planı'nın hazırlık çalışmaları kapsamında "Ar-Ge ve Yenilik Ekosisteminin Güçlendirilmesi" Özel İhtisas Komisyonu kurulmuş ve planda Ar-Ge ve yenilik ekosisteminin küresel eğilimler de dikkate alınarak güçlendirilmesine ve etkinliğinin artırılmasına yönelik politika ve tedbirlere yer verilmiştir.

Geleceğe yönelik ulusal stratejiler Ar-Ge ve yenilik odaklı bir kalkınma stratejisinin devamını işaret etmektedir. 2023 Sanayi ve Teknoloji Stratejisi eğitimden insan kaynağı planlamasına, sanayi bölgelerinden araştırma altyapılarına kadar mevcut ekosistemin daha ileriye taşınmasını amaçlamaktadır. "Milli Teknoloji Güçlü Sanayi" vizyonuna sahip strateji

1 https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/factsheet-a_renewed-agenda-for_research-and-innovation_may_2018.pdf

2 <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/3213b335-1cbc-11e6-ba9a-01aa75ed71a1>

belgesinde “Yüksek Teknoloji ve İnovasyon”, “Dijital Dönüşüm ve Sanayi Hamlesi”, “Girişimcilik”, “Beşerî Sermaye” ve “Altyapı” olmak üzere beş ana bileşen yer almaktadır. Bu bileşenler altındaki hedefler arasında “teknolojik yetkinlikler ve sektörel yol haritalarının belirlenmesi, Ar-ge’de ekosistem anlayışı ve mükemmeliyet merkezleri, sanayinin dijital dönüşümü, bölgesel kalkınma, istihdam ve markalaşma, girişimcilik ekosisteminin etkin bir yapıya kavuşturulması, teknoloji tedarikçisi ve girişimcilerini güçlendiren politika ve uygulamalar, araştırma ve geliştirme yetenek kapasitesinin artırılması” hedefleri, özellikle bölgesel düzeydeki yenilik ve girişimcilik çalışmaları ile ilişkili konulardır.

Ajansımızın yenilik ve Ar-Ge politikaları alanında 10 yılı aşan deneyimi ile birlikte, küresel rekabet ve ekonomik büyüme politikalarının, dünya gündemi ile paralel biçimde, son yıllarda önemli odak kaymaları yaşadığı görülmektedir. Yeni durumda iklim değişikliği, doğal kaynakların tükenmesi, çevre kirliliği, gelir dağılımındaki eşitsizlik ve bu sebeplerden doğan sosyal sorunları içine alan bir anlayış rekabet politikalarını şekillendirmektedir. Bu yeni yaklaşımın temelini, rekabetin sürdürülebilirliği için çevresel sürdürülebilirlik önlemlerinin alınması, bu iki konuyu buluşturan iş modellerinin geliştirilmesi ya da üretim modellerinin bu iki konuyu buluşturarak yeniden şekillenmesi oluşturmaktadır. Kalkınma ve büyüme kavramları çevreyle güçlü biçimde buluşturulmuş, “yeşil büyüme” ve “mavi büyüme” kavramları ile çevre, ekonominin ayrılmaz bir parçası halinde ele alınmaya başlanmıştır. Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri; özellikle kaynak verimliliğinin artırılması, katma değeri yüksek yeşil ürünlerin üretilmesi, temiz teknolojilerin geliştirilmesi yönüne evrilmiştir.

Genel olarak, eko-inovasyon, yeşil girişimcilik ve temiz teknolojiler olarak adlandırılan bu alt alanlar sürdürülebilir kalkınma yaklaşımını hedef alan bölgelerin kendilerini geliştirmeleri gereken yetenekler olarak tanımlanmaktadır. Yeşil girişimcilik ekonomik kazanç odaklı bir yaklaşım olan girişimciliğe çevresel fayda unsurunu da dâhil eden; ekonomik kazanç sağlarken sürdürülebilirliğe de hizmet edebileceğinin altını çizen bir kavram olarak öne çıkmaktadır.

Eko-inovasyon yaklaşımında inovasyon, çevre uygulamaları ve performans konularında radikal gelişmeler sağlayacak anahtar olarak görülmektedir.

Ürünler ve hatta üretilen teknolojilerin gezegenin sürdürülebilirliğine katkısı olması noktasında; artık tüm dünyaya ve küresel topluma yararı olması paydaşların “birlikte” çözüm geliştirme süreçlerini kolaylaştırmakta, açık inovasyon ve açık bilim alışkanlığı yaygınlaşmaktadır. Önceden inovasyon rekabetin itici gücü iken sürdürülebilir rekabet eko-inovasyonun ve yeşil girişimciliğin itici gücü haline gelmektedir. Sürdürülebilir üretimin araçları temiz üretim, eko-verimlilik, kaynak verimliliği, enerji verimliliği, yeşil satın alma ve endüstriyel simbiyoz gibi alanlar Ar-Ge, Ür-Ge ve yenilik çalışmaları ile özel çözümler üretilmesini gerektirmektedir. Bu durum yeşil yatırımların ve istihdam olanaklarının artmasına neden olmakta, bu şekilde ekonomik, sosyal ve çevresel anlamda yeşil büyümeye; sürdürülebilir bölgesel kalkınmaya bütüncül bir katkı sağlamaktadır.

Kurulduğu yıldan itibaren İzmir’in sürdürülebilir kalkınması için çalışan Ajansımız, 2021 Yılı Çalışma Programı’nda, İzmir’in kalkınmasının temel araçları olarak “yeşil büyüme” ve “mavi büyüme” yaklaşımlarını benimsemiş, sonuç odaklı programlarını ise bu eksenlere hizmet edecek şekilde kurgulamıştır. Bu çerçevede Yenilik ve Girişimcilik Sonuç Odaklı Programı’nın İzmir Bölge Planı (2024-2028) kapsamında belirlenen “yenilik ve teknoloji üretiminin geliştirilmesi” ile “girişimcilik ekosisteminin güçlendirilmesi” hedeflerine ulaşılmasına katkı sağlaması öngörülmektedir. İzmir’in yenilik ve girişimcilik ekosisteminin gelişmesine yönelik yapılacak çalışmalar bölgede mavi ve yeşil ekonomi perspektifiyle ele alınacaktır.

İzmir yenilik ekosistemi hem paydaşlar hem de sonuçlar olarak son 10 yılda kayda değer gelişme ve çeşitlenme göstermiştir. Örneğin 2010 yılında İzmir ekosisteminde mevcut bir adet Teknoloji Geliştirme (TGB) bölgesi faaliyet gösterirken bu sayı 2024 yılında altıya yükselmiştir. İzmir Yenilik Ekosistemi İzleme Raporu’na göre, 2016’da 34 olan Ar-Ge Merkezi sayısı 2024 itibarıyla 99’a yükselmiştir. Benzer bir artış üniversite ile ekosistem arasında arayüz işlevine sahip

olan teknoloji transfer ofisi sayılarında da izlenmiştir. TTO ve TGB sayısındaki artış daha fazla teknoloji tabanlı, yüksek katma değerli mal ve hizmetleri üretebilme potansiyeli olan firmaların kurulmasına, daha fazla proje ve buluşların ortaya çıkmasına imkân sağlamıştır.

Bununla beraber, 2021-2023 yılları arasındaki YGSOP uygulama döneminde İzmir yenilik ve girişimcilik ekosisteminin çok aktörlü yapısı ve aktörler arası işbirliği koordinasyon eksikliği nedeniyle gerek ulusal gerek uluslararası ölçekte İzmir'in yenilik ve girişimcilik ekosisteminin yeterli bilinirlik seviyesine ulaşamadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle, 2024-2026 dönemi için işbirliği, koordinasyon, markalaşma, uluslararasılaşma ve tanıtım konularına odaklanılmasının daha fazla etki yaratacağı değerlendirilmiştir.

YGSOP, İzmir'de yenilik ve girişimcilik ekosisteminin geliştirilmesi ve uluslararasılaşmasının sağlanmasını hedefleyecek şekilde tasarlanmıştır. Bu doğrultuda söz konusu hedefe ulaşmak adına İzmir'de yeşil ve mavi girişimcilik başta olmak üzere teknoloji girişimciliğinin geliştirilmesi, İzmir girişimcilik ekosisteminin paydaşları arasındaki işbirliğinin ve koordinasyonun arttırılması ve ekosistemin markalaştırılmasının sağlanması ve bölgede katma değeri yüksek sektörlerde teknoloji ve yenilik üretme kapasitesinin geliştirilmesine yönelik çalışmaların yürütülmesi planlanmaktadır.

YGSOP, İzmir yenilik ve girişimcilik ekosisteminin geliştirilmesine yönelik çalışmalar devam ederken yeşil ve mavi teknolojiler başta olmak üzere teknoloji girişimciliği konularına odaklanma sağlayacaktır. Bu şekilde diğer iki SOP kapsamındaki hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için gerekli araçların üretilmesi, sürdürülebilir rekabet için gerekli olan kaynak verimliliğinin arttırılması ve çevresel etkilerin azaltılması öngörülmektedir.

Ön Risk Değerlendirmesi

SOP'un hedeflerine ulaşabilmesi açısından en büyük riskin yenilik ve girişimcilik ekosisteminin rekabete dayalı çok aktörlü yapısı gösterilebilir. Yenilik ve girişimcilik ekosistemindeki temel paydaşların ilgili konuları sahiplenmesi bu anlamda kritik önem taşımaktadır. Bu programın başarılı olabilmesi için işbirliği ve koordinasyon çalışmaları ile bölgesel bir ekosistemin geliştirilerek tüm paydaşların sahipnebileceği bir İzmir yenilik ve girişimcilik ekosistem markasının tutundurulması gerekmektedir. Bölgesel yenilik ekosistemindeki paydaşların konuyu sahiplenmesi amacıyla bir iletişim stratejisi çerçevesinde faaliyetlerin katılımcı mekanizmalarla yürütülmesi ve SOP Yönlendirme Kurulu'nun bir katılım aracı olarak çalıştırılması söz konusu risklerin yönetilmesinde önem taşımaktadır.

2.3.3. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Söz konusu SOP kapsamında ulaşılması hedeflenen sonuçlar aşağıdaki Temel Performans Göstergeleri ve Çıktı Performans Göstergeleri tablolarında yer almaktadır.

Temel Performans Göstergeleri					
No	Gösterge Adı	Birim	Hedef	Doğrulama Kaynağı	İlgili Özel Amaç(lar) No
1	İzmir'de TGB'lerde Faaliyet Gösteren Firma Sayısı	Adet	580	TGB'ler	1, 3
2	İzmir'de TGB'lerde Yer Alan Kuluçka Firma Sayısı	Adet	150	TGB'ler	1, 3
3	İzmir TGB Firmaların İhracat Miktarı	Dolar	52.5 Milyon	TGB'ler	3
4	İzmir'deki Ar-Ge Merkezi Sayısı	Adet	105	STB	1, 3
5	İzmir'deki Tasarım Merkezi Sayısı	Adet	25	STB	1, 3
6	Yenilik ve Girişimcilik Ekosisteminde Kurulan İşbirliği Sayısı	Adet	10	Ajans Verileri	2
7	"Start in İzmir" Platformu Üye Sayısı	Adet	100	Ajans Verileri	1, 2
8	Uluslararasılaşma Aşamasına Gelen Girişim Sayısı	Adet	15	Ajans Verileri	1, 2
9	Dijital/Yalın Dönüşüm Konusunda Kapasitesi Geliştirilen Firma Sayısı	Adet	30	Ajans Verileri	3

Çıktı Performans Göstergeleri					
No	Çıktı Göstergesi	Birim	Hedef		Doğrulama Kaynağı
			2026	Toplam	
1	Yönetilen Platform Sayısı	Adet	2	2	Ajans Faaliyet Raporu
2	İzmir Yenilik ve Girişimcilik Ekosistemi ve Ar-Ge , Yenilik Kapasitesi Genel Görünüm Raporu	Adet	1	3	Ajans Faaliyet Raporu
4	Gençlerde Yenilik ve Girişimcilik Kültürünün Geliştirilmesine Yönelik Etkinlik Sayısı	Adet	2	6	Ajans Faaliyet Raporu
5	Gençlerde Yenilik ve Girişimcilik Kültürünün Geliştirilmesine Yönelik Etkinliklere Katılımcı Sayısı	Adet	100	300	Ajans Verileri
6	Düzenlenen Girişimci Hızlandırma Programı Sayısı	Adet	1	3	Ajans Faaliyet Raporu
7	Girişimci Hızlandırma Programlarına Katılan Girişimci Sayısı	Adet	15	45	Ajans Verileri
8	Girişimci Hızlandırma Programlarında Gerçekleştirilen B2B Görüşme Sayısı	Adet	5	15	Ajans Verileri
9	Girişimci Hızlandırma Programı “Demo Day”lerine Katılımcı Sayısı	Adet	75	225	Ajans Verileri
10	Paydaşlar Tarafından Düzenlenen Etkinliklere Katılım Sayısı	Adet	4	12	Ajans Faaliyet Raporu
11	Organize Edilen Koordinasyon Buluşması Sayısı	Adet	2	6	Ajans Faaliyet Raporu
12	Organize Edilen Koordinasyon Buluşmalarına Katılımcı Sayısı	Adet	50	150	Ajans Verileri
13	Üye Olunan Ulusal/Uluslararası Veri Tabanı/Platform Sayısı	Adet	1	3	Ajans Faaliyet Raporu
14	Dijital/Yalın Dönüşüm Konusunda Eğitim Alan Kişi Sayısı	Adet	20	60	Ajans Verileri
15	Yaratıcı Endüstriler Alanında Gerçekleştirilen Etkinlik Sayısı	Adet	2	4	Ajans Faaliyet Raporu
16	Yaratıcı Endüstriler Alanında Gerçekleştirilen Etkinliklere Katılımcı Sayısı	Adet	50	200	Ajans Verileri

2.3.4. Proje ve Faaliyetler

Söz konusu SOP kapsamında gerçekleştirilecek olan program, proje ve faaliyetler aşağıdaki SOP bileşenleri tablosunda yer almaktadır.

SOP Bileşenleri Tablosu						
İKY Kodu	Bileşen Adı	Tür	Yöntem	Sorumlu Kuruluş	Sorumlu Birim	Özel Amaç(lar)
1	İzmir'in Ar-Ge, Yenilik ve Girişimcilik Kapasitesinin Tespiti ve İzlenmesi	Faaliyet	Araştırma, Analiz ve Programlama	İZKA	YGPB	1, 2, 3
2	Data İzmir Çevrimiçi Veri Yönetim Ortamı Geliştirilmesi	Faaliyet	Araştırma, Analiz ve Programlama	İZKA	YGPB	1, 2, 3
3	Gençlerde Yenilikçilik ve Girişimcilik Kültürünün Oluşturulmasına Yönelik Faaliyetler	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	İZKA	YGPB, YDO	1, 2, 3
4	Uluslararası Büyüme Odaklı Girişimci Hızlandırma Programlarının Uygulanması	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	İZKA	YGPB, YBPB, MBPB, YDO	1, 2
5	İzmir Girişimcilik Ekosisteminin Tanıtılması ve Koordine Edilmesi	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	İZKA	YGPB	2
6	SOP Kapsamında Paydaşlar Tarafından Düzenlenen Etkinliklere Katılım ve İlgili Çalışmalar	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	İZKA	YGPB	2
7	Yeni Kurulan Altyapıların Ekosisteme Entegrasyonu İçin Networking ve Bilgilendirme Etkinliklerinin Düzenlenmesi	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	İZKA	YGPB	2
8	İzmir Yaratıcı Endüstriler Ekosisteminin Güçlendirilmesine Yönelik Çalışmalar	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	İZKA	YGPB	2, 3
9	Dijital ve Yalın Dönüşüm Alanlarında Farkındalık Yaratma ve Kültür Oluşturma Çalışmaları	Faaliyet	Kapasite Geliştirme Faaliyetleri	İZKA	YGPB	3
10	2026 Yılı Teknoloji ve Oyun Girişimciliği Teknik Destek Programı	Alt Program	Teknik Destek	İZKA	YGPB	2, 3
11	Bornova Bilim ve Gençlik Merkezi GÜDÜMLÜ Proje Desteği	Proje	GÜDÜMLÜ Proje	İZKA	YGPB	1, 2, 3
12	CREATE IN İZMİR: Kültürel ve Yaratıcı Endüstriler Girişimcilik Merkezi	Proje	AB ve Dış Kaynaklı Proje Faaliyetleri	İZKA	YGPB	3
13	Türkiye'de Yaratıcı Ekonominin Uygun Dönüşümü İçin Kapasite Geliştirme Projesi (INSPIRE)	Proje	AB ve Dış Kaynaklı Proje Faaliyetleri	İZKA	YGPB	3
14	AgriInnovate EDIH Projesi	Proje	AB ve Dış Kaynaklı Proje Faaliyetleri	İZKA	YGPB	1, 2, 3

2.3.4.1. Araştırma, Analiz ve Programlama

Bu SOP kapsamında, Ajansın mevcut çalışmalarına ek olarak aşağıdaki araştırma ve analizlerin yapılması planlanmıştır.

İzmir'in Ar-Ge, Yenilik ve Girişimcilik Kapasitesinin Tespiti ve İzlenmesi:

İzmir'in Ar-Ge ve yenilikteki mevcut durumunu tespit ederek bir bölgesel yenilik stratejisi hazırlamak, bunun sonucunda Ar-Ge ve yeniliğe imkân veren ekosistemi yaratarak yeniliğin gelişimini teşvik edecek mekanizmalar oluşturmak; İzmir'i teknoloji üreten ve ihraç eden bir konuma yükseltmek amacıyla 2012 yılında İzmir Bölgesel Yenilik Stratejisi hazırlanmıştır. Fakat bu çalışmanın üzerinden uzun süre geçmiş olması sebebiyle İzmir'in mevcut Ar-Ge, tasarım ve yenilik, girişimcilik kapasitesinin tespit edilmesine, izlenmesine ve İzmir'de yenilik ve girişimcilik temelli konuların teknolojik gelişmeler çerçevesinde sektör temsilcileri ve araştırmacılar ile birlikte tekrar değerlendirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Yapılacak çalışmalarla bölgede Ar-Ge, yenilik, kümelenme, girişimcilik, teknoloji ve tasarım konularında yürütülen proje ve çalışmalar takip edilecektir. Tespit edilen ihtiyaçlar doğrultusunda gelecek yıllar için program, proje ve destek tasarımı çalışmalarına girdi sağlanması amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda;

- Dış paydaşlar tarafından yönetilen veri tabanlarına ve platformlara üye olunarak ekosistemin takibi yapılacaktır. İzmir girişimcilik ekosisteminin geliştirilmesi ve gelecekte hangi alanlara yönelerek hangi sektörlerle ağırlık verilmesi gerektiğini belirlemek için küresel gelişmelerin takip edilmesi önem arz etmektedir. Küresel gelişmelere ilişkin verileri tutan ve bunlara dayalı ekosistem raporları yayımlayan ulusal ve uluslararası ölçekte belli başlı platformlar öne çıkmaktadır. Söz konusu platformlara kayıt olan/üye olan çok sayıda girişim bulunurken platformlarda bu girişimlere ait detaylı güncel bilgilere yer verilmektedir. 2026 yılında; Ülkemizdeki ve dünyadaki gelişmelerin takip edilerek küresel eğilimlerin izlenebilmesi, veriler ışığında karar alma mekanizmalarına girdi sağlanması ve İzmir girişimlerinin izlenebilmesi amacıyla Startupcentrum,

Startupblink, Startupswatch gibi öne çıkan veri tabanlarına üye olunacaktır.

- İzmir Yenilik ve Girişimcilik Ekosistemi ve Ar-Ge, Yenilik Kapasitesi Genel Görünüm Raporu hazırlanacaktır.
- İzmir'de yapay zekâ kullanımının hızlı şekilde yaygınlaştırılabileceği alanların tespit edilmesine ve iyi uygulama örneklerinin incelenmesine yönelik araştırılma çalışması yürütülecektir.

Data İzmir Çevrimiçi Veri Yönetim Ortamı Geliştirilmesi:

Ajans çalışmaları başta olmak üzere yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası ölçekte İzmir'i konu edinen her türlü politika tasarım, karar alma ve araştırma süreçlerinde kanıta dayalı çalışma pratiğinin geliştirilmesi amacıyla "Data İzmir" adıyla bir veri depolama ve paylaşım altyapısı kurulmuştur. Proje kapsamında, kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler ve diğer ilgili kurumlar ile öncelikle açık kaynaklarda İzmir ile ilgili olan ve mekânla ilişkisi kurulabilen mevcut verilerin tespit ve tasnif edilmesi sağlanmıştır. Data İzmir ile gerek kamuoyu gerekse de İzmir'e yönelik çalışma yürüten ve faaliyet gösteren kamu ve özel sektör kurum-kuruluşları için olabilecek en geniş ölçüde verinin web ortamında toplu olarak, ölçekli ve mekânla ilişkili biçimde sunulması mümkün hale gelmiştir. Platformda hali hazırda 29 veri paydaşından 402 veri setini kullanıcılara sunmakta, 20 farklı kategoride ve 6 temada gruplama içermektedir. 2026 yılında ise söz konusu çalışmaların devamı niteliğinde aşağıdaki çalışmalar yürütülecektir.

- Veri setlerinin güncelliğinin ve platformun kullanılabilirliğinin sürekli iyileştirilmesinin sağlanması amacıyla platform geliştirilme çalışmaları yürütülecektir.
- Verilerin İzmir haritası üzerinde görselleştirilmesi sağlanacaktır.
- Platforma yapay zeka entegrasyonu sağlanacaktır.
- Mekânsal veriler başta olmak üzere platforma yeni veri setlerinin eklenebilmesi amacıyla resmi veri üreten kurumlarla işbirlikleri kurulacaktır.

2.3.4.2. İşbirliği ve Koordinasyon

Söz konusu SOP kapsamındaki faaliyetlerin tümü farklı paydaşlarla işbirlikleriyle ve bölgedeki ilgili paydaşların koordinasyonu ile yürütülecektir. Gerçekleştirilecek tüm faaliyetlerde bölgesel ve ulusal düzeydeki teknoparklar, TTO'lar, çatı kuruluşlar, merkezler vb. ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birlikleri geliştirilecektir. Bakanlığımız tarafından yürütülen teknoloji üretimi, yenilik ve girişimcilik altyapısına yönelik büyük ölçekli projelerin (Teknoloji Üssü, Model Fabrika, İnovasyon Merkezi vb.) takibi yapılarak gerekli noktalarda koordinasyon sağlanacaktır. İşbirliği ve koordinasyon kapsamına giren faaliyetler ise aşağıda özetlenmiştir.

Gençlerde Yenilikçilik ve Girişimcilik Kültürünün Oluşturulmasına Yönelik Faaliyetler:

Ajans tarafından İzmir'in sürdürülebilir kalkınmasına yönelik gerçekleştirilen çalışmalarda, İzmir'in teknoloji ve inovasyon alanlarındaki yüksek potansiyeline dikkat çekilmiş; bu alanlara yönelik çalışmalarda bölgenin gelişimi için nitelikli insan kaynağının yetiştirilmesi ve erken yaşlardan itibaren yenilik ve girişimcilik kültürünün oluşturulması ihtiyacı tespit edilmiştir. Bu nedenle okul dışı eğitim de dâhil olmak üzere erken yaşlardan itibaren gençlerin yenilik ve girişimcilik konusundaki farkındalığının artırılması ve bu sayede girişim yapmaya veya istihdama hazır hale getirilmeleri önem taşımaktadır.

► Öğrenci Topluluklarına Yönelik Bilgilendirme Günleri

İzmir'de 9 üniversite ve 1 yüksek meslek okulunda eğitim görmekte olan toplamda 197 bin civarında öğrenci bulunmakta, her üniversite bünyesinde çok sayıda mühendislik topluluğu ve girişimcilik toplulukları bulunmaktadır. Ancak bu topluluklara üye öğrencilerin İzmir girişimcilik ekosistemini oluşturan paydaşlar, ekosisteme hizmet veren kurumlar ve ekosistemin sunduğu fırsatlar hakkında düzenli bilgilendirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda yenilik ve girişimcilik ekosistemindeki bölge kurumlarıyla iş birliği halinde bilgilendirme etkinlikleri düzenlenecektir. Bu etkinliklerde Ajansımız tarafından İzmir girişimcilik ekosisteminin tanınırlığının artırılması,

girişimcilik ortamının geliştirilmesi ve girişimcilik ekosistemindeki aktörlerin eş güdüm halinde çalışmasını sağlamak amacıyla kurulan, İzmir'in girişimcilik platformu Start in İzmir'in gençlere tanıtılmasına, girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılmasına ve gençlerin bu alanda bilgi ve beceri kapasitelerinin arttırılmasına katkı sağlayacaktır.

Uluslararası Büyüme Odaklı Girişimci Hızlandırma Programlarının Uygulanması:

İzmir'de temiz enerji ve temiz teknolojiler alanında faaliyet gösteren girişimcilerin kapasitelerini arttırmak ve kurumsal aktörlerle buluşmalarını sağlamak için 2018 yılından itibaren "GreenTech İzmir Girişimci Hızlandırma Programı" uygulanmaktadır. Teknoloji start-upları için kurumsal şirketler önemli bir tecrübe kaynağı, pazar bilinci, müşteri ve tedarikçi ağı ve deneyimi barındırmaktadır. Kurumsal şirketler için de teknoloji start-upları bir inovasyon kaynağı olabilmektedir. Bununla beraber 2021 yılından bu yana benzer hedeflerle çevreye duyarlı denizcilik teknolojileri, gemiler ve deniz yapıları için yenilikçi konseptler, sensör, otomasyon ve takip teknolojileri, ileri imalat, güvenlik, denizden enerji üreten teknolojiler, tersaneler, limanlar, marinalar öncelikli olmak üzere, mavi büyümeyi yenilikçi ürün ve hizmetler ile ele alan girişimcilere yönelik olarak "BlueTech İzmir Girişimci Hızlandırma Programı" geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Marka tescilleri yapılan ve isim hakları Ajansa ait olan bu programlar sürdürülebilirliğin sağlanması amacıyla Teknopark İzmir tarafından yürütülen İzmir Ticarileşme Ağı ve İnovasyon Merkezi (İzmir NIC) Projesinin bir faaliyeti olarak organize edilmeye başlanan "Accelerate İzmir Girişimci Hızlandırma Programı" bünyesinde yürütülmeye başlanmıştır. Hızlandırma programı özellikle uluslararasılaştırma boyutuyla öne çıkmaktadır. Program "GreenTech İzmir" ve "BlueTech İzmir" programlarını bünyesinde barındıracak şekilde 2023 yılında imzalanan işbirliği protokolü çerçevesinde Teknopark İzmir ortaklığıyla düzenlenmektedir. 2026 yılında;

- Yaklaşık 10 ay uygulama dönemi olacak ve yapay zekâ gündemini içerecek şekilde düzenlenecek hızlandırma programı kapsamında eğitim faali-

yetleri, mentörlük faaliyetleri, danışmanlık faaliyetleri yürütülecek olup tanıtım etkinlikleri, meet-up etkinlikleri, demo-day etkinliği düzenlenecektir. Kurumsal işbirlikleri geliştirilerek programa çeşitli kurumsal aktörlerin tematik partner olmaları sağlanacaktır.

- Başarılı girişimcilerin uluslararası bağlantılarını kurmalarını sağlamak amacıyla yurtdışı yatırım turuna çıkılacaktır.
- Yatırım turunun finansmanının sağlanabilmesi için Teknopark İzmir ile işbirliği halinde Ticaret Bakanlığı'nın Tekno Hızlandırıcı İhracat Projeleri Desteği ve KOSGEB'in Yurt Dışı Hızlandırıcı Destek Programı gibi programlarından yararlanılması hedeflenmektedir.

Ayrıca sektörel odağı olan teknoloji girişimciliğini artırmak üzere ileri teknolojilerde ve odak alanlarda paydaşlarla kurulacak işbirlikleri çerçevesinde tematik hızlandırma kampları ve programları düzenlenecektir.

İzmir Girişimcilik Ekosisteminin Tanıtılması ve Koordine Edilmesi:

Ajansımızın İzmir girişimcilik ekosistemine yönelik yürüttüğü çalışmalar için belirlediği hedefler arasında ekosistemin markalaştırılmasının sağlanması ve İzmir girişimcilik ekosisteminin uluslararasılaşmasının sağlanması yer almaktadır. 2021 yılında Start in İzmir web sitesinde bölgesel girişim sermayesine katkı oluşturacak şekilde bilgi toplamak üzere start-up ve küçük teknoloji firmalarının kaydolabileceği bir platform oluşturulmuştur. Söz konusu platformun geliştirilmesi ve üyeler arasında etkileşimin artırılması amacıyla 2022 yılında çalışmalara devam edilmiştir. 2023 yılında da İzmir girişimcilik ekosisteminin sunduğu olanaklar doğrultusunda platformun daha tanınır hale getirilmesi çalışmalarına başlanmıştır. 2024 ve 2025 yılında ise söz konusu çalışmaların kapsamı genişletilerek Start in İzmir platformunun marka bilinirliğinin sağlanması için kurumsal bir yaklaşım geliştirilerek platformun İzmir'in girişimcilik ekosisteminin sahiplenmesi ve koordinasyonu için de kullanılması sağlanmıştır. 2026 yılında da benzer şekilde İzmir girişimcilik ekosisteminin çatı markası olarak kurgulanan "Start in İzmir" markası altında söz konusu çalışmaların

devamı niteliğinde faaliyetler yürütülecektir.

► Start in İzmir İletişim Kampanyası

2024 yılında başlatılan ve olumlu sonuçları izlenen söz konusu iletişim kampanyası kapsamında ekosistem aktörlerin İzmir'in girişimcilik ekosistemi gündemini takip edebilmeleri için konsept içerikler oluşturulmuş ve kurumsal kimliğiyle fark yaratacak şekilde başta Linked-in olmak üzere "Start in İzmir" in sosyal medya mecralarında görünürlüğü ve bilinirliği sağlanmıştır. İçeriklerin geliştirilmesi ve iletişim kampanyasının niteliğinin artırılmasına yönelik çalışmalara devam edilecektir. Bununla birlikte, Ajans Kurumsal İletişim Planı ile uyumlu olarak İzmir girişimcilik ekosisteminin "Start in İzmir" kurumsal kimliği altında tanıtımı kapsamında internet sitesi, broşür, roll-up, örümcek stant vb. tanıtım materyalleri hazırlanacaktır. Daha önceki yıllarda hayata geçirilen ve Ajans tarafından yönetilen veri tabanı ve dijital platformların bakımına ve teknik altyapısının iyileştirilmesine devam edilecektir.

► Start in İzmir Buluşmaları

Girişimler, teknoloji geliştirme bölgeleri, yatırımcılar ve odalar gibi İzmir girişimcilik ekosisteminin paydaşlarının katılımıyla tanışma, networking, iletişim ve koordinasyonun artırılması amacıyla "Start in İzmir Buluşmaları" düzenlenecektir. Bu etkinliklerde bir taraftan İzmir ekosisteminin güncel durumu ve geliştirilmesi için yapılması gerekenler tartışılırken diğer taraftan Start in İzmir markasının ve platformunun tanınırılığı artırılarak ekosistemdeki konumu güçlendirilecektir.

► Küresel Girişimcilik Etkinliklerine Katılım Çağrısı

Girişimcilik ekosisteminin ve İzmir girişimcilerinin uluslararasılaşmasının sağlanması amacıyla girişimcilik ekosisteminin yurtdışında da tanıtımı yapılarak İzmirli girişimlerin uluslararası alanda bilinirliğinin artırılması ve daha fazla yatırım alınması konusunda kolaylaştırıcı rol oynamak üzere 2023 yılından bu yana Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve ülkemizde girişimcilik ekosistemi açısından öne çıkan bölgelerdeki kalkınma ajansları ile işbirliği halinde "Küresel Girişimcilik Etkinliklerine Katılım Çağrısı" isimli program yürütülmektedir. Bu doğrultuda Türk teknoloji girişimlerinin

küresel pazarlara açılmasına destek vermek adına yapılacak işbölümüne göre katılım sağlanacak CES, Web Summit ve Slush gibi etkinliklerde Türkiye pavilyonunun açılması, girişimcilerin mentörlük, koçluk gibi hizmetlerle desteklenmesi ve etkinlik katılım heyetinin organize edilmesi faaliyetleri yürütülecektir.

SOP Kapsamında Paydaşlar Tarafından Düzenlenen Etkinliklere Katılım ve İlgili Çalışmalar:

Gerek bölgesel gerekse ulusal düzeydeki kurum ve kuruluşlar SOP amaç ve önceliklerine uygun, bu anlamda Ajansa ve bölgeye katkı sağlayacak, takip edilmesinde fayda olan bir takım çalışmalar yürütmekte ve etkinlikler düzenlemektedir. Sonuç Odaklı Program öncelikleri ile uyumlu olan söz konusu etkinlik ve çalışmalara katılım sağlanacaktır. İlgili çalışmaların takibi ile uluslararası, ulusal ve bölgesel ölçekteki gelişmeler takip edilecek, sonuçlar bölgede yaygınlaştırılacak, elde edilen bilgiler gereken durumlarda SOP'un geliştirilmesi ve revizyonu için dikkate alınacaktır. Ayrıca, yine SOP amaç ve öncelikleri, Ajans Kurumsal İletişim Planı çerçevesinde, SOP içerik ve amaçlarına katkı sağlayacak şekilde çalıştaylar, toplantı, etkinlikler ve eğitim programları ilgili paydaşlarla işbirliği halinde düzenlenecektir.

Yeni Kurulan Altyapıların Ekosisteme Entegrasyonu için Networking ve Bilgilendirme Etkinliklerinin Düzenlenmesi:

Önceki dönem çalışmalar neticesinde tespit edildiği üzere İzmir yenilik ve girişimcilik ekosisteminde koordinasyonun geliştirilmesi ve kurumların birbirleriyle ve ekosistemle bağının güçlendirilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte İzmir'de son dönemde yenilik ve girişimcilik ekosisteminin gelişimine katkı sağlayacak yeni altyapı yapıları kurulmuş veya kurulma aşamasında olan altyapılar mevcuttur. Bu altyapıların başında 2023 yılında yatırım süreçleri tamamlanan ve faaliyetlerine başlayan Bilişim Vadisi İzmir şubesi bulunmaktadır. Bununla birlikte, Kâtip Çelebi Üniversitesi tarafından Kuzey İzmir Teknoloji Geliştirme Bölgesinin kurulmasına yönelik resmi prosedürler 2024 yılında tamamlanmış olup yatırım süreçlerine 2025 yılı itibarıyla başlanmıştır. İstanbul'da

kurulan ve Seul, Michigan gibi lokasyonlarda ayak izleri bulunan inovasyon ve dönüşüm merkezi Fark Labs İzmir'de yatırım yapma kararı almıştır, 2026 yılında yatırım sürecinin tamamlanması hedeflenmektedir. Ayrıca, Ajansımız tarafından desteklenen İzmir Tarım Teknoloji Merkezi (İTTM)'nin yatırım süreçleri tamamlanmış, 2025'de faaliyetlerine başlamıştır. Bu altyapıların İzmir'de girişimcilere ev sahipliği yaparak kuluçka, mentörlük, koçluk gibi hizmetlerle ekosistemin nicelik ve nitelik olarak gelişimine olumlu etkileri olacaktır. Bu kapsamda 2026 yılında;

- Yeni kurulan altyapıların kapasitelerinin ve potansiyelinin tam anlamıyla kullanılabilmesi için ekosistemle olan bağını güçlendirecek bilgilendirme ve networking etkinlikleri düzenlenecektir.

İzmir Yaratıcı Endüstriler Ekosisteminin Güçlendirilmesine Yönelik Çalışmalar:

Ajansımız tarafından 2020 yılında hazırlanan ve ülkemizdeki 26 bölgenin yaratıcı endüstriler bağlamında değerlendirildiği "Türkiye'de Yaratıcı Endüstrilerin Karşılaştırmalı Analizi: İzmir'e Bir Bakış" isimli raporun bulguları çerçevesinde, İzmir'in yaratıcı endüstriler alanında rekabet gücünün artırılmasına yönelik faaliyetler yürütülmektedir. Bu doğrultuda Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Avrupa Birliği ortak girişimi olarak hayata geçirilen Rekabetçi Sektörler Programı kapsamında desteklenen "CREATE IN İZMİR: Kültürel ve Yaratıcı Endüstriler Girişimcilik Merkezi Projesi" ile beraber "INSPIRE Türkiye'de Yaratıcı Ekonominin Uygun Dönüşümü İçin Kapasite Geliştirme Teknik Desteği Projesi" isimli projelerde Ajansımız proje ortağı olarak çalışmalarını sürdürmektedir.

2024 yılında oyun sektörü ekosistem analizi gerçekleştirilmiş ve ekosistemin ihtiyaçları tespit edilmiştir. Yaratıcı endüstri alanlarından biri olarak kategorize edilen oyun sektörü bünyesinde müzik, görsel tasarım, seslendirme ve pazarlama gibi birçok yaratıcı endüstriyi barındıran, yenilikçi ve dinamik iş modellerine fırsat veren çok boyutlu bir sektördür. Küresel çapta ölçeklenebilmesi, hızla ticarileşebilmesi, erişimdeki kolaylıklar ve diğer birçok unsur oyun sektörünü hem yatırımcılar hem de girişimciler açısından cazip hale getirmektedir. Yurt içi ve yurt dışından yapılan yüksek

meblağlı yatırımlar ve küresel başarı hikâyelerinin de etkisiyle İzmir'de çok sayıda yeni oyun girişi kurulmuştur. Erken ve ileri aşamadaki İzmirli oyun girişimlerinin yaşadığı darboğazlar farklılık taşıdığı için bu sektöre yönelik faaliyetlerin çeşitlilik taşıması arz etmektedir. Söz konusu tespitler çerçevesinde 2026 yılında özellikle oyun sektörüne yönelik bütüncül bir yaklaşımla aşağıdaki faaliyetler gerçekleştirilecektir.

► Oyun Geliştirme Kampı Organizasyonu

Erken aşamada yer alan İzmirli oyun girişimcilerine yönelik olarak bölgede oyun sektörü odaklı kuluçkalara sahip kuruluşlar, oyun geliştirmeye yönelik merkezler ve Teknoparklarla işbirliği kurulacak ve girişimcilerde atölyelere ve seminerler aracılığıyla oyun tasarımı, yazılım geliştirme, animasyon, yayıncılık ve oyun hukuku gibi alanlarda kapasite artışı sağlayacak bir oyun geliştirme kampı düzenlenecektir.

2.3.4.3. Kapasite Geliştirme

SOP kapsamındaki faaliyetlerin tümü hem İzmir'deki paydaşların hem de Ajansın kapasitesini arttırmaya yönelik faaliyetler içermektedir. Ancak diğer başlıklar altında da yer aldığından, bunlara burada ayrıca yer verilmemiştir. Kapasite geliştirme kapsamına giren diğer faaliyetler ise aşağıda özetlenmiştir.

Dijital ve Yalın Dönüşüm Alanlarında Farkındalık Yaratma ve Kültür Oluşturma Çalışmaları:

Bölgedeki dijital olgunluk seviyesinin artırılması ve dijital dönüşüm sürecinin hızlandırılması amacıyla bir taraftan farkındalık çalışmaları sürdürülürken diğer taraftan valilik koordinasyonunda ilgili kurum, oda borsa ve sektör temsilcileri ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. İzmir bölgesinde başlangıç olarak tarım ve lojistik sektörlerine yönelik dijital dönüşüm çalışmalarının yürütülmesinin bölgede çarpan etkisi oluşturarak başarı örnekleri ortaya çıkarabileceği belirlenmiştir. Bununla beraber, 2022 yılında Ajansımız tarafından hazırlanan İzmir Dijital Dönüşüm Merkezi Yol Haritası çalışmasına göre İzmir'de kamu ve özel sektörün yalın dönüşüm ve dijital dönüşüm konularına ilişkin bilgi ve dönüşüm kültürü yeterli seviyede değildir. Bununla birlikte yeni mezunların dijital

becerilere sahip olması ve söz konusu dönüşümü destekleyici nitelikli personelin yetiştirilmesine ihtiyaç vardır. Bu doğrultuda;

► Dijital Dönüşüm Bilgilendirme ve Kapasite Geliştirme Toplantıları

Dijital dönüşüm konusunda önceki dönemde gerçekleştirilen koordinasyon toplantılarında ve çalıştaylarda tespit edilen öncelik alanlarına odaklanılacaktır. Bu doğrultuda tarımda dijitalleşme ve imalat sanayiindeki lojistik süreçlerin dijitalleştirilmesi konuları başta olmak üzere yeşil ve mavi büyüme odağında dijital dönüşüm konusunda yönetici seviyesinde bilgilendirme yapmak ve ilgili kurumlar arası koordinasyonun sağlanması amacıyla tematik organizasyonlar gerçekleştirilecektir.

2.3.4.4. Ajans Destekleri

2026 Yılı Teknoloji ve Oyun Girişimciliği Teknik Destek Programı:

İzmir ekosisteminde yer alan oyun ve teknoloji girişimciliğine yönelik yapılan oyun girişimciliği ekosistem analizi ile teknoloji girişimciliği ekosistem analizi çalışmaları neticesinde ekosistemin geliştirilmesi ve girişimcilerin güçlendirilmesi için bazı teknik ihtiyaçların olduğu tespit edilmiştir. Bu analiz çalışmaları sonucunda elde edilen bulgular ışığında bölgedeki girişimlerin teknik ve operasyonel yönden desteklenerek kapasitelerinin artırılması amacıyla teknik destek programına çıkılacaktır. Programla birlikte oyun ve teknoloji girişimlerinin prototip üretimi gibi alanlarda ürün geliştirme süreçlerinin kolaylaştırılması ve sertifikasyon, patent, oyunların yayımlanması gibi konularda karşılaşılan darboğazların aşılması sağlanacaktır. Ayrıca girişimlerin yatırım, ortaklık ve satış gibi mali ve hukuki süreçlerinin yönetimine yönelik destek ve yönetim danışmanlığı verilmesi hedeflenmektedir.

Bornova Bilim ve Gençlik Merkezi GÜDÜMLÜ Proje Desteği:

2023 yılında İzmir'de ilk kez gerçekleştirilen TEKNOFEST Bilim, Havacılık ve Uzay Festivali yoğun bir ilgiyle karşılanmıştır. TEKNOFEST Havacılık, Uzay

ve Teknoloji Festivali sonrasında, etkinliğin gerçekleştirildiği bölgelerde etkiyi kalıcı hale getirmek, çocukların ve gençlerin yeni nesil öğrenme ortamları ile buluşmasını sağlamak amacıyla geliştirilmiş olan “keşif kampüsü” ve “bilim merkezi” adı altında faaliyet gösteren yapıları İzmir’e kazandırabilmek için çalışmalarına başlanmıştır. Proje tamamlandığında gençlerin kullanımına sunulacak olan bir Gençlik Merkezi oluşturulacak, aynı zamanda atölyeler, sergi alanları ve dene-yap laboratuvarları kurulması sağlanacaktır.

2.3.4.5. AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler

CREATE IN İZMİR: Kültürel ve Yaratıcı Endüstriler Girişimcilik Merkezi;

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Avrupa Birliği ortak girişimi olarak hayata geçirilen Rekabetçi Sektörler Programı kapsamında, Yaratıcı Endüstriler bileşeninde İzmir Ekonomi Üniversitesi’nin başvuru sahibi olduğu ve Ajansımızın proje ortakları arasında yer aldığı “Create In İzmir: Kültürel ve Yaratıcı Endüstriler Girişimcilik Merkezi Projesi” destek almaya hak kazanmıştır. Create In İzmir Projesi, İzmir’de yaratıcı kültür endüstrileri ekosisteminin geliştirilmesi ve güçlendirilmesini, yaratıcı endüstriler yoluyla bölgenin girişimcilik ve yenilikçilik kapasitesinin arttırılmasını, ekosistem aktörleri arasındaki bağların güçlendirilmesini, hedef sektörlerde ürün geliştirme kapasitesinin arttırılmasını, bölgeye güçlü, etkin ve aktörler arası işbirliğini somutlaştıran bir Yaratıcı Endüstriler Girişimcilik Merkezi’nin kazandırılmasını hedeflemektedir. Proje kapsamında ortak olarak yapılacak faaliyetler bu başlık altında gerçekleştirilecektir.

Türkiye’de Yaratıcı Ekonominin Uygun Dönüşümü İçin Kapasite Geliştirme Projesi (INSPIRE);

Rekabetçilik ve Yenilik Sektörel Operasyonel Programı kapsamında “Aktivite 3.2: AB Müktesebatı ve Sektör Yaklaşımı ile İlgili Kurumsal Kapasite Oluşturma” alt hedefi ile KAGM’nin başvuru sahibi rolü, Ajansımız ve İSTKA’nın ise proje ortağı rolü üstlendiği teknik destek projesi hayata geçirilecektir. Projenin ana hedefi, Bakanlığımız koordinasyonu ile Türkiye’nin yaratıcı ekonomi stratejisinin hazırlanması ve bu alanda etkili

bir yönetim mekanizması oluşturularak yaratıcı ekonomi alanındaki katma değer arttırılmasını sağlayacak kamusal yapının oluşturulmasıdır. Bu kapsamda ülkemizde yaratıcı ekonominin şekillenmesinde başat bölgeler olan İstanbul ve İzmir’in uygulama örneği teşkil edeceği biçimde, yaratıcı sektörler ve yaratıcı emeğe yönelik haritalamaların gerçekleştirilmesi, yaratıcı mesleklerin tanımlanması ve sınıflandırılması, yaratıcı ekonomiye yönelik mevcut istatistik modelin revizyonunun gerçekleştirilmesi (bu sayede doğru parametreler ve kriterler ile ölçmenin yapılabilmesi), yaratıcı sektörlerdeki paydaşların kapasitelerinin arttırılması, “Creative Summit of Türkiye” adı altında gerçekleştirilecek olan uluslararası zirve ile alana yönelik farkındalığın arttırılması amaçlanmaktadır. Proje bütçesi 2,9 milyon Avro olup uygulama süresi 26 aydır.

Avrupa Dijital İnovasyon Merkezleri - AgrInnovate EDIH Projesi;

Dijital Avrupa Programı kapsamında tarımda dijital teknolojilerin geliştirilmesinin desteklenmesi amacıyla İTTM Tarım Teknolojileri Girişim A.Ş., İzmir Ticaret Borsası, Türk Tarım Alet ve Makinaları İmalatçıları Birliği, Yaşar Üniversitesi, İmecemobil Tarım Platformu Elektronik Hizmetler Tic. A.Ş., Neohub Teknoloji Yazılım Pazarlama ve Danışmanlık A.Ş., Mersin Ticaret ve Sanayi Odası, Yazılım Sanayicileri Derneği ve Ajansımız ortaklığıyla sunulan AgrInnovate EDIH projesi 2024 destek almaya hak kazanmıştır. 2025 yılında uygulama safhasına geçilen proje kapsamında KOBİ’lerin ve kamu kurumlarının dijital dönüşümünü desteklemek amacıyla İzmir’de kurulacak Avrupa Dijital İnovasyon Merkezinin (ADİM), AB ve Asosiye ülkelerin tüm bölgelerini kapsayan bir ağ yapısına dâhil olması sağlanmaya başlanmıştır. Söz konusu Merkez sanayi ve KOBİ politikaları başta olmak üzere AB politikalarının hayata geçirilmesinde, şirketlerin ve kamu sektörünün yeşil ve dijital dönüşümünün desteklenmesinde önemli bir araç olacak. Merkezi bünyesinde yatırım öncesi test, eğitim ve beceri geliştirme, yatırım bulma desteği, ağ oluşturma ve inovasyon ekosistemlerine erişim gibi hizmetler sunmaktadır.

2.3.4.6. Diğer Proje ve Faaliyetler

Kurumlar arası ve projeler arası etkileşim ve işbirliği, SOP'un amacına ulaşılmasında kritik rol taşımaktadır. Söz konusu SOP kapsamında Ajansın bölgedeki diğer paydaşların gerçekleştireceği çalışmalarda yönlendirici olması söz konusu olabilecektir. 2024 yılı içinde yapılan SOP değerlendirmelerinde önemli bir yeni proje veya faaliyetin belirlenmesi durumunda SOP revize edilecektir.

2.3.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması

SOP'un süresi, 2024-2026 yıllarını içerecek şekilde üç yıldır. Bu süre içinde SOP'un temel faaliyetleri tamamlanacaktır. İlk yılda 2021-2023 yılları arasında uygulanan ve YGSOP'un devamı niteliğindeki faaliyetler sürdürülecek olup gerçekleştirilen analiz çalışmaları doğrultusunda 3 yıl boyunca tasarlanacak farklı destek mekanizmaları ile mali ve teknik destekler sağlanacaktır. Benzer şekilde daha önceki dönemde başlayan dış kaynak kullanımı kapsamında yürütülen projelerle ilgi faaliyetlere devam edilecektir.

SOP Zaman Planlama Tablosu				
İKY Kodu	Bileşen Adı	Süre	Başlangıç Dönemi (Yıl/Çeyrek)	Bitiş Dönemi (Yıl/Çeyrek)
1	İzmir'in Ar-Ge, Yenilik ve Girişimcilik Kapasitesinin Tespiti ve İzlenmesi	36 ay	2024/1	2026/4
2	Data İzmir Çevrimiçi Veri Yönetim Ortamı Geliştirilmesi	36 ay	2024/1	2026/4
3	Gençlerde Yenilikçilik ve Girişimcilik Kültürünün Oluşturulmasına Yönelik Faaliyetler	36 ay	2024/1	2026/4
4	Uluslararası Büyüme Odaklı Girişimci Hızlandırma Programlarının Uygulanması	36 ay	2024/1	2026/4
5	İzmir Girişimcilik Ekosisteminin Tanıtılması ve Koordine Edilmesi	36 ay	2024/1	2026/4
6	SOP Kapsamında Paydaşlar Tarafından Düzenlenen Etkinliklere Katılım ve İlgili Çalışmalar	36 ay	2024/1	2026/4
7	Yeni Kurulan Altyapıların Ekosisteme Entegrasyonu İçin Networking ve Bilgilendirme Etkinliklerinin Düzenlenmesi	24 ay	2025/1	2026/4
8	İzmir Yaratıcı Endüstriler Ekosisteminin Güçlendirilmesine Yönelik Çalışmalar	24 ay	2024/1	2026/4
9	Dijital ve Yalın Dönüşüm Alanlarında Farkındalık Yaratma ve Kültür Oluşturma Çalışmaları	36 ay	2024/1	2026/4
10	2026 Yılı Teknoloji ve Oyun Girişimciliği Teknik Destek Programı	12 ay	2026/1	2026/4
11	Bornova Bilim ve Gençlik Merkezi GÜDÜMLÜ Proje Desteği	24 ay	2026/1	2028/1
12	CREATE IN İZMİR: Kültürel ve Yaratıcı Endüstriler Girişimcilik Merkezi	36 ay	2023/1	2026/2
13	Türkiye'de Yaratıcı Ekonominin Uygun Dönüşümü İçin Kapasite Geliştirme Projesi (INSPIRE)	30 ay	2023/1	2026/1
14	AgrInnovate EDIH Projesi	36 ay	2025/1	2028/1

2.3.6. Yönetim ve Koordinasyon Düzenlemeleri

SOP'ların etkin bir şekilde yönetilmesini ve SOP'un gerektirdiği tematik uzmanlaşmayı sağlamak üzere Ajansta çalışma birimleri SOP temelli olarak kurgulanmıştır. Bu kapsamda SOP'un uygulanması Yenilik ve Girişimcilik Politikaları Birimi (YGPB) tarafından gerçekleştirilecektir. SOP kapsamındaki bileşenlerden sorumlu farklı birimler yukarıdaki bileşenler tablosunda yer almaktadır. SOP kapsamında yürütülecek alt programların ve güdümlü projelerin izlenmesinden ve değerlendirilmesinden Proje Uygulama ve İzleme Birimi sorumlu olacaktır.

SOP'un Ajans içi koordinasyon ve takibi Genel Sekreter ve Birim Başkanlarından oluşan SOP Yönetim Çalışma Grubu tarafından yapılacaktır. SOP Yönetim Çalışma Grubu'nun yapacağı aylık toplantılarla SOP sürecinin koordineli bir şekilde yönetimi sağlanacaktır. SOP içindeki faaliyetler konusunda ilgili birim başkanı tarafından uzman bazında Bileşen Sorumlusu belirlenecek ve Bileşen Sorumlusu tarafından oluşturulacak detaylı iş takvimi ışığında SOP Yönetim Çalışma Grubu tarafından gerekli takip gerçekleştirilecektir.

Programın genel ilerlemesi Ajans Yönetim Kurulu tarafından takip edilecek, varsa yaşanan sıkıntılar ve bunlara dair çözüm önerileri için kurulun isteği doğrultusunda SOP kapsamında iş birliği yapılan kurum ve kuruluşların da görüş ve önerileri alınabilecektir.

2.3.7. İzleme ve Değerlendirme

SOP çalışmalarının izleme ve değerlendirmesi, yukarıda belirtilen yönetim yapısı çerçevesinde sağlanacaktır. Yapılan düzenli toplantılarda SOP'un güncel durumu izlenerek, riskler değerlendirilecek ve gerekli düzenleyici önlemlerin alınması sağlanacaktır.

SOP kapsamında Ajans tarafından yürütülecek alt programların ve güdümlü projelerin izlenme ve değerlendirilmesinden PUİB sorumlu olacaktır. SOP kapsamında Ajans tarafından yürütülecek faaliyetlerin çıktılarının değerlendirilmesi YGPB tarafından gerçekleştirilecektir. SOP kapsamında diğer kurumlar tarafından gerçekleştirilecek faaliyetlerin izlenmesi SOP Yönetim Çalışma Grubu üyeleri tarafından gerçekleştirilecektir.

SOP'lar için 6 ayda bir hazırlanacak Dönemsel İlerleme Raporlarının ve SOP için 3. ve 5. yılların sonunda hazırlanacak kapanış raporlarının hazırlanmasından YGPB, YDO ve PUİB sorumludur. SOP'un 7. yılının sonunda ise, SOP Yönetim Çalışma Grubu tarafından bir etki analizi çalışması yapılması sağlanacaktır.

2.4. Kent ve Kültür Sonuç Odaklı Programı (Kültür SOP)

Kent ve Kültür SOP hakkında tanımlama amaçlı bilgiler aşağıda yer almaktadır. SOP'un daha detaylı bilgisi SOP Yönetim Planı'nda bulunmaktadır. 2026 yılı içinde yapılan SOP izleme ve değerlendirme çalışmalarında bu SOP kapsamına girebilecek yeni faaliyetlerin belirlenmesi durumunda SOP Yönetim Planı revize edilecektir.

2.4.1. Amaç

Genel Amaç

İzmir'in liman-kent kimliğinin tarih boyunca kent kültürü üzerinde sahip olduğu belirleyici rolü görünür kılmak, bölgedeki paydaşlar nezdinde bu konuda bir farkındalık ve fikir birliği tesis etmek

Özel Amaç 1: İzmir'de kent kimliği ve kent kültürüne ilişkin liman-kenti esas alan ortak bir kavrayışın geliştirilmesi

Özel Amaç 2: Kent kimliği ve kent kültürü alanında yapılan çalışmalarda yenilikçi teknolojilerin kullanımının yaygınlaştırılması

Özel Amaç 3: Kent belleği alanında yapılan çalışmalarda yenilikçi yaklaşım ve teknolojilerin kullanımının yaygınlaştırılması

2.4.2. Arka Plan ve Müdahale

Gerekçesi

Kalkınma; iktisadi, sosyal, kültürel ve çevresel gelişim eksenlerini bünyesinde barındıran çok boyutlu bir kavramdır. Bununla birlikte, kavramın ortaya çıkışı ve gelişim süreci içerisinde her bir eksen özelinde yaşanan gelişmeler, bir bütün olarak kalkınma kavramına ilişkin kavrayışı derinden etkilemiştir.

Kalkınma kavramı, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra bağımsızlığını kazanan eski sömürge devletlerinin az gelişmişlik sorunu bağlamında ortaya çıkmıştır. İlk dönem kalkınma teorisi ve uygulamasında, iktisadi yaklaşım egemendir ve kişi başına düşen gelirin arttırılması kalkınmışlığın temel göstergesi olarak kabul edilmiştir. Bunun için az gelişmiş ülkelerin

sermaye birikimini arttırması gerekmektedir ki bu da bu ülkelerin daha fazla yatırım yapması anlamına gelmektedir. Daha fazla yatırım, daha fazla üretim ve buna bağlı olarak da artan milli gelir şeklinde özetlenebilecek kalkınma politikası 1970'lere kadar etkisini sürdürmüştür.

1960'ların ikinci yarısından itibaren yapılan çalışmalar, uygulanan kalkınma politikalarının milli gelirde artışa yol açmakla birlikte bu gelirin adil dağılımı, sağlık ve eğitim hizmetlerine erişim, bölgeler arası gelişme farklılıkları gibi konularda sorunların devam ettiğini göstermiştir. Bu tespit, kalkınma teorisi ve uygulamasında iktisadi yaklaşımın sosyal yaklaşımla dengelenmesi gerektiği fikrini beraberinde getirmiştir. Amartya Sen'in "insan odaklı kalkınma" kavramında karşılığını bulan bu yaklaşım, Birleşmiş Milletler tarafından 1989 yılından itibaren her yıl düzenli olarak yayımlanan insani gelişmişlik göstergeleri aracılığıyla somutluk kazanmıştır. Bu gelişmelere koşut olarak aynı dönemde, özellikle ülke içi bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılmasına yönelik bölgesel kalkınma çabaları, hem teoride hem de uygulamada ağırlık kazanmaya başlamıştır.

Kalkınmak için gösterilen çabaların çevre üzerindeki olumsuz etkileri ve bu olumsuz etkileri gidermek adına yapılan çalışmalar kalkınma kavramının çevresel eksenini şekillendirmiştir. Özellikle 1990'lı yıllardan itibaren iklim değişikliği başlığı çerçevesinde giderek önem kazanmaya başlayan bu eksen, diğer tüm eksenlerin sürdürülebilirliğini sağlama işlevinden ötürü kavramın hâkim eksenine haline gelmiştir. Diğer bir ifadeyle, iktisadi ve sosyal eksenler karşısında çevresel eksen bir bakıma bağımsız değişken konumuna yükselmiştir.

Kalkınmayı salt iktisadi kazanım olarak ele alan yaklaşım, sosyal ve çevresel sorunlara yol açtıkça bu sorunlara yönelik çözüm üretme gayretleri kalkınmanın, sosyal ve çevresel eksenlerinin içeriğini oluşturmuştur. Bir bakıma, bu eksenler arasında etki-tepki şeklinde vücut bulmuş bir ilişki dinamiğinden söz edilebilir.

Bunlara kıyasla kalkınma ile kültür arasındaki ilişki daha derin ve kapsayıcıdır.

Türk Dil Kurumu'na göre kültür; *“Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmeye kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü”* olarak tanımlanmaktadır. Kalkınma kavramının iktisadi, sosyal ve çevresel eksenleri ve kalkınmak adına bu eksenler özelinde yapılanlar bir bütün olarak değerlendirilip, bu tanım ile birlikte düşünüldüğünde, kültür kavramının her üç ekseninde içerdiği anlaşılmaktadır. Bir başka deyişle, kalkınma sürecini bir bütün halinde kültür üretme süreci olarak da niteleyebiliriz. Ancak burada kültür üretme süreci ile kastedilenin, insanlık tarihinin belli bir dönemine özgü ve belli koşullar altında ortaya çıkmış olduğu akılda tutulmalıdır.

Kalkınma kavramına sosyal bilimler perspektifinden yaklaşıldığında, modernlik, modernite, ilerleme kavramları ile karşılaşılmaktadır. Kalkınmak bir yönüyle ilerlemektir, mevcut durumdan daha iyiye doğru yol almaktır. Peki, burada “ilerleme nedir, iyi nedir?” diye sorulduğunda, modernlik tartışması aracılığıyla kalkınmanın kültür ile ilişki kurduğu bağlama adım atılmaktadır.

İkinci Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan yeni bağımsız devletler açısından kalkınmanın rol modelini, sanayileşmiş batılı devletler temsil etmekteydi. Bir bakıma, onlar gibi olmak kalkınmak, popüler ifadesiyle modern olmak anlamına gelmekteydi. Batı Avrupa’da üretim teknolojilerinde yaşanan değişimle birlikte ortaya çıkan, giderek insanı, içinde yaşadığı toplumu ve kurumları değiştirip onlara yeni bir form kazandıran kapitalist kültür; modern insanın, toplumun, kurumların ve devletin içinde yaşadığı (Bourdieu’a atıfla) habitus olarak nitelenebilir. Bu habitusta hayat bulan modernite, insanlık tarihinin son dört yüzyıllık döneminde öyle baskın bir paradigma haline gelmiştir ki kalkınmış olma haline içkin iktisadi, sosyal, kültürel ve çevresel eksenlerin belirleyicisi olmuştur. Dolayısıyla, iktisadi ilerleme odağında ortaya çıkan ve zaman içerisinde sosyal ve çevresel ilerlemeyi de bünyesine katan kalkınma kavramını, Batı kültüründen ayrı ele

almak mümkün değildir. Bu yönüyle, kalkınma aynı zamanda kültürel bir tercihin de ifadesi anlamına gelmektedir. Ancak, bu tercih kalkınma ile kültür ilişkisinin bir yönünü açıklamaktadır. Batı Avrupa dışındaki coğrafyalarda yaşayan toplumların sahip olduğu kültürel birikimin, bu toplumların kalkınma sürecine etkileri ilişkisinin diğer yönünü oluşturmaktadır.

Kalkınma ile kültür arasındaki ilişkinin diğer yönüne, kalkınma politikalarının evrenselliği ile yerelliği bağlamında yürütülen tartışmalar ışık tutmaktadır. İlk dönem kalkınma politikaları incelediğinde, az gelişmiş ülkelere tek bir reçete sunulduğu görülmektedir. Bunun arkasında yatan düşünce de modernite ile yakından ilgilidir. Modernlik düşüncesi, bir yönüyle tekçidir ve geleneksel toplumların modernleşmesi için Batı Avrupa modelini esas alan tek bir yol olduğunu varsayar. Kalkınma da modernleşme sürecinin bir parçası olarak ele alındığında, az gelişmiş ülkeler açısından izlenmesi gereken yol kendiliğinden ortaya çıkmış olmaktadır. Ancak, uygulamaya bakıldığında, tek reçete yaklaşımının başarılı olmadığı görülmektedir. Tam aksine her ülkenin kendine özgü koşullarını dikkate alan politika uygulamalarının daha başarılı sonuçlar verdiği dikkati çekmektedir. Ülkelerin kendine özgü koşullarını belirleyen ise, o ülkenin kültürüdür ve kalkınma ile kültür arasındaki ilişkinin diğer yönünün başlangıç noktasıdır.

Modernizmin tekçi yaklaşımına karşılık post-modernizm, yerelliği ve çok kültürlülüğü öne çıkarır. Bu ise, kalkınmak için tek bir reçete yerine birden fazla ve farklı reçeteler olabileceği düşüncesine kapı aralar. Reçetelere farklılığını veren kültürel birikimin anlaşılabilmesi için tarih, siyaset bilimi, sosyoloji, antropoloji, tarihsel coğrafya, iktisadi coğrafya gibi sosyal bilim disiplinlerinden yararlanmak gerekir. Bu sayede kalkınma ile kültür arasında yereli de dikkate alan bir bakış açısının ortaya çıkışı mümkün hale gelir. Kent ve Kültür Sonuç Odaklı Programı (SOP) da yukarıda izah edilen bağlam çerçevesinde, TR31 İzmir Bölgesi’nin kendine özgü koşullarını keşfetmeye ve anlamaya yönelik çalışmalar yapmak ve bu yolla güncel bölgesel kalkınma sorunlarının çözümüne katkı sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

Kent ve Kültür SOP, Ajansımız tarafından kent kültürü

alanında 2019 yılından itibaren yürütülen çalışmaların sentezi olarak ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda, 2019 yılında yayın hayatına başlayan “İzmir Kalkınma Ajansı Kültür Yayınları”, ilk adımı teşkil etmektedir. Beş yıllık süre zarfında İzmir’in kültür varlıkları, kültür insanları ve kent tarihi konu başlıklarında toplam 13 eser yayımlanmıştır.

İzmir Zaman Makinesi projesi, bu süreçte Ajansın kent kültürü alanında hayata geçirdiği ikinci önemli projedir. 2020 yılında başlayan proje kapsamında, İzmir’in insan yerleşimine konu 8.500 yıllık tarihinin önemli dönemleri ve bu dönemleri temsil eden yerleşim yerleri, güncel teknolojiler kullanılarak üç boyutlu olarak modellenmiştir. Kültür ile teknolojinin buluştuğu öncü ve özgün bir platform olarak İzmir Zaman Makinesi, akıllı bir turizm uygulaması olmasının ötesinde sahip olduğu nitelikli bilimsel içerik sayesinde kent kültürüne katkı sağlamaktadır.

Kültür Yayınları ve İzmir Zaman Makinesi projeleri kapsamında yürütülen çalışmalar, Ajans bünyesinde kent kültürüne ilişkin önemli bir birikimin oluşmasını beraberinde getirmiştir. Beş yıllık süre zarfında kent kültürü özelinde elde edilen her bilgi, geçmiş ile güncel arasındaki bağları keşfetmeye ve bu sayede güncel konuları daha derinlemesine analiz etmeye imkân vermiştir. Bu tespiti teyit eden en önemli örnek, Ajansımızın deniz ekonomisi çalışmaları olmuştur. 2020 yılında uygulamaya başladığımız Deniz Ekonomisi SOP, İzmir’in bir liman kenti olması ve bu özelliğinden ötürü de deniz ve kıyı ekonomisinin geliştirilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Aynı dönemde yoğunluk kazanan kent kültürü çalışmaları, İzmir’in liman-kent kimliğinin tarihsel ve iktisadi coğrafya bağlamında daha iyi anlaşılmasını ve Deniz Ekonomisi SOP kapsamında yürütülen güncel çalışmalar ile bağlantılar kurulmasını sağlamıştır. Kültür yayınları kapsamında dilimize kazandırılan Necmi Ülker’in “Ticaret Şehri İzmir’in Doğuşu (1688-1740)” isimli eser, İzmir’in 19. yüzyılda Levant’ın Başkenti olarak konumlanmasını beraberinde getiren tarihi süreçte, limanın ve buna bağlı olarak gelişen dış ticaretin sahip olduğu

rolü, özellikle Marsilya Ticaret Odası arşivlerinden derlediği verilerle açıklamaktadır.

Geçmişin bilgisi, İzmir’in kendini bir liman-kent olarak var ettiğini ortaya koyarken, güncel durumda bölgesel kalkınma için işe nereden başlanması gerektiğine dair de önemli bir ipucu vermektedir. Bu ipucundan hareketle güncelin bilgisi incelediğinde, bölgesel girdi-çıkıti analizi sonuçlarına göre İzmir’in ülke ekonomisi açısından en büyük katma değeri liman ve lojistik altyapısıyla yaratması ve kent ekonomisinin büyümesi ile liman ve lojistik altyapının gelişmesi arasında doğru yönlü bir ilişki olduğu tespitleri daha anlamlı hale gelmektedir. Bu sayede, Ajans çalışmalarında İzmir’in liman-kent kimliğinin geliştirilmesi ana odak haline gelmiş ve diğer ilgili tüm çalışmalar liman-kent kimliği ile birlikte ele alınır, düşünülür olmuştur. Bir diğer ifadeyle, kent kültürü alanında elde edilen birikim, Ajansın çalışma yöntemi üzerinde doğrudan etkide bulunmuştur.

İzmir’in liman-kent kimliğine ilişkin geçmiş ile güncel arasındaki sürekliliği esas alan bir bakış açısının Ajans çalışma yöntemine içerilmesini sağlayan kent kültürü alanındaki çalışmaların daha sistemli hale getirilerek diğer alanlarda da benzer nitelikte kazanımların elde edilmesi, Kent ve Kültür SOP’nın temel hedefidir. Bu hedefe ulaşmak adına, bölgesel kalkınma çalışmalarını destekleyecek bir kent kültürü kavrayışının ortaya konması gerekmektedir.

“Kent kültürü kavramı açıklanırken kültür birikiminin bir ögesi olan, o kültüre ait değerleri temsil eden, tarihin ve doğanın kentte bırakmış olduğu birikimi yansıtan temel ögeyi yani kent kimliğini belirtmek gerekmektedir.”³ Her kentin kimliğinde ise, o kentin süreklilik kazanmış ayırt edici özellikleri saklıdır ve bir kentin kimliğini oluşturan onun kültür varlığı iken, kültürüne katkıda bulunan da kentin kimliğidir.⁴ Bu bağlamda kentler, coğrafi özellikleri, iklimi, bitki örtüsü, tarihi geçmişiyle kültürü üreten yaratıcı eylem üzerinde etkide bulunurlar. Başka bir ifadeyle, kent kimliğini oluşturan unsurlar o kentin kültürü üzerinde belirleyici etkiye sahiptir. Diğer taraftan, bir bütün olarak

3 Yasemin Hayta, “Kent Kültürü ve Değişen Kent Kavramı”, Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 5, Sayı 2, 2016, s.173

4 Ruşen Keleş, “Kent ve Kültür Üzerine”, Mülkiye Dergisi, Cilt 29, Sayı 246, 2005, s.14

kültür üretim süreci kenti değiştirir ve dönüştürür. Dolayısıyla, kent kültürü ve kent kimliği arasında çok yakın bir etkileşim bulunmaktadır.⁵

Kent kültürü ve kent kimliği kavramlarına ilişkin ortaya konan çerçeve doğrultusunda, İzmir özelinde bölgesel kalkınma çalışmalarını desteklemek üzere Ajansımız tarafından **“Hafıza İzmir”** olarak isimlendirilen bir kent kültürü kavrayışı geliştirilmiştir.

2024-2028 Bölge Planı hazırlıkları kapsamında yapılan bir araştırmada sorulan “İzmir denince aklınıza ne geliyor” sorusuna en fazla yanıt oluşturan cevap, “deniz” olmuştur. Denize kıyısı olmak, İzmir’in bir coğrafi özelliğidir ve bu yönüyle kent kimliğinin ayırt edici özelliklerinin başında gelmektedir. Bunun kent kültürü ile ilişkisi ise, “liman” aracılığıyla kurulmaktadır. İzmir’in tarihi bir bütün olarak değerlendirildiğinde, kentin gelişiminde limanın daima belirleyici olduğu görülmektedir. Özellikle 17. yüzyıldan günümüze kadar uzanan zaman dilimi içerisinde kentin gelişimi tamamıyla liman ekseninde şekillenmiştir. Güçlü bir limanın varlığı, ticaretin gelişmesi için gerekli koşulları sağlarken, ticaret için farklı milletlerden insanların İzmir’e gelip yerleşmesi ve burada yaşamaya başlamasıyla birlikte kent kültürü çeşitlenmeye ve zenginleşmeye başlamıştır. Farklı coğrafyalardan gelip İzmir’de buluşan insanların etkileşimi, kentin yaratıcılık kapasitesini de arttırmıştır.

Limanın İzmir kent kültürü ve kimliğindeki belirleyici rolünü, artan ticaret ve buna bağlı olarak kentin büyümesi, kent büyüdükçe gündeme gelen yeni ihtiyaçlara cevap vermek üzere ortaya çıkan yeni kurumlardan, yapılardan ve bunlara hayat veren kişilerden takip etmek mümkündür. Ticaret hacmindeki artışa bağlı olarak 19. yüzyılın ikinci yarısında inşa edilen yeni liman ve rıhtım, bunun sonucu olarak kente kimliğini veren unsurlardan biri olarak kordon boyunun ortaya çıkışı, Osmanlı İmparatorluğu döneminde Anadolu topraklarındaki ilk demiryolu hattının yapımı ve İzmir’in erişilebilirliğinin artmasının kent kültürü ve kimliği üzerinde doğrudan etkileri olmuştur. Henüz Cumhuriyet ilan edilmeden yeni dönemin ekonomi politikasını tayin etmek üzere toplanan Türkiye

İktisat Kongresi için İzmir’in tercih edilmesi, ülkenin en büyük uluslararası ticaret fuarına İzmir’in ev sahipliği yapması, 1950’lerde Alsancak Limanı’nın yapımı, liman ekseninde gelişen kent kimliğinin tarihsel sürekliliğini göstermektedir. Ajansımız tarafından 2022 yılında yayımlanan *“İzmir Limanları Mevcut Durum Analizi ve Gelişim Perspektifi”* çalışması da bir yönüyle bu tarihsel sürekliliğinin güncelliğine dikkat çekerken, diğer yönüyle de liman-kent kimliğinin İzmir için orta ve uzun vadede belirleyici rolünün devam edeceğini ortaya koymaktadır.

Hafıza İzmir, İzmir’in 8.500 yıllık tarihini dikkate alan ancak özellikle modern İzmir’i ortaya çıkaran 17. yüzyıl ve devamındaki gelişmelere odaklanan bir yaklaşımla kent kimliğini ele almakta ve İzmir kent kimliğini liman, ticaret ve yaratıcılık olmak üzere üç ana eksen etrafında kavramaktadır. Bu yaklaşım odağında tasarlanan SOP kapsamında yer alan çalışmalar ve faaliyetler aracılığıyla bir yönüyle kent kültürü ve kimliğine yönelik bilgi üretilmesi diğer yönüyle de güncel bölgesel kalkınma meselelerinin kavranmasında ve çözümünde bu bilginin kullanılması hedeflenmektedir.

Ön Risk Değerlendirmesi

Hafıza İzmir, İzmir kent kimliğine ilişkin yeni bir bağlam önermekte ve bu bağlam çerçevesinde yapılan çalışmalar ile yürütülen faaliyetlerden elde edilen bilgilerin kentin güncel sorunlarının çözümünde kullanılmasını sağlamaya yönelik bir gaye gütmektedir. Kültür alanında yapılan çalışmalar doğası gereği öznel içerir ve Hafıza İzmir de bundan muaf değildir. Dolayısıyla, SOP’ta yer verilen hedeflerin hayata geçirilmesine ilişkin en önemli risk, Hafıza İzmir’in İzmir kent kimliğine ilişkin önerdiği bağlamın, ilgili kurumlar ve kişiler tarafından kabul görmemesidir. Bununla birlikte, Ajansımızın son beş yıllık dönemde kültür alanında yürüttüğü faaliyetler sadece İzmir’de değil ulusal ölçekte de yankı uyandırmış ve alanın önde gelen kişi ve kurumları tarafından takdir edilmiştir. Bundan ötürü, söz konusu riskin, ilgili kurumlar ve kişileri Hafıza İzmir çalışmalarına aktif bir şekilde dâhil ederek ve taraflar arasında açık bir iletişim yürüterek yönetilebileceği değerlendirilmektedir.

5 A.g.e., s.14

2.4.3. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Söz konusu SOP kapsamında ulaşılması hedeflenen sonuçlar aşağıdaki Temel Performans Göstergeleri ve Çıktı Performans Göstergeleri tablolarında yer almaktadır.

Temel Performans Göstergeleri					
No	Gösterge Adı	Birim	Hedef	Doğrulama Kaynağı	İlgili Özel Amaç (lar)
1	Kültür Yayınları İçin İşbirliği Yapılan Kurum Sayısı	Adet	2	Ajans Verileri	1, 3
2	İzmir Zaman Makinesi Projesi Kapsamında Yapılan İşbirliği Sayısı	Adet	3	Ajans Verileri	2
3	İzmir Zaman Makinesi Projesi İçin Gelir Modeli Geliştirilmesi	Adet	1	Ajans Verileri	2
4	Kent Kimliği Dijital Arşivi İçin Arşiv Malzemesi Başlayan Kurum Sayısı	Adet	2	Ajans Verileri	3
5	Kent Kimliği Dijital Arşivi İçin Arşiv Malzemesi Başlayan Kişi Sayısı	Adet	2	Ajans Verileri	3
6	Hafıza İzmir Çalışmaları İçin İşbirliği Yapılan Kurum Sayısı	Adet	5	Ajans Verileri	3
7	Hafıza İzmir Çalışmaları İçin İşbirliği Yapılan Kişi Sayısı	Adet	20	Ajans Verileri	3
8	İzmir Kent Kültürü ve Kimliği Araştırma Merkezi Kurulması	Adet	1	Ajans Verileri	3
9	Hafıza İzmir Atölyelerinde Uygulamalı Eğitim Alan Öğrenci Sayısı	Adet	150	Ajans Verileri	2, 3

Çıktı Performans Göstergeleri					
No	Çıktı Göstergesi	Birim	Hedef		Doğrulama Kaynağı
			2026	Toplam	
1	Kültür Yayınları Kapsamında Basılan Telif Eser Sayısı	Adet	6	20	Ajans Faaliyet Raporu
2	İzmir Zaman Makinesi Kapsamına Dâhil Edilen Yeni İçerik Setleri	Adet	1	3	Ajans Faaliyet Raporu
3	Kent Kimliği Dijital Arşivi Kapsamında İndeks Çalışması Tamamlanan Arşiv Malzemesi	Adet	5.000	25.000	Ajans Faaliyet Raporu
4	Kent Kimliği Dijital Arşivinde Yer Alan Malzeme Kullanılarak Geliştirilen İçerik Sayısı	Adet	10	50	Ajans Faaliyet Raporu
5	Kent Kimliği Dijital Arşivini Veri Tabanlarına Dâhil Eden Üniversite-Kurum Sayısı	Adet	5	50	Ajans Faaliyet Raporu
6	Gerçekleştirilen Hafıza İzmir Sergisi Sayısı	Adet	1	3	Ajans Faaliyet Raporu
7	Gerçekleştirilen Hafıza İzmir Sempozyumu Sayısı	Adet	1	4	Ajans Faaliyet Raporu
8	Hafıza İzmir İçerik Geliştirme Çalışmaları İçin Desteklenen Kişi ve Kurum Sayısı	Adet	5	15	Ajans Faaliyet Raporu
9	Hafıza İzmir Atölyesi Kapsamında Restore Edilen Eser Sayısı	Adet	1	5	Ajans Faaliyet Raporu
10	Katılım Sağlanan Yurtiçi ve Yurtdışı Etkinlik ve Organizasyon Sayısı	Adet	3	10	Ajans Faaliyet Raporu

2.4.4. Proje ve Faaliyetler

Söz konusu SOP kapsamında gerçekleştirilecek olan program, proje ve faaliyetler aşağıdaki SOP bileşenleri tablosunda yer almaktadır.

SOP Bileşenleri Tablosu						
İKY Kodu	Bileşen Adı	Tür	Yöntem	Sorumlu Kuruluş	Sorumlu Birim	Özel Amaç(lar)
1	Kültür Yayınları	Faaliyet	Araştırma, Analiz ve Programlama	İZKA	Hafıza İzmir ÇG	1
2	Tercüme Odası Yayınları	Faaliyet	Araştırma, Analiz ve Programlama	İZKA	Hafıza İzmir ÇG	1
3	İzmir Zaman Makinesi	Faaliyet	Araştırma, Analiz ve Programlama	İZKA	Hafıza İzmir ÇG	2
4	Kent Kimliği Dijital Arşivi	Faaliyet	Araştırma, Analiz ve Programlama	İZKA	Hafıza İzmir ÇG	3
5	Hafıza Çalışmaları	Faaliyet	Araştırma, Analiz ve Programlama	İZKA	Hafıza İzmir ÇG	3
6	İzmir Hafıza Katmanları	Faaliyet	Araştırma, Analiz ve Programlama	İZKA	Hafıza İzmir ÇG	3
7	Hafıza İzmir Koruma ve Sergileme Çalışmaları	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	İZKA, İlgili Kazı Başkanlıkları	Hafıza İzmir ÇG	1, 3
8	Orta ve Yeni Çağlarda İzmir Araştırmaları Sempozyumu	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	İZKA	Hafıza İzmir ÇG	1, 3
9	İzmir Zaman Makinesi Gelir Modeli	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	İZKA	Hafıza İzmir ÇG	2
10	UNESCO Dünya Miras Listesi Adaylık Çalışmaları	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	İZKA	Hafıza İzmir ÇG	1, 3
11	İzmir Markaları Araştırma Projesi	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	İZKA	Hafıza İzmir ÇG	1, 3
12	Hafıza İzmir Atölyeleri	Faaliyet	Kapasite Geliştirme	İZKA-İlgili Üniversite	Hafıza İzmir ÇG	2,3
13	Hafıza İzmir: İzmir Kent Kültürü ve Kimliği Araştırma Merkezi	Faaliyet	Kapasite Geliştirme	İZKA-İlgili Üniversite	Hafıza İzmir ÇG	3
14	SOP Kapsamında Paydaşlar Tarafından Düzenlenen Faaliyetlerle İlgili Çalışmalar	Faaliyet	Kapasite Geliştirme	İZKA	Hafıza İzmir ÇG	1, 2, 3

2.4.4.1. Araştırma, Analiz, Programlama

Bu SOP kapsamında, Ajansın mevcut çalışmalarına ek olarak aşağıdaki araştırma ve analizlerin yapılması planlanmıştır.

Kültür Yayınları:

“Manzaram İzmir” isimli kitapla 2019 yılında yayın hayatına başlayan Kültür Yayınları kapsamında “İzmir’in Kültür Varlıkları”, “İzmir’in Kültür İnsanları” ve “İzmir Tarihi” olmak üzere üç başlık altında bugüne kadar 17 eser yayımlanmıştır. İlk kitabın yayımlanmasından itibaren aradan geçen altı yıllık zaman dilimi boyunca ülke genelinde takdir toplayan eserlerin basılmasına vesile olan Ajansımız Kültür Yayınları, İzmir özelinde kamusal yayıncılığın canlanmasına öncülük etmiştir. 2021 yılında İzmir Ekonomi Üniversitesi Yayınevi’nin kurulması ile İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin şirketi olan İZELMAN’ın 2023 yılında kamusal yayıncılığa başlaması, bu kapsamda dikkati çeken önemli örneklerdir.

Kültür yayınları, SOP dönemi boyunca üç başlık altında yayınlarına devam edecek olup Hafıza İzmir yaklaşımı doğrultusunda özellikle İzmir’in Kültür İnsanları ve İzmir Tarihi başlıkları altında İzmir’in liman-kent kimliğini odağa alan telif eser yayınları ile çeviri eser yayınlarına odaklanacaktır. Bu kapsamda, özellikle yurtdışında İzmir’in tarihini konu edinen doktora tezlerinin çeviri çalışmalarına ayrı bir önem verilecektir. Ayrıca Ajansımız Kültür Yayınları’nın sürdürülebilirliğini sağlamak ve yayınların daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlamak amacıyla çeşitli kurum ve kuruluşlarla işbirlikleri geliştirilecektir.

Tercüme Odası Yayınları:

Tercüme Odası Yayınları ile Ajansımızın İzmir özelinde odaklandığı üç temel kalkınma başlığı olan Yeşil Büyüme, Mavi Büyüme ve Turuncu Büyüme eksenlerinde, başvuru kaynağı niteliğindeki eserlerin Türkçeye kazandırılması amaçlanmaktadır. Her yıl bu üç tematik başlık altında en az birer çeviri eser yayımlanması hedeflenmekte; seçim sürecinde hem uluslararası literatürde saygınlığı bulunan hem de Ajans’ın kalkınma vizyonu ile örtüşen çalışmalara öncelik verilmektedir. 2026 yılında yapılacak çalışmalarda,

yayımlanacak eserlerin içeriklerine ve telif süreçlerine odaklanılacak; özellikle yenilenebilir enerji, temiz enerji, endüstriyel simbiyoz, İzmir limanları, lojistik altyapı, oyun sektörü, fikri mülkiyet ve kent kültürü gibi alanlarda temel başvuru niteliğindeki kaynaklar dilimize kazandırılacaktır. Çeviri eserlerin tamamı, hem basılı hem de dijital ortamda yayımlanacak; aynı zamanda kurumsal web sitesi üzerinden erişime sunularak daha geniş kitlelere ulaşması sağlanacaktır.

İzmir Zaman Makinesi:

İzmir Zaman Makinesi, kendi türünde öncü ve özgün bir projedir. Proje kapsamında İzmir’in insan yerleşimine konu 8.500 yıllık tarihinin önemli dönemleri ve bu dönemleri temsil eden yerleri ile yapıları güncel teknolojiler kullanılarak üç boyutlu olarak modellenmiştir. Modelleme çalışmaları, bilimsel çalışmaların bulguları dikkate alınarak gerçekleştirilmiş ve modeli yapılan yerler ile yapıların gerçeğe en yakın halleri tasarlanmaya çalışılmıştır. Modelleme çalışmalarının yanı sıra her bir dönem ve yapı özelinde, ilgili yazından istifade edilerek nitelikli içerikler geliştirilmiştir. Böylece, kültür ile teknolojinin buluştuğu yenilikçi bir platform olarak İzmir Zaman Makinesi meydana gelmiştir.

İzmir Zaman Makinesi içerik geliştirme çalışmalarına SOP dönemi boyunca devam edilecektir. Hafıza İzmir yaklaşımı doğrultusunda, İzmir’in liman-kent kimliğine odaklanması öngörülen içerik geliştirme çalışmaları iki başlık altında hayata geçirilecektir.

17.yüzyıldan itibaren İzmir Limanı’nın güçlenmesine bağlı olarak artan ticaretin kentteki en önemli yansımalarından biri, yeni han binaların inşa edilmesiyle kendini göstermiştir. Kente kimliğini veren bu han yapılarının birçoğu günümüze ulaşamamış, günümüze ulaşanları ise farklı işlevlerle hayatını sürdürmektedir. Ticaretin gelişmesine bağlı olarak giderek artan yabacı nüfus ve buna bağlı olarak ortaya çıkan gelişmelerin de kent açısından önemli yansımaları olmuştur. Bunların başında, sakinlerinin kimliğinden ötürü İzmir’in yerli nüfusu tarafından “Frenk Sokağı” olarak adlandırılan, dönemin eserlerinde “Küçük Paris” olarak nitelenen yerleşimin doğuşu gelmektedir.

Batı tarzı yapılara ev sahipliği yapan ve günümüzde Alsancak olarak bilinen bu bölgede, hala o dönemin izlerini yansıtan binalara rastlamak mümkündür. SOP dönemi boyunca İzmir Zaman Makinesi içerik geliştirme çalışmalarının ilk başlığı kapsamında, ticaret hanları ve Frenk Sokağı odağında İzmir'in ticaret hayatı konu edilecek olup içerik geliştirme yöntemi olarak modellemenin yanı sıra dönemin eserlerinden yola çıkılarak hikâyeleştirme yoluyla konunun uzmanı olmayan insanlara yönelik özgün bir üslup oluşturulmaya çalışılacaktır.

Antik dönemde kurulmuş ve İon Birliğini meydana getiren 13 şehir devletinden 8'i (Ephesus, Kolophon, Lebedos, Teos, Erithrai, Klazomenai, Phokaia ve Smyrna) İzmir il sınırları içerisinde yer almaktadır. Batı Avrupa'da aydınlanma felsefesinin ortaya çıkışına ve süre gelen düşünürlerin esin kaynağı haline gelen antik dönem filozoflarının önemli bir bölümü, İon şehir devletlerinde yaşamıştır. Ephesus doğumlu Heraklitos ile Klazomenai doğumlu Anaksagoras dönemin önemli filozofları arasındadır ve bugünkü İzmir'de yaşamışlardır. Her biri aynı zamanda birer liman-kent olan bu şehir devletlerinde üretilen felsefi bilgilerin günümüze kadar uzanan etkileri olmuştur ve İzmir bu bilginin üretildiği mekân olması itibarıyla da dünya açısından önemli bir kültürel mirasa ev sahipliği yapmaktadır. SOP dönemi boyunca İzmir Zaman Makinesi içerik geliştirme çalışmalarının ikinci başlığı kapsamında, İon şehir devletleri konu edilecektir.

Kent Kimliği Dijital Arşivi:

Hafıza İzmir, İzmir kent kimliğini liman, ticaret ve yaratıcılık eksenlerinden oluşan bir bağlam içerisinde ele almayı önermektedir. Kent kimliğini şekillendiren temel unsurlar olarak liman, ticaret ve yaratıcılık eksenlerinin her biri kişiler, kurumlar ve mekânlar özelinde somutluk kazanmaktadır. Diğer bir ifadeyle, bu eksenlere ilişkin içerik malzemesine her bir eksenle ilişkisi olan kişiler, kurumlar ve mekânlar aracılığıyla ulaşılabilir. Bu bağlamda, SOP dönemi boyunca Hafıza İzmir'in bilgi tabanını oluşturmak amacıyla Ajans tarafından "Kent Kimliği Dijital Arşivi" kurulacak ve hizmete alınacaktır.

Ajansımız kütüphanesine 2022 yılında kazandırılan "Şerif Remzi Reyent Arşivi", Kent Kimliği Dijital Arşivi'nin nüvesini teşkil etmektedir. Şerif Remzi Reyent, 1890 yılında İzmir'de doğmuş ve Cumhuriyetin kuruluşunu takip eden dönemde İzmir iş dünyasının önde gelen isimleri arasında yer almıştır. İncir ticaretiyle uğraşan ve dünyanın birçok ülkesine incir ihraç eden Reyent, Hafıza İzmir'in liman ve ticaret eksenlerinin kesişiminde hem kişi hem de sahibi olduğu firmalar (kurum) ve binalar (mekân) aracılığıyla kendine yer bulmaktadır. 35.000'den fazla belgeden oluşan ve Ajans kütüphanesinde yer alan "Şerif Remzi Reyent Arşivi"nin sayısallaştırma çalışmaları tamamlanmış ve Hafıza İzmir'e özgü indeksleme çalışmaları ise, 2026 yılı içerisinde tamamlanmış olacaktır. Ayrıca indekslenen ve hikayeleri tamamlanan koleksiyonların Avrupa'nın dijital kültürel mirasını bir araya getiren Avrupa Birliği destekli dijital platform EUROPENA'ya entegre edilerek geniş bir araştırmacı ağı ile buluşturulması hedeflenmektedir. Müzeler, kütüphaneler, arşivler ve görsel-işitsel koleksiyonlar gibi binlerce kültürel kurumun dijital içeriklerini tek bir çatı altında toplayarak araştırmacılara, öğrencilere, sanatçılara ve kamuya ücretsiz olarak sunan EUROPENA ağına ülkemizden akredite olan ilk arşiv yapısının Hafıza İzmir olması amaçlanmaktadır.

SOP dönemi boyunca Kent Kimliği Dijital Arşivi için bağış ya da ödünç yöntemiyle yeni arşiv malzemesi temin etmek amacıyla ilgili kişi ve kurumlarla temasa geçilecektir. Ancak istisnai ve kent kimliği açısından göz ardı edilemez nitelikte arşiv malzemeleri için bütçe imkânları ölçüsünde satın alma yoluna başvurulacaktır. Temin edilen yeni arşiv malzemelerinin sayısallaştırma ve indeksleme çalışmaları için üniversiteler ile işbirliği yapılması ve bu çalışmaların ilgili öğretim üyelerinin rehberliğinde öğrenciler eliyle yapılması hedeflenmektedir.

Hafıza Çalışmaları:

Hafıza İzmir'in önerdiği kent kimliği bağlamı çerçevesinde içerik üretilmesi amacıyla SOP dönemi boyunca hafıza çalışmaları yapılacaktır. Bu kapsamda öncelikle liman, ticaret ve yaratıcılık eksenleri özelinde konu başlıkları tespit edilecek ve bu konu başlıklarına

ilişkin yapılacak hafıza çalışmaları için üniversiteler, ilgili kişi ve kurumlarla işbirliği yapılacaktır. Ajans tarafından belirlenen konu başlıklarının yanı sıra ilgili tarafların da konu başlığı önermesine imkân verecek bir işbirliği modeli geliştirilecektir.

İzmir Hafıza Katmanları:

Hafızayı, geçmişin yaşanmışlıklarından akılda kalanlar şeklinde tanımlamak mümkündür. Bir kentin hafızasından söz edildiğinde, o kentin tarihi boyunca kentte yaşamış insanlar ve bu insanlar eliyle kent içerisinde yapıp edilmiş her şeyden günümüze ulaşmış izleri takip etmek gerekir. Bu takip bir yönüyle hafızanın keşfedilmesi ve keşfedildikçe de yeniden inşa edilmesi sonucunu beraberinde getirir.

Geçmişin izlerinin takip edilebileceği ve böylece kentin hafızasının keşfedilebileceği yerlerin başında, sokaklar ve caddeler gelmektedir. Özellikle sokak ve cadde isimleri kent hafızasının önemli bir katmanını teşkil etmektedir. Aynı zamanda bu isimler, kent kültürü ve kent kimliği açısından da önemli bir kaynak niteliğindedir.

SOP dönemi boyunca kent merkezinden başlayarak İzmir'in sokak ve cadde isimlerinin envanteri çıkarılacak, bu isimlerin kent tarihi, kültürü ve yaşamındaki yerine ilişkin içerik çalışmaları yapılacak ve tüm içerik çalışmasının dijital ortamda gösterimine imkân verecek gerekli teknik altyapı çalışmaları gerçekleştirilecektir.

2.4.4.2. İşbirliği ve Koordinasyon

Söz konusu SOP kapsamındaki faaliyetlerin tümü farklı paydaşlarla işbirlikleriyle ve bölgedeki ilgili paydaşların koordinasyonu ile yürütülecektir. İşbirliği ve koordinasyon kapsamına giren faaliyetler aşağıda özetlenmiştir:

Hafıza İzmir Koruma ve Sergileme Çalışmaları:

İzmir kent merkezi, köklü tarihiyle büyük bir kültürel mirasa ev sahipliği yapmaktadır. İzmir'in 8500 yıllık dönemine işaret eden Yeşilova ve Yassitepe Höyükleri, kentin ismini aldığı Eski Smyrna (Tepekule) Höyüğü ve yaklaşık 2200 yıllık tarihi ile bugün kentin en önemli noktalarından birinde yer alan Smyrna

Agora'sı binlerce yıl öncesine uzanan geçmişleriyle kentin belleğini yaşatmaktadır. Ancak bu değerli ve kentin liman kent kimliği ile doğrudan ilişkin bu alanlarda çeşitli buluntuların sergilenmesine ve korunmasına yönelik çalışmalar yetersiz kalabilmekte, yerli ya da yabancı turistlerin bu tarihi alanların en önemli noktalarına sağlıklı bir ziyaret gerçekleştirmeleri mümkün olamamaktadır. SOP kapsamında bu alanların tarihi dokusunu görünür kılmak ve korumak amacıyla işbirlikleri geliştirilecek, sergileme altyapıları iyileştirilecektir.

Orta ve Yeni Çağlarda İzmir Araştırmaları Sempozyumu:

11. yüzyıldan 18. yüzyıla uzanan süreçte İzmir, Doğu Akdeniz'in önemli liman kentlerinden biri haline gelmiş; ticaret, çok kültürlülük açısından dikkate değer bir kimlik kazanmıştır. Bu dönemlere ilişkin birincil kaynaklar üzerinden yürütülen güncel çalışmalar, kent tarihi açısından zengin bir veri sunmaktadır. 2026 yılında Orta ve Yeni Çağ uzmanlarıyla çalışmalar yapılarak kentin farklı dönemlerine dair bilgi üretimi desteklenecek, bu kapsamda düzenlenecek olan sempozyumda, İzmir'in liman-kent kimliği, sosyal yapısı ve mekânsal dönüşüm süreçleri ele alınacaktır. Sempozyumda elde edilen veriler, İngilizce-Türkçe yayımlanacak bir bildiri kitabı ile kamuoyuyla paylaşılacaktır.

İzmir Zaman Makinesi Gelir Modeli:

İzmir Zaman Makinesi projesi kapsamında bugüne kadar üretilen model kütüphanesi, turizm ve oyun yazılım sektörleri tarafından değerlendirilebilir niteliğe sahiptir. SOP dönemi boyunca her iki sektörle de yakın işbirlikleri geliştirilmesi ve bu işbirlikleri yoluyla SOP faaliyetlerinin finansmanında kullanılmak üzere gelir elde edilmesi hedeflenmektedir. Bu kapsamda, turizm sektörü özelinde İzmir Zaman Makinesi'nde yer alan Efes ve Bergama antik kentlerine ait yapıların üç boyutlu modellerinin ziyaretçiler tarafından arttırılmış gerçeklik teknolojisiyle deneyimlenmesi için Kültür ve Turizm Bakanlığı ile işbirliği yapılacaktır. Buna yönelik olarak İzmir Zaman Makinesi mobil uygulaması geliştirilecek ve iOS ve Android formatında

kullanıma sunulacaktır. Bu deneyim esnasında ziyaretçilere reklam gösterimi yoluyla gelir elde edilmesi yöntemi de test edilecektir. Oyun yazılım sektörü özelinde ise, dünya ölçeğinde çok kullanıcı oyun geliştiren firmalar ile temas kurulup İzmir Zaman Makinesi model kütüphanesinin değerlendirilmesine yönelik girişimlerde bulunulacaktır.

İzmir Zaman Makinesi kapsamında bir diğer gelir modeli de hediyelik eşya koleksiyonunun tasarlanmasına ilişkindir. Bu kapsamda İzmir Zaman Makinesi web sayfası üzerinde yer alan üç boyutlu (3D) modellerin ve içeriklerin fiziksel tasarım ürünlerine dönüştürülmesi planlanmaktadır. Bu çerçevede, "İzmir Zaman Makinesi" projesinde dijital olarak üretilmiş mimari, kültürel ve tarihî unsurların esas alındığı, kent kimliğini yansıtan nitelikli bir hediyelik eşya koleksiyonunun tasarlanması amacıyla profesyonel tasarımcılarla işbirliği yapılması öngörülmektedir. Hazırlanacak olan koleksiyon ile İzmir için nitelikli hediyelik eşyalara yönelik ihtiyacı karşılayacak, farklı boyut ve özelliklerde ürünler tarihi ve kültürel turistik cazibe noktalarında, kurumlarla yapılacak işbirlikleri yoluyla kurumsal hediyelik ürünler olarak ziyaretçi ve kullanıcılarıyla buluşturulacaktır.

Aynı şekilde 2026 yılı içerisinde İzmir Zaman Makinesi'nin IOS ve Android tabanlı cihazlar için bir uygulamaya (app) dönüştürülerek, kültürel ve arkeolojik miras alanlarında ziyaretçilerin deneyimlerini daha kalıcı ve öğretici bir deneyime dönüştürecek yardımcı araç olarak konumlandırılması, bu sayede bir gelir modeli kurgusu içerisinde ele alınması planlanmaktadır.

UNESCO Dünya Miras Listesi Adaylık Çalışmaları:

İzmir'in hem antik dönem hem de Osmanlı dönemi kültür varlıklarını barındıran Kemeraltı bölgesini odağına alan ve "İzmir Tarihi Liman Kenti" teması ile belirlenen alan 2018 yılından itibaren sürdürülen çalışmalar neticesinde 2020 yılında UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesine girmiştir. Belirlenen alanın UNESCO Dünya Miras Listesi'ne girmesi amacıyla çalışmalar sürdürülmekte olup UNESCO Dünya Miras Komitesinin kültürel miras alanları için Danışma Organı olan ICOMOS'un (Uluslararası Anıtlar ve Sitler

Konseyi) 2025 yılında gerçekleştirdiği inceleme sonucunda hazırlanan rapor esas alınarak adaylık dosyasının güçlendirilmesi amacıyla gerekli hazırlık çalışmaları gerçekleştirilecektir.

İzmir Markaları Araştırma Projesi

İzmir'in 150 yılı aşan sanayileşme deneyiminin, hem İzmir'in iktisadi ve sosyal gelişiminin analiz edilmesi hem de yeni dönem sanayi politikalarının belirlenmesi açısından bilgi kaynağı oluşturması amacıyla yürütülecek "İzmir Sanayi Markaları" araştırma çalışmasıyla, farklı sektörler ve ölçeklerde İzmir'in sanayi üretimindeki çeşitliliğini, yaratıcılığını, girişimciliğini, marka ve yenilikçi ürün geliştirme potansiyelini temsil ettiği değerlendirilen, günümüzde faal olan veya faaliyetleri sonlanmış olmakla birlikte İzmir'in sosyal ve ekonomik hayatında izi bulunan İzmir firmaları ve bu firmalara ilişkin bilgi ve belgeler yayınlatacaktır. Bu çalışmaya paralel olarak sanayileşme ile kentleşme arasındaki ilişkiyi ortaya koymak, İzmir'in günlük hafızasında yer etmiş kent markalarını derlemek amacıyla İzmir Hafıza Markaları adlı ayrı bir çalışma da yürütülecektir. Bu iki çalışma, birbirlerini tamamlayacak ortak bir bağlam içerisinde ele alınacak, elde edilen içerikler ilgili kurum ve kuruluşlarla gerçekleştirilecek işbirlikleriyle sözlü tarih, kitap ve sergi gibi faaliyetlere konu edilecektir. Çalışmaların çıktı ve sonuçlarının yaygınlaştırılması amacıyla kamuoyu ile paylaşım dönük iletişim çalışmaları yürütülecektir.

2.4.4.3. Kapasite Geliştirme

Söz konusu SOP kapsamındaki faaliyetlerin tümü hem İzmir'deki paydaşların hem de Ajansın kapasitesini arttırmaya yönelik faaliyetler içermektedir. Ancak bunlar diğer başlıklar altında da yer aldığından, burada ayrıca yer verilmemiştir. Kapasite geliştirme kapsamına giren diğer faaliyetler ise aşağıda özetlenmiştir.

Hafıza İzmir Atölyeleri:

İzmir, zengin bir kültürel mirasa sahiptir. Bu kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere taşınması açısından restorasyon çalışmaları büyük bir önem taşımaktadır. Yazma eserler ile tarihi yapıların içerisinde

yer alan Türk süsleme sanatı eserleri (ebru, hat, tezhip, minyatür, çini, kalem işi, ahşap oyma vb.) de kültür mirasının önemli bir ögesi olup bunların restorasyonu ayrı bir uzmanlık gerektirmektedir. Hafıza İzmir Atölyesi ile hem bu eserlerin restore edilmesi hem de bu alanda eğitim görmekte olan üniversite öğrencilerinin uygulamalı eğitim alması hedeflenmektedir. Bu kapsamda, İzmir ilinde bünyesinde ilgili bölümlere yer veren üniversite/ler ile işbirliği yapılacaktır. Üniversite/lerde kurulacak atölye/lerde öğrenciler alanında yetkin restoratörler ile birlikte çalışarak hem deneyim kazanmış hem de uygulamalı eğitimin sonunda bir eserin restorasyon çalışması tamamlanmış olacaktır.

Ayrıca İzmir'in kent kültürü ve tarihinin sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı ve nitelikli eğitime erişimi sınırlı olan çocuklara aktarılması; kente ilişkin kültürel öğelerin ilgililer ile paylaşılması, başta çocuklar olmak üzere kentlilerin kent tarihi ve kültürüne ilişkin farkındalığının artırılması amacıyla İzmir Zaman Makinesi, kent tarihi ve kazı alanları, dijital arkeoloji, seramik gibi alanlarda atölye çalışmaları düzenlenecektir. Ayrıca bu atölye çalışmalarının Ajansın Hafıza İzmir başlığı altında yürüttüğü çalışmalara içerik katkısı sağlaması da hedeflenmektedir.

Hafıza İzmir: İzmir Kent Kültürü ve Kimliği Araştırma Merkezi:

Hafıza İzmir başlığı altında yürütülen çalışmaları kurumsallaştırmak amacıyla "Hafıza İzmir: İzmir Kent Kültürü ve Kimliği Araştırma Merkezi" kurulması hedeflenmektedir. Merkezin, Hafıza İzmir'in kapsamına giren konularda akademik birimlere ev sahipliği yapan bir üniversite çatısı altında kurulması ve Hafıza İzmir başlığı altında yürütülen faaliyetleri zaman içerisinde devralması planlanmaktadır. Altyapı çalışmalarına 2026 yılında başlanması ve SOP dönemi içerisinde kuruluş çalışmalarının tamamlanması öngörülmektedir.

SOP Kapsamında Paydaşlar Tarafından Düzenlenen Faaliyetlerle İlgili Çalışmalar:

Gerek bölgesel gerekse ulusal düzeydeki kurum ve kuruluşlar SOP amaç ve önceliklerine uygun, bu anlamda Ajansa ve bölgeye katkı sağlayacak birtakım çalışmalar yürütmekte ve etkinlikler düzenlemektedir. Sonuç odaklı program öncelikleri ve Ajans Kurumsal İletişim Planı ile uyumlu olan söz konusu etkinlik ve çalışmalara katılım sağlanacaktır. İlgili çalışmaların takibi ile uluslararası, ulusal ve bölgesel ölçekteki gelişmeler takip edilecek, sonuçlar bölgede yaygınlaştırılacak, elde edilen bilgiler gereken durumlarda SOP'un geliştirilmesi ve revizyonu için dikkate alınacaktır. Ayrıca yine SOP amaç ve öncelikleri çerçevesinde, SOP içerik ve amaçlarına katkı sağlayacak şekilde çalıştaylar, toplantı, etkinlikler ve eğitim programları ilgili paydaşlarla işbirliği halinde düzenlenecektir. SOP kapsamında başta Heritage İstanbul Uluslararası Koruma, Restorasyon, Arkeoloji, Müzecilik Teknolojileri Fuar ve Konferansı olmak üzere farklı etkinliklere katılım sağlanarak ulusal ve uluslararası ölçekte Ajansımız çalışmalarının tanıtılması sağlanacaktır.

2.4.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması

SOP'un süresi, 2025 yılından başlamak üzere 3 yıl olup öngörülen faaliyetlerin 2027 yılı sonuna kadar tamamlanması hedeflenmektedir.

SOP Zaman Planlama Tablosu				
İKY Kodu	Bileşen Adı	Süre	Başlangıç Dönemi (Yıl/Çeyrek)	Bitiş Dönemi (Yıl/Çeyrek)
1	Kültür Yayınları	36 Ay	2025/1	2027/4
2	Tercüme Odası Yayınları	24 Ay	2026/1	2027/4
3	İzmir Zaman Makinesi	36 Ay	2025/1	2027/4
4	Kent Kimliği Dijital Arşivi	36 Ay	2025/1	2027/4
5	Hafıza Çalışmaları	36 Ay	2025/1	2027/4
6	İzmir Hafıza Katmanları	36 Ay	2025/1	2027/4
7	Hafıza İzmir Koruma ve Sergileme Çalışmaları	24 Ay	2026/1	2027/4
8	Orta ve Yeni Çağlarda İzmir Araştırmaları Sempozyumu	24 Ay	2026/1	2027/4
9	İzmir Zaman Makinesi Gelir Modeli	36 Ay	2025/1	2027/4
10	UNESCO Dünya Miras Listesi Adaylık Çalışmaları	24 Ay	2025/1	2026/4
11	İzmir Markaları Araştırma Projesi	12 Ay	2026/1	2027/1
12	Hafıza İzmir Atölyeleri	36 Ay	2025/1	2027/4
13	Hafıza İzmir: İzmir Kent Kültürü ve Kimliği Araştırma Merkezi	36 Ay	2025/1	2027/4
14	SOP Kapsamında Paydaşlar Tarafından Düzenlenen Faaliyetlerle İlgili Çalışmalar	36 Ay	2025/1	2027/4

2.4.6. Yönetim ve Koordinasyon Düzenlemeleri

Kent ve Kültür SOP'unun yönetimi, farklı uzmanlık alanlarının bir araya getirilmesini gerekli kılmaktadır. Bundan ötürü SOP'un yönetimi için Genel Sekreterin başkanlığında SOP'un gerektirdiği uzmanlık bilgisine sahip birim başkanı, uzman ve diğer personelden oluşan "Hafıza İzmir Çalışma Grubu" kurulacaktır. Ajans bünyesinde bulunmayan tarih, sanat tarihi, arkeoloji başta olmak üzere ihtiyaç duyulan uzmanlıklar için tam zamanlı ya da yarı zamanlı danışmanlık hizmeti alınacaktır.

SOP'un Ajans içi koordinasyon ve takibi Genel Sekreter ve Birim Başkanlarından oluşan SOP Yönetim Çalışma Grubu tarafından yapılacaktır. SOP Yönetim Çalışma Grubu'nun yapacağı aylık toplantılarla SOP sürecinin koordineli bir şekilde yönetimi sağlanacaktır. SOP içindeki faaliyetler konusunda Hafıza İzmir Çalışma Grubu koordinatörü tarafından personel bazında bileşen sorumlusu belirlenecek

ve her bir bileşen sorumlusu tarafından oluşturulacak detaylı iş takvimi ışığında SOP Yönetim Çalışma Grubu tarafından gerekli takip gerçekleştirilecektir.

Programın genel ilerlemesi Ajans Yönetim Kurulu tarafından takip edilecek, varsa yaşanan sıkıntılar ve bunlara dair çözüm önerileri için kurulun isteği doğrultusunda SOP kapsamında iş birliği yapılan kurum ve kuruluşların da görüş ve önerileri alınabilecektir.

2.4.7. İzleme ve Değerlendirme

SOP çalışmalarının izleme ve değerlendirmesi, yukarıda belirtilen yönetim yapısı çerçevesinde sağlanacaktır. Yapılan düzenli toplantılarda SOP'un güncel durumu izlenerek, riskler değerlendirilecek ve gerekli düzenleyici önlemlerin alınması sağlanacaktır. SOP kapsamında Ajans tarafından yürütülecek faaliyetlerin çıktılarının değerlendirilmesi Hafıza İzmir Çalışma Grubu tarafından yapılacaktır. SOP kapsamında diğer kurumlar tarafından gerçekleştirilecek faaliyetlerin izlenmesi SOP Yönetim Çalışma Grubu üyeleri tarafından gerçekleştirilecektir.

HAFIZA İZMİR

İZMİR KALKINMA AJANSI
Kültür Yayınları

İZMİR TIME
MACHINE

İZMİR
KENT KİMLİĞİ
DİJİTAL ARŞİVİ

3. KURUMSAL GELİŞİM

Kurumsal Gelişim (KG) başlığı kapsamında tanımlama amaçlı bilgiler aşağıda yer almaktadır. Bu başlık altında Ajansın organizasyon yapısı, insan kaynakları,

kurumsal yönetim ve iletişim, tanıtım ve personel eğitimi gibi konulara ilişkin faaliyetlere yer verilmiştir.

3.1. Faaliyetler

KG kapsamında gerçekleştirilecek olan program, proje ve faaliyetler aşağıdaki bileşenler tablosunda yer almaktadır.

KG Bileşenler Tablosu					
İKY Kodu	Bileşen Adı	Tür	Yöntem	Sorumlu Kuruluş	Sorumlu Birim
1	Proje Havuzu Oluşturma ve Ön Fizibilite Çalışmaları	Faaliyet	Araştırma, Analiz ve Programlama	İZKA	TÜM BİRİMLER
2	Stratejik Plan ve SOP'ların Geliştirilmesi, Bunun İçin Gerekli Analiz ve Araştırma Çalışmaları	Faaliyet	Araştırma, Analiz ve Programlama	İZKA	TÜM BİRİMLER
3	Geçmiş Dönem Mali Destek Programları Uygulama Sonrası Değerlendirme Çalışması	Faaliyet	Araştırma, Analiz ve Programlama	İZKA	PUİB
4	Güdümlü Projeler ile Geçmiş Dönem MDP Projelerinin Etkinliklerinin Arttırılmasına Yönelik Çalışmalar	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	İZKA	TÜM BİRİMLER
5	Kurumsal Gelişim Başlığına Yönelik Paydaşlar Tarafından Düzenlenen Etkinliklere Katılım ve İlgili Çalışmalar	Faaliyet	Kapasite Geliştirme	İZKA	TÜM BİRİMLER
6	Kurumsal İletişim Çalışmaları	Faaliyet	Tanıtım	İZKA	TÜM BİRİMLER
7	20. Yıl Faaliyetleri ve İletişim Çalışmaları	Faaliyet	Tanıtım	İZKA	TÜM BİRİMLER
8	Genel Yatırım Tanıtım ve Destek Faaliyetleri	Faaliyet	Yatırım Destek	İZKA	YDO
9	Eğitim Faaliyetleri	Faaliyet	İnsan Kaynakları	İZKA	KYB
10	Personel Giderlerine İlişkin Ödemeler	Faaliyet	İnsan Kaynakları	İZKA	KYB
11	Ajansın Hukuki Süreçlerinin Yürütülmesi	Faaliyet	Genel İdari Faaliyetler	İZKA	KYB
12	Genel İdari Hizmetlerin Gerçekleştirilmesi	Faaliyet	Genel İdari Faaliyetler	İZKA	KYB
13	Hizmet Binası Yapılmasına İlişkin Faaliyetler	Faaliyet	Yeni Hizmet Binası	İZKA	KYB

3.1.1. Araştırma, Analiz ve Programlama:

Bu SOP kapsamında Ajansın mevcut çalışmalarına ek olarak aşağıdaki araştırma ve analizlerin yapılması planlanmıştır.

Proje Havuzu Oluşturma ve Ön Fizibilite Çalışmaları:

İzmir'in potansiyelini açığa çıkaracak, ekonomik kalkınmasına ivme kazandıracak projeler geliştirilerek üretimin desteklenmesi amacıyla, ön fizibilite çalışmaları hazır şekilde proje havuzu oluşturacaktır. Geliştirilecek projelerin güdümlü projeler yanında kamu yatırımı, devlet destekleri, kamu-özel iş birliği, dış kaynaklı krediler, uluslararası fonlar ya da bizzat özel sektörün kaynakları ile finanse edilecek nitelikte olması beklenmektedir. Proje havuzunda yer alacak proje konuları Ajansımızın uygulayacağı SOP'lar kapsamında uzmanlaştığı alanlarda ve orta-yüksek teknoloji ürünlerde değer zincirlerinin daha üst aşamalarına çıkılmasını sağlayacak, küresel üretim sistemleriyle bütünleşmeye imkân sunacak, bölgelerin kurumsallaşma, pazarlama, yenilik ve ulaşım altyapılarını destekleyecek nitelikte belirlenecektir.

Stratejik Plan ve SOP'ların Geliştirilmesi, Bunun İçin Gerekli Analiz ve Araştırma Çalışmaları:

Ajans SOP'larının geliştirilmesi yönündeki faaliyetlere devam edilecektir. Ajansın İZBP'deki hedeflerin gerçekleştirilmesinde oynayacağı rolü ve kurumsal stratejik yönelimini ortaya koyan, önümüzdeki dönem SOP'larına altlık oluşturacak yeni araştırma ve analiz çalışmaları ile bölgenin gelecek vizyonunu ortaya koymak, paydaşların bölge gündemindeki konulara ilişkin bilgi ve farkındalıklarını geliştirmek, farklı kesimlerin görüşlerini almak amacıyla katılımcı etkinlik ve işbirlikleri geliştirilecektir.

Geçmiş Dönem Mali Destek Programları Uygulama Sonrası Değerlendirme Çalışması:

Uygulaması tamamlanmış olan programların sonuçlarının değerlendirilebilmesi ve amaçlanan sonuçların ne ölçüde elde edildiğinin belirlenebilmesi için program sonrası değerlendirme çalışmaları yapılacaktır. Bu kapsamda, 2017 Yılı Sosyal Uyumun Geliştirilmesine Yönelik Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı, 2017 Yılı Kültür Varlıklarının Korunması ve Yaşatılması

Mali Destek Programı, 2019 Yılı Küçük Menderes Havzası Sürdürülebilir Kalkınma Mali Destek Programı ile 2019 Yılı Özel Sektörün Kurumsal Kapasitesinin ve Rekabet Edebilirliğinin Güçlendirilmesi Mali Destek Programının program sonrası değerlendirme çalışmalarına başlanması hedeflenmektedir. İzleyen yıllarda da diğer programlara ilişkin program sonrası değerlendirme çalışmaları gerçekleştirilecektir. Bunun yanı sıra Ajansın kuruluşundan itibaren uyguladığı destek programlarının hem yararlanıcı kurum hem de Ajans uygulamaları açısından etkinliği incelenecektir. Bu faaliyet kapsamında ayrıca belirlenecek ajans uzmanlarının etki değerlendirme ve program sonrası değerlendirme çalışmalarına yönelik eğitimler almaları sağlanacaktır.

3.1.2. İşbirliği ve Koordinasyon

KG başlığı altındaki faaliyetlerin tümü farklı paydaşlarla işbirlikleriyle ve bölgedeki ilgili paydaşların koordinasyonu ile yürütülecektir. İşbirliği ve koordinasyon kapsamına giren diğer faaliyetler ise aşağıda özetlenmiştir.

Güdümlü Projeler ile Geçmiş Dönem MDP Projelerinin Etkinliklerinin Arttırılmasına Yönelik Çalışmalar:

Güdümlü proje desteği ve mali destek programları ile Ajans tarafından desteklenmiş projelerin etkinlik ve çıktıların arttırılması, proje kurgusunda yer alan çarpan etkilerinin sağlanması ve ortaya çıkan yapıların ekosistem içinde sürdürülebilirliklerinin güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu amaçla projelerin ait olduğu sektör ya da alan başta olmak üzere yararlanıcı kurumlarla işbirliği halinde geniş çaplı tanıtım ve yaygınlaştırma çalışmalarının hayata geçirilmesi sağlanacaktır. Ayrıca yararlanıcı kurumların uygulama ile doğan farklı ihtiyaçlarının tespiti ve giderilmesi, projelerin hedeflenen kesimler ile iş birliğinin geliştirilmesi ve özellikle güdümlü projelerle elde edilen Ar-Ge, yenilik ve sektörel ihtisaslaşmaya yönelik büyük bütçeli altyapı tesislerini tanıtım, işlerlik, verimlilik ve kurumsallaşma gibi farklı noktalardan güçlendirmeye yönelik hususların uzman desteği ile tespit edilmesi ve çözümler geliştirilmesi bu bileşen kapsamında gerçekleştirilecektir. 2026 yılında yapılacak söz konusu çalışmalar ilgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliği içinde hayata geçirilecektir.

3.1.3. Kapasite Geliştirme

KG başlığı altındaki faaliyetlerin tümü hem İzmir'deki paydaşların hem de Ajansın kapasitelerini arttırmaya yönelik faaliyetler içermektedir. Ancak bunlara diğer başlıklar altında da yer aldığından, burada ayrıca yer verilmemiştir. Kapasite geliştirme kapsamına giren diğer faaliyetler ise aşağıda özetlenmiştir.

Kurumsal Gelişim Başlığına Yönelik Paydaşlar Tarafından Düzenlenen Etkinliklere Katılım ve İlgili Çalışmalar:

Gerek bölgesel gerekse ulusal düzeydeki kurum ve kuruluşlar Ajansın kurumsal gelişimine katkı sağlayacak ulusal ve uluslararası konferans, seminer ve etkinlikler düzenlemektedir. Ajansımız öncelikleri ile uyumlu olan söz konusu etkinlik ve çalışmalara katılım sağlanacaktır. İlgili çalışmaların takibi ile uluslararası, ulusal ve bölgesel ölçekteki gelişmeler takip edilecek, sonuçlar bölgede yaygınlaştırılacak, elde edilen bilgiler gereken durumlarda kurumsal gelişim politikalarının güçlendirilmesi için kullanılacaktır. Ayrıca yine kurumsal gelişim çalışmaları çerçevesinde ortak katılımcı çalıştaylar, toplantı, etkinlikler ve eğitim programları ilgili paydaşlarla işbirliği halinde düzenlenecektir.

3.1.4. Tanıtım Faaliyetleri

KG kapsamındaki tanıtım ve yatırım destek faaliyetleri aşağıda yer almaktadır.

Kurumsal İletişim Çalışmaları:

2023 yılı içerisinde hazırlanan Kurumsal İletişim Planı, Ajansın tanıtımı ve SOP'lar kapsamındaki faaliyetlerin tanıtımına ve iletişimine ilişkin temel çerçeve dokümanıdır. Hazırlanan çalışma, iletişim çalışmalarının daha etkili, tutarlı ve ölçülebilir olmasını sağlamak amacıyla kurumsal iletişime rehberlik edecek bir yol haritası niteliğindedir. Ajansın misyon, vizyon ve temel değerlerini yansıtarak iletişim süreçlerini güçlendirmeyi, paydaşlarla etkili iletişim kurmayı ve kurum itibarını arttırmayı amaçlayan bu çalışmada, tüm kurumsal stratejiler ile kurumsal iletişim faaliyetleri arasında bütüncül, canlı, tutarlı, güçlü, sürdürülebilir ve kalıcı bir ilişki kurulması hedeflenmektedir. 2026

yılında Kurumsal İletişim Planı içerisinde tanımlanan hedefler ve eylemler çerçevesinde Ajans iletişim araçlarının örgütlenmesi, etkinliğinin artırılması ve planlı tanıtım çalışmaları ile Ajans görünürlüğünün artırılması hedeflenmiştir.

Yukarıda sözü edilen kurumsal iletişim planı doğrultusunda, Ajans web sayfası temel dijital platform olarak kullanılmaya devam edilecek, sosyal medya platformlarında (Linkedin, Instagram, X, Facebook ve Youtube) hedef odaklı ve planlı içerik takvimleri ile paylaşımlar sürdürülecek, markaların sosyal medya hesaplarında sponsorlu reklamlar ve etki ölçümüne yönelik raporlamalar yapılacaktır. "Invest in İzmir", "Start in İzmir", "Hafıza İzmir", "Plan İzmir" ve "Data İzmir" in marka yönetimine yönelik çalışmalar devam edilecektir.

Ajansın geçmiş dönem kapanan programları ve bu programlar kapsamındaki başarı hikâyeleri başta olmak üzere, gerçekleştirilen faaliyetlerle, yatırım tanıtımı ve çalışma öncelikleri ile ilgili olarak tanıtım filmleri hazırlanacak, tanıtım materyalleri oluşturularak etkin tanıtıma yönelik çalışmalar gerçekleştirilecektir. Mali destek programlarının, güdümlü projelerin ve diğer destek faaliyetleri ile Ajans faaliyetlerinin süreç ve sonuçlarının daha yaygın ve etkin olarak kamuoyuna duyurulması, gelecek dönem çalışmalarının planlanması için tanıtım ve yaygınlaştırma boyutunda yazılı-görsel basın kanalları ile dijital medya kanallarında tanıtıma yönelik çalışmalar hayata geçirilecektir.

Ajansın Çalışma Programının ve program kapsamındaki önceliklerin ve de İzmir Bölge Planı'nın (2024-2028) kamuoyunda daha iyi anlaşılması, benimsenmesi ve bu yolla başarısının artmasını sağlamak üzere yıllık ve yıl içinde belirli periyodlarla, toplantı, görsel ve basılı malzeme üretimi, tanıtım çalışmaları gerçekleştirilecektir.

Temiz Enerji ve Temiz Teknolojiler Sonuç Odaklı Programı (TETSOP) Tanıtım ve İletişim Faaliyetleri Kapsamında;

İzmir'in yeşil ve mavi büyümeye geçişine yönelik olarak hazırlanan çalışmaların hedef kitleler tarafından fark edilmesini sağlamak için içerik konseptleri

çalışılacak; içerikler düzenli olarak aylık içerik planına dâhil edilecektir. İzmir Endüstriyel Simbiyoz Programı'nın bilinirliğinin artırılması için reklam planlarından oluşan iletişim kampanya faaliyetleri yürütülecek; endüstriyel simbiyoz uygulamalarına dâhil olan firmaların başarı hikâyeleri ve proje örneklerinin dijital platformlarda tanıtılması sağlanacaktır. Temiz enerji sektörüne yönelik faaliyetlerin tanıtımında kullanılmak üzere proje çıktılarından infografik, animasyon, video, haber vb. materyalleri hazırlanacaktır.

Deniz Ekonomisi Sonuç Odaklı Programı (DESOP) Tanıtım ve İletişim Faaliyetleri Kapsamında;

Deniz taşımacılığı ve liman hizmetleri sektörünün bölge ekonomisi için yarattığı katma değer ve kentte sunduğu fırsatlara ilişkin farkındalığın artırılması amacıyla sosyal medya platformları, basın bültenleri, kurumsal web sitesi aracılığıyla iletişim çalışmaları yürütülecektir. Sosyal medya platformlarında hedef kitleye ulaşmak için hazırlanan çalışmalar, kurumsal içerik planına dâhil edilecek; yüksek erişim sağlanması istenilen içerikler, ilgili sosyal medya platformlarında sponsorlu olarak yayınlanacaktır.

Yenilik ve Girişimcilik Sonuç Odaklı Programı (YGSOP) Tanıtım ve İletişim Faaliyetleri Kapsamında;

Start in İzmir'e ilişkin markalaşma ve tanıtım çalışmaları devam ettirilecektir. Markanın hedeflerine ve değerlerine uygun olarak tasarlanan kimliğiyle birlikte marka değerinin artırılması sağlanacaktır. Start in İzmir'i girişimcilik ekosisteminde tanıtmak üzere geleneksel iletişim araçlarından broşür, roll-up, örümcek stant vb. tanıtım materyalleri markanın kimliğine uygun bir şekilde güncellenecek, özellikle dijital medya kanallarında kullanılacak infografik, animasyon, video, haber vb. materyaller oluşturulacak, yıl boyunca güncel olarak yayınlanması sağlanacaktır. Sosyal medya hesaplarının marka kimliği doğrultusunda yönetimi yapılacak ve internet sitesine ilişkin güncellemeler gerçekleştirilecektir.

Kent ve Kültür Sonuç Odaklı Programı (Kültür SOP) Tanıtım ve İletişim Faaliyetleri kapsamında; Ajansın kültür alanındaki çalışmalarının Hafıza İzmir markası çerçevesinde bilinirliğinin sağlanmasına yönelik

çalışmalar yürütülecek, sosyal medya platformları, basın bültenleri, kurumsal web sitesi aracılığıyla iletişim çalışmaları yürütülecektir.

20. Yıl Faaliyetleri ve İletişim Çalışmaları:

Ajansın 20. kuruluş yılı olması nedeniyle 2026 yılında iç ve dış paydaşlara yönelik iletişim çalışmaları gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Bu doğrultuda, İzmir Kalkınma Ajansının iki on yıla yayılan kurumsal hafızasını, bölgesel kalkınma politikalarına katkısını ve İzmir'in dönüşümündeki rolünü yansıtan çok bileşenli bir içerik ve etkinlik serisi tasarlanacaktır. Bu çerçevede;

- Hafıza İzmir yaklaşımı doğrultusunda, İzmirli ya da İzmir'de yaşayan sanatçılarla işbirliği içerisinde "İzmir'in Ressamları, Ressamların İzmir'i" isimli proje hayata geçirilecek ve bu proje kapsamında üretilen eserlerden oluşan bir resim sergisi düzenlenecektir.
- İzmir'de Ajansın ev sahipliğinde ulusal ve uluslararası düzeyde isimlerin katılımıyla bir Bölgesel Kalkınma Sempozyumu düzenlenecektir. Ajans, bu prestijli etkinliğin bilimsel içeriğini ve organizasyonunu bizzat üstlenecek; sempozyum aracılığıyla Türkiye'nin kalkınma politikalarına yön verecek güncel tartışmaların, kalkınma ajansları üzerinden bölgesel kalkınma politikaları deneyiminin, iyi uygulama örneklerinin ve akademik katkıların kamuoyuyla paylaşılması hedeflenecektir.

Genel Yatırım Tanıtım ve Destek Faaliyetleri:

İzmir'e yatırım yapmayı planlayan yatırımcı firmalara ihtiyaç duydukları bilgileri temin etmek ve projeleri özelinde yatırım alanının bulunması, kurumlarla koordinasyon, teşviklerle ilgili bilgilendirme, izin ve ruhsat işlemlerinin yürütülmesi gibi her süreçte teknik danışmanlık görevi kapsamında destek faaliyetleri yürütülmeye devam edilecektir.

Bu görev alanı kapsamında üç temel amaç gözetilmektedir:

1. Yeni yatırımların İzmir'e gelmesine katkı sağlamak,
2. İzmir'de hâlihazırda yatırımları bulunan firmaların mevcut yatırımlarını muhafaza etmelerine ve yatırımlarını büyütmelerine katkı sağlamak,
3. İzmir'de yatırımı bulunan ve/veya yatırım planı olan firmaları, potansiyel yatırım alanları ve devlet teşvikleri, destekler gibi konularda bilgilendirmek.

Bu üç temel amaç kapsamında potansiyel yatırımcılara yatırım süreçlerinde danışmanlık hizmetleri verilmeye devam edilecektir. Potansiyel yatırımcılara daha iyi hizmet verebilmek için gerekli materyal ve raporların hazırlanması, ilgili kurumlarla ortak çalışmalar yürütülmesi, ilgili komisyonlarla toplantılar yapılması, yatırım hareketlerini izleyen uluslararası

veri tabanlarına üye olunması gibi altyapı faaliyetleri yürütülecektir.

İzmir'e hali hazırda yatırım yapmış olan yatırımcıların sorunlarının çözümü ve yeni yatırım planlarının hayata geçirilmesi amacıyla firma ve özel yatırım bölgelerine saha ziyaretleri gerçekleştirilecek ve destek faaliyetleri sürdürülecektir. Bu ziyaretler kapsamında, yapısal görüşmelerle yatırımcıların sorunlarının yerinde tespit edilmesi ve çözüme yönelik adımlar atılması sağlanacaktır. 2025 yılında tamamlanan İzmir Yatırım Ortamı Araştırması doğrultusunda İzmir yatırım ortamının geliştirilmesine yönelik faaliyetler yürütülecektir. Düzenlenecek tanıtım ve bilgilendirme günleri ile İzmir'de potansiyel arz eden sektörler, yatırım aşamasında yararlanılabilecek devlet teşvikleri ve destekler konusunda firmaların bilgilendirilmesi ve farkındalık kazanması sağlanacaktır.

İzmir yatırım ekosisteminin tanıtılması amacıyla İzmir Başarı Hikâyeleri çalışması yürütülecektir. İzmir'de faaliyet gösteren yabancı sermayeli firmaların ilgili kuruluşlarla bir araya geldiği ve işbirliği imkânlarının görüldüğü Yabancı Sermayeli Firmalar Buluşması, 2026 yılında başarı hikâyeleri teması çerçevesinde kurgulanacaktır.

3.1.5. Diğer Proje ve Faaliyetler

Eğitim Faaliyetleri:

Ajans personelinin mesleki ve kişisel yetkinliklerinin geliştirilmesi amacıyla çeşitli eğitimler düzenlenecektir. Ajans eğitimleri; çalışanların uzmanlık alanlarının, kurumun idari kapasitesinin ve çalışanların kişisel ilgi ve becerilerinin geliştirilmesi olmak üzere üç ana alanda gerçekleştirilecektir. Ajans personeli için söz konusu

alanlarda gerçekleştirilmesi planlanan başlıca eğitim konuları aşağıdaki tabloda örneklenmiştir. Yıl içinde gelişen ihtiyaçlara göre Ajans mevzuatındaki standartlar baz alınarak ilgili başlıklarda yeni eğitimler kurgulanabilecektir.

No	Alan	Eğitim Konusu	Eğitimin Amacı
1	Uzmanlık Alanlarının Geliştirilmesi	Kişiselleştirilmiş Yapay Zeka	Ajans çalışmalarında yeni bir bakış açısı yaratacak, yapay zeka, CBS, yeni nesil teknolojiler, kişiselleştirilmiş yapay zeka, veri görselleştirme, uydu teknolojileri vb. içinde barındıran, teknik detaya girmeyen ama yeni teknolojileri Ajans çalışmaları ile bağdaştırmayı sağlayabilecek eğitimler planlanmaktadır.
2	Uzmanlık Alanlarının Geliştirilmesi	Yeni Nesil Teknolojiler	Bölgesel kalkınma alanında politika yapıcı konumda olan ve bu politikaların hayata geçirilmesi noktasında faaliyetler gerçekleştiren Ajansın yapacağı çalışmalarda kapsamlı bir ekonomi nosyonu edinerek çalışmalarına bu perspektiften bakmalarını güçlendirecek bir ekonomi eğitimi alınması amaçlanmaktadır.
3	Uzmanlık Alanlarının Geliştirilmesi	Uydu Teknolojileri	Girişimcilerin iş kurma ve geliştirme süreçlerinde ihtiyaç duydukları mentörlük desteğinin verilebilmesi amaçlanmaktadır.
4	Uzmanlık Alanlarının Geliştirilmesi	Veri Görselleştirme	Bölgesel kalkınmada geliştirilen yeni yaklaşımlar ve bunların uygulamaları hakkında (Yapabilirlikler yaklaşımı, Akıllı Uzmanlaşma vb.) bilgi sahibi olunması amaçlanmaktadır.
5	Uzmanlık Alanlarının Geliştirilmesi	Coğrafi Bilgi Sistemi'ne (CBS) Giriş ve Temel Uygulamalar	Mekânsal verilerin, önceliklerin ve politikaların analizi ve görselleştirilmesi için özellikle ArcGis programı kapsamında kapasiteyi geliştirmek, alt bölge strateji çalışmalarına mekânsal analiz girdisi sağlamak amaçlanmaktadır.
6	Uzmanlık Alanlarının Geliştirilmesi	CBS Mekânsal Analiz Uygulamaları	Mekânsal verilerin detaylı analizine ilişkin ArcGis programı kapsamında sunulan tekniklere ilişkin bilgi ve becerilerin geliştirilerek uygulamaya koyulması amaçlanmaktadır.
7	Ajans İdari Kapasitesinin Geliştirilmesi	Kurumsal İletişim	Temel konular üzerinden değil kalkınmanın iletişimini yapacak şekilde basit dil kullanımı, basit anlatım, paylaşım dili vb. konuları öne çıkarak bir eğitim amaçlanmaktadır.

Ajans personelinin eğitim faaliyeti kapsamında ulaşılmaları hedeflenen sonuçlar aşağıdaki Çıktı Performans Göstergeleri tablosunda yer almaktadır.

Çıktı Performans Göstergeleri						
No	Bileşen Adı	Çıktı Göstergesi	Birim	Hedef		Doğrulama Kaynağı
				2026	Toplam	
1	Eğitim Faaliyetleri	Çalışan Bazında Yıllık Olarak Eğitime Katılım Süresi	Saat/kişi	30	30	Ajans Faaliyet Raporu
2	Eğitim Faaliyetleri	Yeni İstihdam Edilen Personele Yönelik Oryantasyon Eğitimi	Saat/kişi	30	30	Ajans Faaliyet Raporu

Personel Giderlerine İlişkin Ödemeler:

İlgili mevzuat, Toplu İş Sözleşmesi, Yönetim Kurulu kararları ve mahkeme kararları çerçevesinde personel maaşları, diğer mali ve sosyal haklar, vergi, harç vb. ödemeler gerçekleştirilecektir.

Ajansın Hukuki Süreçlerinin Yürütülmesi:

Ajansın taraf olduğu davalar ve icra takipleri ile ilgili süreçler yürütülecek, Yönetim Kurulu veya Genel Sekreterlik makamı ve diğer birimlerden sorulan hukuki konular ile hukuki, mali, cezai sonuçlar doğuracak vaka ve işlemler hakkında görüşler oluşturulacaktır. Ayrıca Ajansın imzalayacağı anlaşma ve sözleşmeler ile Ajans tarafından düzenlenen yönerge, sözleşme ve protokoller incelenerek mevzuata uygunlukları değerlendirilecek, hukuki işlem yapılmak üzere iletilen projelerin yasal takipleri gerçekleştirilecektir.

Genel İdari Hizmetlerin Gerçekleştirilmesi:

Genel idari hizmetler kapsamında mevcut hizmet binasının kirası, stopajı, ortak giderlere katılım payı, bakım-onarım ve diğer giderler karşılanacak, hizmet alımı yöntemiyle gerçekleştirilen kurumsal hizmetlerle ilgili giderler ödenecektir. Ajans faaliyetlerinin etkin bir şekilde yerine getirilmesi için, kırtasiye, temizlik malzemesi gibi tüketime yönelik malzemelerin alınması, haberleşme, ulaşım, iletişim, yeni personel alımı ve oryantasyonuna ilişkin giderler gibi hizmet alımları ile noter masrafları, mahkeme harçları, vergiler ve diğer yasal giderler karşılanacaktır.

Ayrıca bu bileşen kapsamında sürdürülebilir kurumsal hafızanın tesis edilmesi ve kişilerden bağımsız birbirine entegre modüler bir altyapının kurulması amacıyla Ajans bünyesindeki iş süreçlerini dijital ortama taşıyarak hayata geçirilen internet tabanlı yönetim portalına ilişkin gerekli geliştirme, bakım ve destek hizmetlerinin alımı gerçekleştirilecektir.

Ajans bünyesinde bilgi güvenliğinin sağlanması amacıyla 2021 yılında ISO/IEC 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi kurulmuş ve buna uygun olarak sistem odasının fiziki koşulları iyileştirilmiş, yeni nesil güvenlik duvarı konumlandırılarak Ajans sunucularında yer alan bilgiler için günlük yedekleme sistemine geçilmiş, güncellemeler WSUS sunucusu ile

merkezleştirilmiştir. 2026 yılında da Ajansın bilgi teknolojileri donanım ve yazılım altyapısı geliştirilerek, bilgi güvenliği ve veri yedekleme için güncel teknolojiler kullanılacaktır. Bilgi güvenliği ve kişisel verilerin korunması kapsamında yürürlüğe giren mevzuata yönelik kurumsal uyumlaştırma çalışmaları nedeniyle oluşturulan iç yönerge, politika, sertifika ve kuralların güncel tutulması sağlanacaktır.

Ajans kütüphanesinin şehrin tarihi, sanayisi ve iktisadi hayatı ile ilgili araştırmalara imkân verecek şekilde içeriği ve teknik altyapısı geliştirilmeye devam edilecektir. Bünyesinde 2 bin üzerinde kitap bulunan Ajans Kütüphanesinin akademik çalışmalara katkı sağlamak amacıyla üniversite öğretim üyeleri ile yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin kullanımına açılmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirilecektir.

Hizmet Binası Yapılmasına İlişkin Faaliyetler:

Ajansımızın mülkiyetinde bulunan arsa üzerinde arsa payı karşılığı yöntemi ile hizmet binası yaptırılması için Yüklenici ile sözleşme imzalanmış olup inşaat süreci 2026 yılında tamamlanacaktır. Hizmet binasının tamamlanmasının ardından ortaya çıkacak taşınma giderleri, tefrişat alımları ve yasal yükümlülöklere ilişkin giderler karşılanacaktır.

4.YEREL KALKINMA FIRSATLARI

Ajans tarafından uygulanacak SOP'ların odağında yer almayan ancak bölgesel kalkınma açısından fayda görülen proje ve faaliyetler Yerel Kalkınma Fırsatları başlığı altında ele alınmıştır. Yerel Kalkınma Fırsatları kapsamında yer alan proje ve faaliyetlerin bütçesi, gider bütçesinin yüzde 20'sini aşmamaktadır.

4.1. Amaç

Bu faaliyetlerin amacı, Ajansın SOP ile çalışma yöntemine geçmeden önce başlayan ve uygulama yükümlülüğü olan mali destek uygulamalarının ve yeni eklenen faaliyetlerin en verimli şekilde sonuçlandırılmasıdır.

4.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Ajansımız tarafından uygulanacak SOP'ların odağında yer almayan ancak etkileri itibarıyla SOP'ları destekleyici, sonuçlarının ve etkinliklerinin artmasını sağlayıcı nitelikte olan proje ve faaliyetler, Yerel Kalkınma Fırsatları başlığı altında ele alınmaktadır. Bölgesel kalkınmanın çok boyutlu yapısı içerisinde “yeşil büyüme” ve “mavi büyüme” alanlarında ortaya konan odaklanmayı, disiplinler arası bir yaklaşımla destekleyen, bölgede iktisadi ve sosyal kalkınmanın tesis edilmesi bakımından temas edilmesi zaruri nitelikteki konu ve alanlar, Ajansımız vizyonu dâhilinde öncü, özgün ve örnek müdahaleler gözetilerek bu başlık altında ele alınmıştır. Bu çerçevede, kalkınmanın üçüncü sacayağını oluşturan kültürel sermaye birikimi ve mekân ilişkisi gözetilerek bölgenin daha derinlikli kavrayışına imkân sağlayacak, yereldeki potansiyel alanların

tanımlanmasına ve değerlendirilmesine yönelik proje ve faaliyetler; bunun yanı sıra nitelikli bir kalkınmanın gerektirdiği yereldeki kurum ve kuruluşlar açısından da örnek oluşturacak ve çalışmalarına katkı ve yön sağlayacak mekânsal planlama çalışmaları, yerelde yenilikçi konularda kurumlar arası işbirliklerini geliştirici ve koordinasyonu arttırıcı faaliyetler ahenkli bir kompozisyon halinde Yerel Kalkınma Fırsatları başlığı altında bütünleştirilmiştir.

4.3. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

YKF ile ulaşılması hedeflenen sonuçlar aşağıdaki Temel Performans Göstergeleri ve Çıktı Performans Göstergeleri tablolarında yer almaktadır.

Temel Performans Göstergeleri				
No	Gösterge Adı	Birim	Hedef	Doğrulama Kaynağı
1	Hizmet Sağlayıcıların Proje Başvuru Sayısında Artış	Yüzde	10	Ajans verileri, ilgili destek sağlayıcı kurumların verileri
2	Hizmet Sağlayıcıların Başarılı Proje Sayısında Artış	Yüzde	15	Ajans verileri, ilgili destek sağlayıcı kurumların verileri
3	Eğitim Verilen Hizmet Sağlayıcı Kurum Sayısı	Adet	10	Faaliyet Raporu
4	Toplam Faydalanan Kurum Sayısı	Adet	25	Ajans Faaliyet Raporu

Çıktı Performans Göstergeleri					
No	Çıktı Göstergesi	Birim	Hedef		Doğrulama Kaynağı
			2025	Toplam	
1	Eğitici Eğitimi Verilen Kişi Sayısı	Kişi	20	20	Ajans verileri
2	Analiz Raporu	Adet	0	2	Ajans Faaliyet Raporu
3	Katılım Sağlanan Toplantı Sayısı	Adet	10	10	Ajans Faaliyet Raporu
4	Faaliyetlere Katılan Kişi Sayısı	Kişi	120	220	Ajans Faaliyet Raporu
5	Eğitim Verilen Kişi Sayısı	Kişi	100	200	Ajans Faaliyet Raporu
6	Teknik Destek Programı	Adet	1	1	Ajans Faaliyet Raporu

4.4. Proje ve Faaliyetler

Yerel Kalkınma Fırsatları kapsamında gerçekleştirilecek olan program, proje ve faaliyetler aşağıdaki YKF bileşenleri tablosunda yer almaktadır.

İKY Kodu	Bileşen Adı	Tür	Yöntem	Sorumlu Kuruluş	Sorumlu Birim
1	İzmir Mekânsal Özelliklerinin Tespiti Çalışması	Faaliyet	Araştırma, Analiz ve Programlama	İZKA	MBPB
2	İzmir Bölge Planı İzleme Çalışmaları	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	İZKA	TÜM BİRİMLER
3	"Anadoludakiler/Yerel Ürünleri Ticarileştirme" Teması Kapsamında Yapılacak Faaliyetler	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	İZKA	TÜM BİRİMLER
4	81 İl 81 Ürün Programı	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	İZKA	TÜM BİRİMLER
5	Yerel Kalkınma Hamlesi	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	İZKA	YDO
6	İlçe Odaklı Kalkınma Çalışmaları	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	İZKA	TÜM BİRİMLER
7	Mali Destek Programı Yürütme Faaliyetleri	Faaliyet	Mali Destek Yürütme	İZKA	TÜM BİRİMLER
8	2024 Yılı Teknik Destek Programı	Alt Program	Teknik Destek	İZKA	TÜM BİRİMLER
9	İzmir Bağımsızlık Köyü Projesi	Alt Program	Güdümlü Proje	İZKA	PUİB
10	Aranan Personel Yetiştiriyor Projesi (SOGEP)	Alt Program	SOGEP Projesi	İZKA	PUİB
11	Kadına İş Kooperatife Güç Projesi (SOGEP)	Alt Program	SOGEP Projesi	İZKA	PUİB
12	Tohuma Can Veren Eller Projesi (SOGEP)	Alt Program	SOGEP Projesi	İZKA	PUİB
13	Yerel Kalkınma ve Sosyal Gelişim İçin Bir Model, Efeler Yolu Projesi (SOGEP)	Alt Program	SOGEP Projesi	İZKA	PUİB
14	Sürdürülebilir Sosyoekonomik Uyum İçin Girişimcilik Kapasitesinin Geliştirilmesi	Proje	Dış Paydaş Projesi	STB	YGPB

4.4.1. Araştırma, Analiz ve Programlama

İzmir Mekânsal Özelliklerinin Tespiti Çalışması:

Bölgesel gelişme politikalarını sürdürülebilir ve bütünsel bir şekilde ele alabilmek için yürütülecek olan çalışmalar kapsamında, sanayi odaklı gelişme, afetlere dirençli ve yaşam kalitesi yüksek yapıları çevrelerin oluşturulması, katı atık yönetimi, sürdürülebilir ve entegre kırsal kalkınma ve şehirleşme konularında mekân duyarlı politikaların geliştirilmesine esas oluşturacak nicel ve nitel araştırma ve analizler gerçekleştirilecektir. Yürütülecek farklı analiz çalışmaları ile bölge genelinin ve de İzmir Bölge Planı ile belirlenen alt bölgelerin özelliklerinin tespit edilmesi, bölgesel dinamiklerin, yerleşmeler arasında değişen ilişkilerin anlaşılması, kırsal ve kentsel tipolojilerin oluşturulması, politika önerilerinin geliştirilmesi ve izlenmesinin sağlanması hedeflenmektedir. İzmir Bölge Planı'nda da sürdürülebilir bölgesel kalkınma açısından önceliklendirilen çalışma başlıkları olan göç, konut ve yaşlılık konularında bölgesel çalışmalar gerçekleştirilecektir. 2025 yılında başlanılan İzmir Konut Araştırmasının tamamlanması sonrasında 2026 yılı içerisinde çalışma sonuçları kamuoyuyla paylaşılacak, sonuçları üzerinde değerlendirmeler yapmak amacıyla bu konu üzerinde çalışan uzmanların ve ilgili paydaşların katılımıyla toplantılar düzenlenecektir.

4.4.2. İşbirliği ve Koordinasyon

İzmir Bölge Planı İzleme Çalışmaları:

İzmir Bölge Planı (2024-2028), 16 Aralık 2024 tarih ve 9253 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Bölge Planı hedef ve tedbirleri doğrultusunda bölge paydaşlarının çalışmalarını tespit etmeyi amaçlayan izleme sisteminin aktif olarak kullanımı sağlanacak, paydaşlarca plan hedefleriyle ilişkilendirilebilecek ve sonuç üreten faaliyetlerin takibi gerçekleştirilecek, bu çalışmalar yıllık olarak raporlanarak kamuoyu ile paylaşılacaktır.

“Anadoludakiler/Yerel Ürünleri Ticarileştirme” Teması Kapsamında Yapılacak Faaliyetler:

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından, tüm ajansların çalışma yapacağı tematik alanlar belirlenmekte, bununla ilgili bölgelerde faaliyetler yürütülmektedir. 2026 yılı için belirlenen

“Anadoludakiler/Yerel Ürünleri Ticarileştirme” ortak teması kapsamında da paydaşlarla işbirliği halinde çalışmalar yürütülecektir. Yerel üreticilerin desteklenmesi, geleneksel kültürün yaşatılması ve yerel potansiyellerin keşfedilmesi amacıyla Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından Anadoludakiler platformu hayata geçirilmiştir. Platform bünyesinde yerel gıda sistemi, tarladan sofraya, döngüsel gıda, sosyal gastronomi, yeni nesil çiftçiler, kültür mirası, sosyal girişimcilik, yerel hikâyeler, hikâyenin deneyimi ve dijital pazarlar olmak üzere 10 adet tema önceliklendirilmiştir. 2026 yılında söz konusu platformun markalaşmasının sağlanması için platform amaçları doğrultusunda ilgili kurum/kuruluşlarla işbirlikleri kurularak tanıtım, fizibilite vb. çalışmalar yürütülecek; platformda yer alan ve belirli kriterleri taşıyan ürünlerin tanıtım ve satışına yönelik altyapı oluşturulacaktır.

Bunun yanı sıra, İzmir'in 2026 yılı temasına uygun kültürel değerlerinin UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsili Listesi'nde yer alabilmesi amacıyla çalışmalar yürütülecektir. Ülkemizin söz konusu listede 27, Acil Koruma Gerektiren Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'nde ise 3 kültür mirası yer almaktadır. Bunlar içerisinde İzmir menşeli ya da İzmir'le bağlantısı kurulabilecek herhangi bir kültür mirası yer almamaktadır. Hâlbuki İzmir bu listeye girebilecek çok sayıda kültürel değere ev sahipliği yapmaktadır. Bunlar arasından önceliklendirilen ve 2025 yılı içinde acil koruma listesine yönelik başvuruları için içerik geliştirme ve saha çalışması gerçekleştirilen parşömen ve Bergama dokumaları ile ilgili olarak yerel paydaş kurumlarla işbirliği içerisinde oluşturulan bilgi ve içerik çalışmaları, 2026 yılında bu değerlerin Kültürel Miras Listesine dahil olması amacıyla yürütülecek üretim ve tanıtım altyapısının geliştirilmesi çalışmalarında yerel kurum/kuruluşlarla kurulacak işbirliklerinde değerlendirilecektir. Ayrıca İzmir'in somut olmayan diğer kültürel miras öğelerinin tespiti, kentin farklı bölgelerindeki miras öğelerinin korunması ve bir kalkınma modeli geliştirilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirilecektir.

81 İl 81 Ürün Programı:

Program kapsamında yerel ürünlerin üretim ve tedarik zincirlerinin analiz edilmesi, potansiyel pazarların

belirlenmesi ve bu ürünlerin markalaşma, standardizasyon ve ticarileşme süreçlerine ilişkin çalışmalar gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir. Bu çerçevede 2026 yılında İzmir'in somut olmayan kültürel miras unsurlarından biri olan Menemen Çömleği ile ilgili olarak; sektörün mevcut durumunu ve sorunlarını, yöredeki toprak yapısı, niteliği ve rezervini, bununla birlikte nitelikli ve sürdürülebilir üretim için yapılması gerekenleri ortaya koyan çalışmaları temel alarak bölgede üretimin sürdürülebilirliğine yönelik bilgi üretimi ve altyapı çalışmaları ilgili kurum/kuruluşlarla işbirliği içerisinde hayata geçirilecek, uygulamaya yönelik somut öneriler geliştirilecek, başta "Anadoludakiler Platformu" olmak üzere ilgili mecralarda tanıtımı ve UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'ne dahil edilmesine dönük çalışmalara destek sağlanacaktır.

Yerel Kalkınma Hamlesi:

Kalkınmada özel sektör yatırımları hayati önemi haiz olup, kamu tarafından özel sektörün bölgelerin potansiyelleri ve ihtiyaçları doğrultusunda yönlendirilmesi büyük değer taşımaktadır. Bu kapsamda İzmir'in imkân ve kaynakların değerlendirilmesi suretiyle kalkınma ihtiyaçları bakımından gereksinim

duyduğu yatırım alanlarının her yıl tespiti yapılması ve böylece özel sektöre yönelik somut yatırım konularının ortaya çıkarılması amacıyla çalışmalar yürütülmektedir. 2026 yılında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda yürütülen ve Yerel Kalkınma Hamlesi politikası çerçevesinde geliştirilmekte olan teşvik sisteminin tanıtılması ve söz konusu teşvikler kapsamında fizibilite vb. ön çalışmalar yapılması hedeflenmektedir.

İlçe Odaklı Kalkınma Çalışmaları:

İzmir'in merkez dışında kalan ilçelerinin sosyo-ekonomik kalkınmasını desteklemek amacıyla çalışmalar hayata geçirilecektir. Bu kapsamda belirlenen ilçeler ve/veya kırsal mahallelerde yerel paydaşların da aktif katılımını sağlayarak kadın ve genç istihdamının desteklenmesi, kültürel mirasın korunması, bu bölgelerin marka değerlerinin güçlendirilmesi, turizm çeşitliliği sağlanması, yerel ürünlerin bilinirliğinin artırılması gibi alanlarda projeler hayata geçirilecek, farklı kurumların uygulayabileceği projeler tespit edilerek proje stoku oluşturulacaktır. Bu faaliyetle ilçelerin ve/veya kırsal mahallelerin kendi potansiyelleri üzerinden sürdürülebilir ve kapsayıcı bir kalkınma modeli elde etmeleri sağlanacaktır.

4.4.3. Ajans Destekleri

Ajans tarafından geçmiş yıllarda ilan edilen ve uygulaması halen devam eden mali destek programlarından mevcut SOP'lar ile doğrudan ilişkili olanlara bu başlık altında yer verilmiş ve bu şekilde bütçelendirilmiştir.

Mali Destek Programı Yürütme Faaliyetleri:

Proje teklif çağrıları ya da diğer destekler ile ilgili olarak başvuru rehberleri ve tanıtım dokümanları hazırlanacak ve basım işlemleri yapılacak, teklif çağrıları ilan edilecek, proje tekliflerinin hazırlanması ve sunulması konularında bilgilendirme toplantıları düzenlenecektir. Teklif çağrılılarıyla ilgili olarak projelerin teknik ve mali nitelik açısından değerlendirilmesinde görev alacak bağımsız değerlendiricilerin seçimi ve eğitilmelerine ilişkin faaliyetler yürütülecektir. Bağımsız değerlendiriciler tarafından gerçekleştirilen

değerlendirmeler üstünde gerekli kontrolleri yapmak, görüş oluşturmak, bunları raporlamak ve mali destek için uygun görülen proje listesini önermek amacıyla program bazında değerlendirme komiteleri oluşturulacaktır. Projeler kapsamında ön izleme ziyaretleri gerçekleştirilecektir. Gerekli durumlarda program ve projelerle ilgili organizasyonlar ve eğitimler düzenlenecek, mevcut etkinliklere katılım sağlanacaktır.

2024 Yılı Teknik Destek Programı:

AB Yeşil Mutabakatı ve Sınırdaki Karbon Düzenlemesi mekanizmasına uyum sağlama süreçlerine Ajans eliyle danışmanlık desteği sağlamak, mavi büyüme sektörlerinin geliştirilmesi ve yerel yönetimlerin planlama çalışmalarına katkı sağlamak amacıyla 2024 yılında uygulamasına başlanılan programın 2026 yılının ilk yarısı itibarıyla tamamlanması öngörülmektedir.

İzmir Bağımsızlık Köyü Projesi:

Güdümlü proje ile Buca ilçesinde yer alan tahsisli alanda ilgili tüm kamu kurumları ile sivil toplum kuruluşlarının bir arada çalışacağı, bağımlı bireyleri suç ortamlarından ve maddeye erişim imkânlarından uzaklaştırarak topluma faydalı bireyler olarak yetiştirip yeniden suç işleme oranlarını düşürerek sağlıklı ve üretken bireyler haline getirmenin amaçlandığı bir rehabilitasyon merkezi kurulması hedeflenmektedir.

Aranan Personel Yetiştiriyor Projesi:

SOGEP kapsamında desteklenmekte olan Aliğa Ticaret Odası'nın yürütücülüğündeki proje ile bölgedeki sanayi tesislerinin ihtiyaç duyduğu alanlarda sertifikalı ara eleman yetiştirilerek istihdamın artırılması hedeflenmektedir. Bu kapsamda başta Aliğa ilçesindeki tesislerde istihdam edilmek üzere ara eleman yetiştirilmesi, eğitim alan personelin istihdamı ile üretim süreçlerinin iyileştirilmesi, çalışmaların yürütüleceği meslek ve teknik lise bünyesindeki atölyelerin modernizasyonu ile eğitim kalitesinin artırılması sağlanacaktır.

Kadına İş Kooperatife Güç Projesi:

SOGEP kapsamında desteklenmekte olan Haliller Köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifi'nin

yürütücülüğündeki proje ile Kooperatifin süt toplama ve dağıtım süreçlerinin modernizasyonu, kapasitenin geliştirilmesi ve enerji verimli sistemlere dönüşüm sağlanması hedeflenmektedir. Ayrıca yeni istihdam gerçekleştirilecek, hem mevcut personele hem de yeni istihdam edilecek personele sertifikalı eğitimler verilecektir.

Tohuma Can Veren Eller Projesi:

SOGEP kapsamında desteklenmekte olan Karateke Mahallesi Sulama Kooperatifi'nin yürütücülüğündeki proje ile Kooperatifin farklı tarlalarda ürettiği ürünlerle ilişkin fideler kurulacak sera içerisinde üretilecek, kooperatifin üretim kapasitesi artırılacak, kırılgan grupların istihdamı sağlanacaktır.

Yerel Kalkınma ve Sosyal Gelişim İçin Bir Model, Efeler Yolu Projesi:

SOGEP kapsamında desteklenmekte olan İzmir Valiliği'nin yürütücülüğündeki proje ile Efeler Yolu rotasının geçtiği köyler üzerinde ekonomik ve sosyal kalkınmayı ağılamak amacıyla işletme kapasitesinin artırılması, rotalama çalışmalarının gerçekleştirilmesi hane gelirini artıracak faaliyetlerin desteklenmesi hedeflenmektedir.

4.4.4. AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler**Sürdürülebilir Sosyoekonomik Uyum İçin Girişimcilik Kapasitesinin Geliştirilmesi:**

Avrupa Birliği'nin Türkiye'deki Mülteciler İçin Yardım Programı (FRIT II) kapsamında finanse edilen ve Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü'nün faydalancısı olduğu "Sürdürülebilir Sosyoekonomik Uyum İçin Girişimcilik Kapasitesinin Geliştirilmesi" (ENHANCER) Projesi, 2020 yılı Ocak ayı itibarıyla Uluslararası Göç Politikaları Geliştirme Merkezi (ICMPD) uygulayıcılığında başlamıştır. 2025 itibarıyla tamamlanan projenin uygulama süresi, ENHANCER Pro ismiyle birlikte

2028 yılına kadar uzatılarak devam edecektir. Projenin amacı, Türkiye'de geçici koruma altındaki Suriyeli mültecilerin girişimcilik potansiyelinin geliştirilmesi ve geçim kaynaklarının iyileştirilmesi yoluyla sosyo-ekonomik entegrasyonlarına katkı sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda, İzmir dâhil 11 ilde geçici koruma altındaki Suriyeli mülteciler ile ülkemiz vatandaşlarının girişimcilik faaliyetlerinin arttırılması, yerel girişimcilik ekosistemlerinin geliştirilmesi, merkezi ve yerel düzeyde politika, uygulama ve koordinasyonun güçlendirilmesine katkıda bulunulması yönünde çalışmalar yapılacaktır.

4.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması

Yerel Kalkınma Fırsatları kapsamındaki faaliyetlerden hem mali destek uygulamalarının hem de diğer başlıklar altında yer alan bileşenlerin 2026 yılı içerisinde tamamlanması beklenmektedir.

SOP Zaman Planlama Tablosu				
İKY Kodu	Bileşen Adı	Süre	Başlangıç Dönemi (Yıl/Çeyrek)	Bitiş Dönemi (Yıl/Çeyrek)
1	İzmir Mekânsal Özelliklerinin Tespiti Çalışması	36 ay	2024/1	2026/4
2	İzmir Bölge Planı İzleme Çalışmaları	36 ay	2025/1	2027/4
3	"Anadoludakiler/Yerel Ürünleri Ticarileştirme" Teması Kapsamında Yapılacak Faaliyetler	12 ay	2026/1	2026/4
4	81 İl 81 Ürün Programı	12 ay	2026/1	2026/4
5	Yerel Kalkınma Hamlesi	12 ay	2025/4	2026/4
6	İlçe Odaklı Kalkınma Çalışmaları	24 ay	2026/1	2028/1
7	Mali Destek Programı Yürütme Faaliyetleri	36 ay	2024/1	2026/4
8	2024 Yılı Teknik Destek Programı	30 ay	2024/4	2026/2
9	İzmir Bağımsızlık Köyü Projesi	30 ay	2026/1	2028/1
10	Aranan Personel Yetiştiriyor Projesi (SOGEP)	18 ay	2025/1	2026/3
11	Kadına İş Kooperatife Güç Projesi (SOGEP)	18 ay	2026/1	2027/4
12	Tohuma Can Veren Eller Projesi (SOGEP)	18 ay	2026/1	2027/4
13	Yerel Kalkınma ve Sosyal Gelişim İçin Bir Model, Efeler Yolu Projesi (SOGEP)	18 ay	2026/1	2027/4
14	Sürdürülebilir Sosyoekonomik Uyum İçin Girişimcilik Kapasitesinin Geliştirilmesi	108 ay	2020/1	2028/4

4.6. Yönetim ve Koordinasyon Düzenlemeleri

Bu faaliyetler kapsamında gerekli olan koordinasyon, faaliyetten sorumlu birim tarafından gerçekleştirilecektir. Bu faaliyet kapsamında yürütülecek alt programların ve güdümlü projelerin izlenmesinden ve değerlendirilmesinden Proje Uygulama ve İzleme Birimi sorumlu olacaktır.

4.7. İzleme ve Değerlendirme

Mali destek programları kapsamında projelerin sözleşmeye uygun şekilde devam etmesi ve başarılı şekilde tamamlanması için PUİB tarafından destek verilmekte ve sonuçları izlenmektedir. Bu proje ve faaliyetlerden elde edilen sonuçlar ilgili birimler ile paylaşılmakta ve yeni programların kurgulanmasında kullanılmaktadır.

Mali destek programları dışında kalan faaliyetlerin gerçekleştirilmesi ilgili birim sorumluluğunda olup, Ajans tarafından yürütülecek faaliyetlerin çıktılarının değerlendirilmesi ilgili birimler tarafından gerçekleştirilecektir.

5.SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bölge planlarının hayata geçirilmesi için yıllık programlar yerine daha odaklı ve 3 yıllık programlar hazırlanması, Ajansların bölgeleri açısından önemli konulara ve güçlü oldukları alanlara faaliyet ve kaynaklarını yoğunlaştırmasını ve bu sayede etkililiklerini arttırmasını sağlamıştır.

Önceki SOP döneminde gerçekleştirilen çalışmalar, edinilen deneyimler, hazırlanan bölgesel analiz ve stratejiler, katılımcı süreçlerden elde edilen görüş ve değerlendirmeler ile ajansın sahip olduğu kurumsal potansiyel ve mevzuatla belirlenen yetki ve sorumluluklar değerlendirildiğinde; 2024-2026 döneminde bölge kalkınmasına ilişkin çalışmaların mevcut SOP'lar doğrultusunda devam etmesine karar verilmiştir. Ayrıca Ajansın kent kültürü alanında yürüttüğü faaliyetlerin sentezi olarak 2025 yılından itibaren Kültür SOP başlatılmıştır. Bu şekilde, aşağıda yer alan dört ana SOP Ajansın yol haritasını oluşturmaktadır.

1. Temiz Enerji ve Temiz Teknolojiler Sonuç Odaklı Programı (TETSOP)
2. Deniz Ekonomisi Sonuç Odaklı Programı (DESOP)
3. Yenilik ve Girişimcilik Sonuç Odaklı Programı (YG-SOP)
4. Kent ve Kültür Sonuç Odaklı Programı (Kültür SOP)

İlgili SOP'lar çerçevesinde Ajans hem kendi kurumsal kapasitesini arttıracak hem de bölgede gerekli kapasiteyi oluşturarak iş birliği ve koordinasyonu sağlamayı sürdürecektir. Ayrıca, SOP'ların uygulama süreci sonunda istenilen sonuç ve çıktılara ulaşabilmesi adına gerekli tedbirleri alacak, diğer kalkınma fırsatlarını da en iyi şekilde değerlendirmek suretiyle bölgenin sürdürülebilir kalkınmasına en yüksek katkıyı sağlayacaktır.

2026 Yılı Çalışma Programı, detaylı bir şekilde kurgulanmış olup programda yer alan faaliyetlerin mevcut beşeri, teknik ve finansal kapasitesiyle başarılı bir şekilde uygulanabileceği değerlendirilmektedir. SOP'lar ile hedeflenen faydaların elde edilmesi için yereldeki kurum ve kuruluşlarca planlanan ilgili projelerin gerçekleştirilmesi ve kamu, özel kesim, sivil toplum ve üniversiteler boyutunda bölge kalkınma önceliklerine uygun işbirliklerinin geliştirilmesi de önem taşımaktadır.

Öngörülen risklerin bertaraf edilmesi için yapılacak çalışmalar da SOP'lar ile belirlenen hedeflerin gerçekleştirilmesi için önem taşımaktadır.

İZMİR KALKINMA AJANSI

Megapol Çarşı Kule, Halkapınar Mahallesi,
1203/11. Sk. No: 5-7, Kat: 19, 35170 Konak/İzmir

T. +90 232 489 81 81 F. +90 232 489 85 05

www.izka.org.tr

Kalkınma Ajansları Yayınları Bedelsizdir, Satılamaz